

4

DES. ERASMI ROTERODAM
MI, DE RECTA LATINI GRÆ
CIP sermonis pronunciatione Dialogus.

Personæ.

VRSVS, ET LEO.

VRSVS, Sit felix occur-
sus, optime Leo,
nam totos sex mēses
te nō vidi. LEO. Istuc
nō temere precaris,
Vrse, neq; enim quis
bussibet bene cessit
occurrisse Leoni. VRSVS. Næ venuste,

Leo, Imò ne Vrso quidē. LEO. Istuc fanè ma-
lo tibi credere q̄ facere periculum, tametsi le-
gimus Leonē inter bestias fortissimū ad nul-
lius occursum expauescere. Cæterū diuinæ li-
teræ testantur esse formidabilē occursum Vr-
sæ, cui sint erepti catuli. VRSVS. Quæso quid
loquuntur de Vrfa? LEO. Liber Regnorum
secundus sic habet, Viros fortissimos & ama-
ro animo, veluti si vrfa raptis catulis in sylua
sequiat. VRSVS. Quid præterea? LEO. Solomon
parœmiographus hunc in modum loquitur,
Expedit magis occurrere vrfae, raptis foetib⁹,
q̄ stulto confidenti. Et apud Osee prophetam
ita minitatur Deus, Occurrā eis quasi vrfa ra-
ptis catulis. VRSVS. Sit igitur impavidus Leo,

a. iij.

quā bestia bestijs occurrit. Nā si qua fides apolo-
 gis, Leo bestia fassus est formidabilē hominis
 occursum. Nunc seculū est aureū, quo Leonis
 Vrso, Vrſi Leoni letus ac faustus est occurſus.
 Oportune vero catulorū facta mentione mihi
 redigis in memoriā, ego tibi magnopere gra-
 tular. L E O. Quo tādē nomine? V R S. Quod
 tibi catulus domi natus est. L E O. Hoc omen
 auertant superi, vt mihi catulus dominetur.
 V R S. Aio domi nātum, audis accentū acutū
 in priore voce, in posteriore circūflexū. L E O.
 At istud magis etiam abominandum. An tibi
 videor canis? V R S. Minime, Leonem esse te
 non potes inficiari. Habent autem & Leones
 catulos. L E O. Habent profecto, verū habent
 & Vrſi. V R S. Vera prædicas. Nam Vrſula
 mea parit mihi plures catulos & catulas q̄ ves-
 lim. L E O. Quot tādē? V R S. Quot? Examē
 est, iam pridem desij numerare. L E O. Quur
 igitur mihi gratularis, quod in te ipso deplo-
 ras? V R S. Quia soles frequēter optare, vt tua
 Leæna pareret tibi leunculū: Nūc habes opta-
 ta. Nos votorum compoti gratulamur. L E O.
 At hic leunculus me iam nunc sollicitum ha-
 bet. V R S. Quid est rei? Num puer habet ma-
 le? L E O. Nequaq̄, Sed meditor efficere, vt ve-
 re catulus hominis videri possit. V R S. Num
 forma prodigiosa foetus est? L E O. Nequaq̄.
 Imò si videas dicas scitum infantē. At forma
 non facit hominē, quam habemus cōmunem,
 cū statuis. Animo sumus, vel homines, vel be-

stia. v r s. Vnde quæso isthæc incessit animo
 tuo cura! L E O. Quia Galenus me docuit, ho
 minem à cæteris animantibus, quæ vocamus
 ἄλογα, discerni non ratione, sed oratione.
 v r s. Intelligo, metuis ne tuus infans, sem
 per sit infans. L E O. Nequaquam. Videtur
 enim satis linguax futurus, adeo nūc garrit,
 nimirum matrē referens. v r s. Quid igitur
 metuis! L E O. Quia video cōplures non hu
 mana voce loqui, sed latrare cū canibus, hinni
 re cū equis, grunnire cum suib⁹, mugire cum
 bubus, gannire cum vulpibus, stridere cū cica
 dis, blaterare cum camelis, barrire cū elephā
 tis, frendere cū apris, fremere cum pardis, ge
 mere cum vrsis, rudere cum asinis, balare cū
 ouibus, strepere cum anseribus, garrire cū pi
 cis, cornicari cū cornicibus, crocitare cū cor
 uis, crepitare cum ciconijs, sibilare cū anseri
 bus: deniq; quoduis animal referre potius q̄
 humano more loqui. v r s. Næ tu, per anse
 rem, voces animantiū probe tenes, nec pror
 sus abhorrent à vero quæ prædicas. L E O. Ad
 hæc perspicio, quantopere recta pronuntiatio
 cōmēdet orationē, adeo vt interdum duobus
 eadem lingua pronūtiantibus, alter veluti ci
 tharæodus quispiam modulatissime canens, au
 res omnium habeat intentas, alter molesto la
 tratu tædium moueat omnib⁹, nec alia videat
 tur pronuntiatio, sed alia prorsus oratio, imò
 quiduis potius q̄ oratio. v r s. Quod dicis sæ
 penumero cōperi experimēto. Sed tu mi Leo,

præpropere curã istã suscipis. Tuus enim in-
 fans nondũ vagire desijt, & tu sollicitus es quo-
 modo loquatur? L E O. Ego nullã ætatẽ ad dis-
 scendũ arbitror immaturam, præsertim in his
 quibus discẽdis statim natura cõposuit, & vt ita
 loquar, finxit hominem. Quorum de numero
 cum primis sermo est. Nec enim magno ne-
 gocio canum foetus discunt adulari, aut leporẽ
 cursu petere. Mox vt natæ sunt simiæ incipi-
 unt gesticulari, protinus vt nati sunt aquilæ pul-
 li, ad prædam gestiunt, & fesium catuli muribus
 insidiantur, equorum filij statim ad cursum
 properant, vt aues ad volatum: non perinde
 successura re, si boui clitellas imponas, aut bu-
 balum ducas ad certamen equestre. Prouida
 natura primum earum rerum docilitatem in-
 ferit, quæ cuique animanti propriæ sunt, & ad
 vitam tuendam necessariæ. Dum enim repit
 puer, dum nihil humanæ vocis ædit, quadru-
 pedi videretur adsimilis, nec agnoscimus homi-
 nem. Verũ vbi iam nostra verba meditari cœ-
 perit, tum demum vt ex nobis prognatum ex-
 osculamur. Et videmus in pueris recens natis,
 velut in psitacis, studium quoddam natiuum,
 ac voluptatem etiam æmulandi, reddendique
 quod audierint tanta docilitate, vt prius auri-
 bus agnoscant consuetas voces, quàm oculis
 dinoscant vultus. V R S. Istuc ego in meis ca-
 tulis magna cũ voluptate frequenter animad-
 uerti, nisi quod. L E O. Præterea nihil videmus in
 omnem ætatem hæere tenacius, quàm quod

rudibus illis annis, & cum lacte, quod dici so-
 let, nutricum imbibimus. **V R S.** Sic est profes-
 sio. **L E O.** Proinde si cura fingimus tibias in-
 fantum ad gressum, si buccas, os, faciem ac re-
 liquum corpus vincituris quasi formamus ad
 decorem, oculis etiam studio prospicientes, ne
 peti, strabi' ve, aut alio quopiam vitio deformes
 euadant, quanto magis curandum est, vt lin-
 gua studio nostro formetur, quum non aliud
 membrum sit volubilius, & in omnia sequaci-
 us, tum ex hoc pendeat totius hominis decor
 ac felicitas, in summa, vt homo sit non belua.
V R S. Id satis declarauit noster **E R A S M V S,**
 qui nuper *De lingua hominis linguacissime*
scripsit. **L E O.** Proinde iam nunc circumspe-
 cto, si quem nãcisci queam bonum poetã, cui
 mox catulum meum, dum adhuc vda est argil-
 la, tradã in sinum, vt fari discat. **V R S.** Quo-
 rum tandem opus est poeta, nisi forte compo-
 sitionem instituis, ad quam si non adhibebis
 nisi bonos poetas, habebis admodum rarum
 conuiuium? **L E O.** Equidem sequor monitorẽ
 Horatium apud quem legi,
 Os tenerum pueri, balbũmq; poeta figurat.
V R S. Possunt quidem & istuc boni poetæ, ve-
 rum Horatius, opinor, non adeo contempsit
 poetas, vt eos infantulis erudiendis vellet occu-
 pari, quod literatorum & grammaticarum est
 munus. Sed quoniam poetarum scripta pri-
 mum omnium ætati rudi proponebantur, vn-
 de ceu per lusum & lectionem & pronuncia-

tionem & electissima quæque rerum vocabu-
 la discerent, sic à poeta dixit, os pueri figurari,
 quemadmodum Demosthenes diceretur me
 Græce docere, si quis Græce peritus mihi De-
 mosthenem prælegeret. **LEO.** Hic tecum nõ
 contendero. Nam parui refert. Quanquam ar-
 bitror Philippum regem sapuisse, quum Ale-
 xandrum suum statim, vt natus est, tanto Phi-
 losopho traderet in gremium. Bonum igitur
 grammaticum mihi quero. **VR S.** Nec isti mi-
 nus rari sunt hodie q̄ boni poetæ. **LEO.** Ridi-
 culum, quasi grammaticorũ nõ plena sint om-
 nia. **VR S.** Πολλοὶ βουκένται, παῦροι δὲ τὴ γῆς
 ἀροτῆρες. **LEO.** Imò tam vilis est vbique gram-
 maticorum annona, vt tres minoris liceant,
 quàm vnus cantherio. **VR S.** Rursus audies il-
 lud è Græcorum triuijs, πολλοὶ τοὶ ναρθκοὶ
 φέροι, παῦροι δὲ τὴ Βάκχοι, nisi forte tu grã-
 maticum esse putas, qui salutatus latine citra
 solœcismum norit resalutare, nec in numero
 peccās, nec in casu, nec in genere vocis. **LEO.**
 Hoc nunc vulgo putant esse grammaticum.
VR S. Atqui Quintilianus præter illas notis-
 simas præceptiones à grammatico exigit enar-
 rationem poetarum, cognitionem historiarũ,
 peritiam antiquitatis, scientiam vtriusque lin-
 guæ, copiam emendati lectiç sermonis. Super
 hæc omnia, non satis est illi grammaticæ di-
 cere, nisi & latine dicat, quorum illud è præ-
 ceptionibus & analogijs petitur, hoc ex latine
 loquentium consuetudine. **LEO.** Eadem ope

ra exiget à grammatico cognitionem omnia
 um disciplinarum, quandoquidem in poetis
 frequēter incidunt, quæ ad musices, geometri
 ces, arithmetices, astrologiæ, medicinæ myste
 ria pertinent: adde his si libet magicen. Nam
 absq; rerū naturaliū & cosmographiæ sciētia,
 quis est locus in poetis, quē recte possit expo
 nere grāmaticus? **V R S.** Ut ciuiler agas cū
 grammatico, nec exigas exquisitā harum re
 rum scientiam, certe rudem earum non opor
 tet esse, quem dignum censeas cui pueritiā
 credas instituendam. Nec enim quoniā gram
 matici est enarrare Arma virūmq; , protinus
 exigemus vt sit Pyrrhus, aut Hannibal: aut
 quoniam enarranda Maronis Georgica, sit pe
 ritus agricola: aut quoniam exponēda Aeneæ
 nauigatio, sit absolutus nauclerus, non magis
 quā si tractet locum de re culinaria, flagita
 mus vt sit Apitius. Attamen quid dicet gram
 maticus, qui prorsus nescit telorum machina
 rumq; formas & vsus, qui non intelligit figu
 ras in ordinem digesti exercitus? His quidem
 rebus interfuisse, non parum contulerit: id si
 non contigit, ex libris authorū, ex eorum qui
 interfuerunt narratione, ex picturis, quantum
 grāmatico satis est, discere licebit. Ad eandem
 rationem de cæteris sentiendum arbitror.

LEO. Istud grammaticorum genus fortassis
 olim fuit, nunc obsoleuit. **V R S.** Prorsus, &
 ideo liberi nostri posteaquam apud istos penē
 consenuerunt, tales redeunt nobis domum, vt

vix arboris, aut piscis, aut herbæ verum nos
 men possint ædere. Verum si feria nobis esset
 reip. cura, nihil vetat quo minus & hæc secula
 sint habitura Seruios, Donatos, Victorinos,
 Terentianos, Asperos, Cornutos, celebriora
 nomina, quàm sint aliquot Cæsarũ. nunc grã
 matici cognomẽ penè sordidius est quàm pel
 lionis aut aurigæ. **V R S.** De reliquis nescio,
 certe Asperos & Cornutos non deesse scio. Et
 tamen ex huius disciplinæ neglectu scetet or
 bi tam pudenda disciplinarum & optimorum
 authorum internecio, tamq; fœda balbuties.
L E O. Ad quos ista cura pertinet? **V R S.** Ad
 quos? nisi ad principes ac magistratus, aut cer
 te ad præfules? **L E O.** Quam aliam ab his cu
 ram exigis? Nonne passim habet ludos litera
 rios? Nonne magnis prærogatiuis & immuni
 tatibus principes ornant academias, designa
 tis etiam iustis salarijs? Lutetiæ quot sunt col
 legia pueris erudiendis dicata? Ista præfulum
 est liberalitas. Fuiisti ne vnquam apud Anglos?
V R S. Insulã omnem lustravi. **L E O.** Quam
 illic vides regias collegiorũ estructuras, nec des
 sunt ampli census prouocandis, alendisq; iuue
 num ingenijs. Ista principum ac præfulum est
 munificẽtia. Quid vltra flagitas? An expectas
 vt ipsi sedeant in ludo docturi pueros? **V R S.**
 Nequaquã, etiamsi summum illum præfulum
 Gregorium non puduit ludimagistrum agere.
 Duo quẽdam ab illis requiro, delectum magi
 stri, & præmij pro merito docẽtis moderatio

nem. L E O. Non satis assequor quid tibi velis.
 V R S. Dicā crassiore Minerua. Ad huius aut
 illius commendationem quemuis ludo præfi-
 cimus, ferē indoctum, interdum & moribus
 improbis, non huc spectantes, vt rei charissi-
 mæ, ciuium liberis omnibus consulamus, sed
 vt vnius famelici ventri prospiciamus, accura-
 tius circumspectantes cui committamus vnum
 equum, aut canem venatorem, quā cui cre-
 damus torius ciuitatis pignora. L E O. Haud
 multum aberras à scopo. V R S. Iam si quem
 nacti fuerimus dignum ea prouincia, nulla ha-
 beretur hominis ratio, neq; pilo fit pluris quā
 quiuis alius ē plebe. Imò malunt bellum com-
 potorem, quā vigilantem pueritiæ formato-
 rem. L E O. Quid hic tu factur⁹ sis, si tibi de-
 legemus magistratum? V R S. Vtinam delege-
 tur. L E O. Creamus te Musis fauentibus stu-
 diorum dictatorem, cura ne quid Resp. litera-
 ria capiat detrimenti. V R S. Primum ex om-
 ni ciuium numero deligam mihi virum ætatis
 non quidem decrepitæ, sed tamen prouectæ,
 vigilantem, industrium, bonæq; fidei, qui maxi-
 mam ætatis partem in hoc literarum genere
 non infeliciter transegerit. L E O. Quid si ta-
 lem inter tuos non inuenias? V R S. Accersam
 vel à Gadibus, vt aiunt. huic non præscribam
 certum salarij modum, verum ea formula pa-
 ciscar cum eo, qua conuiuator ille, cuius memi-
 nit Aristoteles, cum citharædo, sed fide melio-
 re, quo diligētius fideliúsq; docueris, hoc plus

feres à nobis præmij . Si fefelleris expectatio-
nem nostram, te ipsum magis quàm nos fefelle-
ris. Sin responderis, efficiam vt dicas tibi cum
Rep. nequaquã ingrata rem esse. Sin, quod op-
tamus, etiã superaris, non patiemur, quod qui-
dem in nobis erit, nostram benignitatem offi-
cijs tuis superari. Ad hoc certamen accingere
bonis auibus. **LEO.** Quis istũ deliget? **VR S.**
Quis alius quàm ego dictator? **LEO.** Verum
de arte negant recte iudicare quenq̃ nisi artifi-
cẽ. **VR S.** Fateor. **LEO.** At quid faciet dicta-
tor ipse literarũ rudis, vt ferẽ sunt qui magi-
stratum gerũt? **VR S.** Ex eruditorum suffra-
gijs rem gerã. **LEO.** Atqui hic rursus fallet
delectus, si vel imperitus sit, vel prauẽ doctus,
vel malæ fidei, is cuius iudicio niteris. **VR S.**
Eum deligam quẽ fama potissimũ commenda-
rit. **LEO.** Famã mihi narras? At paucissimis,
ô bone, tutũ fuit famæ credere. **VR S.** Colli-
gerem eruditorum puncta. **LEO.** Eodẽ re-
labitur quæstio . Quid si pro eruditis deligas
eruditionis ostentatores, quid si impostores,
quid si sinistri iudicij homines? Nosti palliatos
istos sine quibus nihil rerum geritur. Impro-
bitas, fuci, præstigiæ, quæstus omnia vitiãs, fa-
ciunt vt delectus sit difficillimus. **VR S.** Veris
vincor, optarim te vana loqui. **LEO.** Sed vt
feliciter eligas, & in his quos selegeris sint ali-
quot vere docti, vtri parti subscribes varianti-
bus sententijs? **VR S.** Maiori. **LEO.** Sed nunq̃
ea fuit, aut est, aut erit felicitas rerum humana

rum, vt quod optimū est, plurib⁹ approbetur.
 v R s. Non mentiuntur omnia. Et vir qui sa-
 pit, quicq³, vt Plautus ait, acetū habet in pecto-
 re, ex multis coniecturis aliquāto certius diui-
 nat, q̄ quiuis augur, aut aruspex ex auib⁹ pre-
 peribus & oscinibus, aut solistimis tripudijs,
 aut extorum fibris. postremo in re tam seria,
 non grauabor comprecari diuos, vt suo fauo-
 re rem bene fortunent. L E o. Cassianū opi-
 nor. v R s. Imò Christum ipsum. Nec enim
 illorum curam posuit, opinor, quos semel cō-
 plexu suo dignat⁹, iussit ad se perferri, beneq³
 precatus est illis: qui quod precatur, idem pre-
 stare valet. L E o. Sed quas tandem cōiecturas
 mihi narras augur & aruspex? v R s. Exquirā
 num bonis prognatus, num liberaliter educa-
 tus, num proborum cōiuctu delectetur, num
 ipse probatis hominib⁹ charus sit & amicus,
 num magis delectetur libris, quā cōpotatio-
 nibus, alēave, obseruabo mores, gestū ac ser-
 monem hominis, an neq³ segni demissotq³ sit
 ingenio, neq³ rursus iracundo ac iactabundo.
 Deniq³ contēplabor vultum, frontē & oculos
 hominis. L E o. Iam ex augure fies physio-
 gnomus. v R s. Dispiciam quales euaserint,
 quos ille formandos susceperat. L E o. Homi-
 nis cordati sermonē audio. Nemo statuam fa-
 ciendam locat artificī, nisi prius inspectis ali-
 quot signis, quæ ex illius officina prodierint,
 & citra specimen omne liberos formandos te-
 mere cuius cōmittimus, diligentiores in ære

marmoréve credēdo, q̄ in his quę nobis cha-
 riora sunt, quàm sumus. ipsi nobis. v r s. Re-
 cte dicis. Ex tot igitur rebus an dubitas homi-
 nem non omnino stultum, & vsu rerum edo-
 ctum, posse certo diuinare? L E O. Certius, opi-
 nor, quàm ipse Calchas Homericus. Verū in
 re non magna videberis magnā operā sume-
 re: sic literatorem deligens, quasi deligas præ-
 sulem. v r s. Aliud sonant chordæ tui pecto-
 ris, vir egregie, aliud linguæ plectrum. An tu
 credis minus referre ciuitatis, vt sit prob⁹ pu-
 eritiæ formator, q̄ vt sit probus Episcopus?
 Eadem est vtriusq; functio, nisi quòd hic fin-
 git ætatem tenerā, ille adultam, atq; vt par sit
 ars, literatoris operosius est negociū, & ob hoc
 vtilius, quòd materiē fingit magis obsequens
 tem digitis. L E O. Quid igitur superest, nisi
 vt grammaticū iisdem ornes insignijs, quibus
 Episcopum, vnctione, chirothecis, mitra, gem-
 mis, pedo, pallio? v r s. Nihil absurdi fuerit,
 ō vit præclare, vtcūq; rides. Quanq̄ quid re-
 fert? Habet ille pro pedo ferulam, & si magis
 placet regalis collatio, habet pro solio cathedram,
 pro fascibus & sceptro virgā & ferulā.
 L E O. Adde pro satellitio pediculos. v r s. Le-
 ges figit ac refigit pro suo arbitratu, pœnas
 sumit ac remittit, & quod est regali potestate
 sublimius, perpetuā agit dictaturā. Nam illis
 dictare quotidianū est. L E O. Dictant nimirū
 vsq; ad rauim interdū, capitistq; vertiginem.
 Sed extra iocū, planè fateor nihil esse regno

similius, q̄ agere ludi literarij magistrū. Nec aliud spectabat Nero, si contigisset excuti regno, nisi vt alicubi ludo præfectus musicā doceret & literas, Nec moriturus aliud deplorabat, q̄ quòd tantus artifex periret. Nec Dionysius sibi videbatur prorsus regno spoliatus, posteaq̄ Corinthi ludi præfecturam esset adeptus. **V R S.** Vtinā pleriq; non sint tyranno similiores q̄ regi. **LEO.** Habes igitur grammaticū ex animi tui sententia: libet enim hoc fingere. Quo modo tractas hominem? **V R S.** Non sinam esse inter sordidos, sed optimis & honoratissimis quibusq; ciuibus eū tradam, vt intelligat se viuere in ciuitate, in qua virtuti recteq; factis habeatur honos. Nec tamen ad aliud munus vocari patiar, q̄ suscepit. Sola etas ingrauescēs impetrabit illi rudē, sic tamen vt fruatur, sua virtute, & consilijs adsit, si minus queat opera. Currētī adhibebo antagonisten, qui citra contentionis amarulentiā vicissim & excitetur & excitet. **LEO.** Quid si gaudeat cōmutare locū, vt ferè est hoc hominū genus? **V R S.** Alligabo catenis aureis. **LEO.** Tui collegæ nō patientur tanti cōstare ludimagistrū. **V R S.** Verū tu videris oblitus, quòd mihi paulo ante tradideris dictaturā. **LEO.** Sic est profecto. Exciderat, sed reddo dictaturā. **V R S.** Imò, si vis, iā pono magistratū, & collegis meis persuasurus sum, vt alibi potius q̄ hic sint frugales. **LEO.** Quibus rationibus id efficies? **V R S.** Primum ostendā ex hoc fonte potissimū manare

salutē aut perniciem ciuitatis. Cōmemorabo
quantū ex ęrario depromatur in res penē ni-
hili. L E O. Omitti poterat istud penē. V R S.
Ad hęc, quot Canonicos alit vna nōnunq̄ ec-
clesia, quorū singuli quotannis capiūt aureos
quadringentos? L E O. Et eo ampli⁹ apud nos.
V R S. Non hęc eō dico quòd illis inuideam.
Dignos arbitror vberioribus præmijs, si suo
fungātur officio. Sed illud mihi dicas, velim,
vter plus adfert momēti ad cōmoda reip. vn⁹
Canonicus, an vnus ludimagister? L E O. Lu-
dimagister si modo probus sit, plus adfert vti-
litas, q̄ tres Canonici, q̄libet in templi sta-
tionibus assidui. V R S. Quur igitur alter cla-
rus, alter sordidus habetur: alter cū dignita-
te capit census vberes, alter vix tātum vt fa-
mem effugiat? L E O. Vis igitur, vt ludimagi-
stro duplū & dignitatis & cēsus decernamus?
V R S. Minime. L E O. At promeretur plus q̄
trium. V R S. Dignitas ac præmiū paratū di-
gno pariter atq̄ indigno, inuitaret improbos
ad prædam, quemadmodum nūc contemptus
& mercedis exiguitas alienat probos. L E O.
Quid ergo facies? V R S. Ego hęc nolim mu-
neri cōiuncta esse, sed meritis & officio tribui
ac dispensari verius q̄ dari. L E O. Perdiffici-
lis est prouincia, & ad ocium præcliuēs sumus
omnes. V R S. Eoq̄ crebris adhortationib⁹ ac
munusculis excitarē hominis industriam, nec
omnino cōmitterē eam prouinciā, nisi diligē-
ter edocto, q̄ arduū munus susciperet. Quin

& sanctissimo iureiurādo adigerem, quemad-
modum olim magistratus tradebatur consuli-
bus, preirem formula, Deuoueo me meosque
omnes, si quid sciens fefellerō. L E O. Adiūge
& Iouem lapidem. V R S. Quid ni? Et si quid
hoc etiā firmitus. L E O. Quid si incidisses in
impostorē? V R S. Eū è suis ornare virtutib⁹,
vt ne quis alius facile sciens idem auderet in
posterum. L E O. At noui ciuitates nō in po-
stremis celebres, vbi cōducti professores insi-
gniter eruditi, nō inueniūt qui vel gratis au-
dire dignētur. V R S. Ignauū hominū genus
mihi narras, quod nuper sub vmbra pietatis
cœpit exoriri. hos ego veluti fucos ab alueari-
bus abigerē. Quāq̄ & huius rei bona pars in
professoribus sita est. Nō enim minus est ac-
cendere studiū adolescentis, quā alere. Facile
multa discit, qui discēdi est auidus. Proinde nō
parum promouit, qui docuit amare literas.

L E O. Istiusmodi doctorem optare procliuius
est, q̄ nācisci. V R S. Verissima prædicas, atq̄
istud ipsum frequenter apud me demirari so-
leo. Multos incitat pietas, vt ex vltimis terræ
finibus profiscantur Hierosolymā, magno
rerum dispendio, nonnullo item vitæ pericu-
lo, quidam nudis pedibus, nonnulli etiam lo-
rica ciliciōve cutem affricantes Romam aut
Compostellam adeunt. Multis hic incessit af-
fectus, vt relictis omnibus, quæ possident, de-
dant semet in arctissimum vitæ genus, puta
Cartusianorum, Guilhelmitarū, aut Brigiden-
b. iij.

fium. Nec defuerūt qui sese in speluncam ab-
 diderint, nunq̄ inter homines prodituri, nec
 solem hunc cōmunē aspecturi. Ex tot homi-
 num millibus mirum est tot seculis neminem
 existere, qui gratis suoq̄ sumptu pueros for-
 mādōs suscipiat. Si labor quæritur, hic laboris
 abunde est. Sin vtilitas, quibus obsecro modis
 queas vberiorē vtilitatē adferre rei Christia-
 næ? Sin pietas, quod tandē sacrificiū deo gra-
 tius offerre possis? Si benefacta metimur cha-
 ritate, quid cōfert proximo, si Compostellam,
 Romam, aut Hierosolymā curras? Eos labo-
 res arbitror deo gratissimos, qui cū plurimo-
 rum vtilitate cōiuncti sunt. Hi quū nusquam
 defint, quid attinet alios accersere, qui, si quid
 conducunt, vni conducūt, aut certe paucis, &
 his ad quæstum verius quā ad pietatem? Re-
 periūtur qui suas opes largiter effundant ex-
 truendis templis. Fateor pium esse sumptum.
 Verum ex tot millibus demiror adeo paucos
 exoriri, quos iuuet hic esse benignos. L E O. Sa-
 tis feliciter ageretur cū rebus humanis, si vel
 precio conducī queant. V R S. Quid causæ?
 L E O. Quid, nisi plerisq̄ in rebus præpostera
 cæcāq̄ mortaliū iudicia? V R S. An his nō pu-
 tas esse medēdū? L E O. Medere mari, si potes,
 vt dulcescat. Sic sunt res & ingenia mortaliū.
 V R S. Huc certe adnitendū, vt minus habeant
 mali, si, vt bene, perfici nō potest. L E O. Licet
 quidē optare? V R S. Quid vetat, quo min⁹ &
 efficere? L E O. Nihil facili⁹, modo queas efficere

re, vt sapiāt homines. Nūc maxima pars mortalium amat falli: adeo vt si defit qui id faciat, ipsi imponant sibi. **V R S.** Nimiū vera loqueris. **L E O.** Quin & illud obseruatū est mihi, vix vnquā vsu venire, vt fidelis pueritiæ formator operæ precium ferat ex suis discipulis, quū norim multos pueritiæ corruptores, hoc est, qui non minus male studijs illorū prospexerint, quā moribus, hoc quæstu magnifice locupletatos. Sanè id fato quodā fit, siue ætatis illius inscitia, siue ingratitude, vt iam nō temere videatur Græcorū prouerbio dici, Beneficiū non esse cōferendū, nec in puerū, nec in senem: in hunc quia perit anteq̄ gratiæ referendæ detur oportunitas, in illum, quia nō meminit. addendū autē erat, quia non intelligit: & si intelligit, odit hoc beneficij genus. **V R S.** Ætas adferre solet iudiciū. **L E O.** Faكتور, in nonnullis, in plerisq; malitiam adfert. **V R S.** Sic est, sed tamē nōnullis in tractanda ætate tenera deest dexteritas. Non enim satis est præceptorē esse doctum ac probū virum: comitas quædam & cōmoditas adsit oportet, qua & ferat ætatis, quam tractat, inscitiam, & semet ad illius naturā accōmodet, nutricū videlicet exemplo. Quemadmodū medico non satis est nosse, quod pharmaci genus sit præscribendū, nisi sit artifex administrādi. Nā & fallendus interdum est ægrotus, vt beneficiū imprudens accipiat. **L E O.** Vnde tanta rerū humanarum infelicitas? Pueri nec sentiunt

beneficium, nec meminerunt, Iuuenes non ferunt habenas, senes non referunt gratiam. Et aiunt, quod mulieri benefeceris, ferè perire. **VRS.** Vnde? nisi vt Christianæ charitati nusq̄ deesset exercēdæ benignitatis materia. Quæ si desit, nihil effecerit humana prouidētia. Quin potius sepe numero fit, vt quæ sunt summa cura summâq; ratione cōstituta vergant in partē deterrimā. Quod enim ad scholas attinet, nihil olim videtur prætermisum, quod hominis cōsilio prospici quiret. Institutæ sunt scholæ, quas ob omniū disciplinarū publicā professio nem vulgus appellat Vniuersitates. In has & Romani Pontifices, & principes contulerunt quicquid potuerunt vel dignitatis, vel munificentia. extructa collegia, digestæ disciplinae, designati professores, addita salaria, distincti incipientium, proficientium, cōsummatorum gradus, honores, & emolumenta. Prospectum est & tenuibus, qui illic pleriq; ditescūt. Habēt rectorem, sceptrigeros, cancellarios, conseruatores, decanos, aliōsq; magistratus. Quid quæris? Regnum quoddam esse dicas literarium. Iam de minoribus scholis non segnus est habita cura. Harum cura bifariam partita est, vt præcipua sit penes sacerdotum collegium, altera penes magistratum. additus est peculiaris huius negocij præfectus, quem Scholasterem vocant, sub hoc ludimagistri. Et tamen tam sollicita prouidentia non potuit efficere, quo minus in omnibus ferè scholis seculis ali

quot regnarit operosa barbaries. Proinde Ioannes Coletus, vir æterna dignus memoria, quum templo diui Pauli scholam puerilẽ addidisset, nulla cura magis torquebatur, quàm in quos eius rei præfecturam delegaret. Episcopi iudicant hanc rem indignã sua sollicitudine. Scholasteres censibus recipiendis se potius quàm scholæ curadæ datos arbitrãtur, & pulchre sibi videntur suo functi officio, si ludimagistros non deciment. In collegijs Canonorum ferè semper deterior pars superat. Magistratus vel iudicio carent, vel indulgent priuatis affectibus. L E O. Quid tandẽ consilij reperit? V R S. Hominẽ coniugatũ, & liberis diuitẽ scholæ præfecit. Prouisionẽ delegauit aliquot è ciuibus laicis, quorũ probitatem habere sibi videbatur exploratã, vt ab his in hæredes proximos deriuaretur. L E O. Num ea prouidẽtia securum reddidit? V R S. Minime. Sed hic aiebat sibi videri minimũ esse periculi, vt tum habebant res humanæ. L E O. Vnde nunq̃ illorũ iudicio potui subscribere, qui vitijs hominũ offensi, protinus tollendum censent quod institutũ est, veluti monasteria quidã censent abolẽda, quòd in quibusdã colapsa sit vera religio: præsulũ & Canoniorũ ordinem postulãt abrogari, quòd nonnulli secus quàm decet viuant. Idem decernũt de ludis & pædagogijs, quia displicet quorundã institutio, quasi statim quod in horũ locũ fuerit substitutũ, aut cariturũ sit omni crimine, aut

in vitium non facile possit degenerare. Quanto satius est id, quod recte fuit institutū, sarcire, ad quædā interim conuiuētes, id quod eo facilius erit, si reputemus rerum humanarum conditionē, in quibus vt sint prosperrimæ, nihil est ab omni parte beatū, semper erit quod desideres, quod sarcias, quod instaures. **LEO.** Est igitur aliquid perspicere fontes vnde scaturit malum, deinde qua ratione liceat mederi. **VR S.** Ne recedamus ab instituto, huius mali præcipua pars mihi videtur oriri ex publicis scholis, quas ambitioso vocabulo, vt dixi, nunc appellāt Vniuersitates, quasi nihil absit bonæ disciplinæ, tum ex monasterijs, præsertim ijs, in quibus instituuntur ad doctrinā Euangelicā, quod genus sunt Dominicanorū & Franciscanorum & Augustinensium. In his enim adolescentēs vix trimestri studio grāmaticæ dato, protinus rapiuntur ad sophisticen, dialecticē, suppositiones, ampliaciones, restrictiones, expositiones, resolutiones, ad gryphos & quæstionū labyrinthos, hinc in adyta Theologiæ. Tales, vbi ventū est ad eos authores, qui vtriusque linguæ faciēdia præcelluerūt, Deum immortalē, vt cæcutiūt, vt delirāt, vt sibi videtur in alio prorsus esse mundo. Quoniā autem semel sumpto leonis exuuio pudet inscitiam fatēri, simul autē & pudet & piget neglecta discere, bellum indicunt rectoribus studijs, & horum professores odio plus quàm Vatiniano persequuntur. **LEO.** Istiusmodi multos nimum

cognitos habeo. **V R S.** Parentibus imperitis
 instillant in aurem, ne sinant liberos suos fri-
 uolis studijs ætatē perdere, persuadētes in his
 & bonis moribus, & Christianæ fidei, subesse
 naufragia. **L E O.** Nihil fingis. **V R S.** Iam in
 collegijs, siue pædagogijs quibusdā magna in
 hac re cessatio est. **L E O.** Qui sic? **V R S.** Si nō
 reciperēt nisi iam grāmaticæ rei peritos, nec
 aliud profiterētur quā philosophiæ discipli-
 nas, & eruditiores nobis darēt, & ipsi minus
 haberēt negocij. **L E O.** Verū, sed & compen-
 dij minus. **V R S.** Rem acu tetigisti. Nunc quo
 quæstus sit vberior, quamlibet elemētarios ac
 propemodū ἀναλφαβήτους recipiūt. Tolera-
 ri poterat hoc, si digestis ordinib⁹ & classibus,
 in singulas artifices idoneos præficerent, tum
 huic disciplinæ, cui veluti fundamēto nitūtur
 omnes, iustam curam, iustumq; tempus darēt.
 Nunc sophisticis argutationibus plus æquo da-
 tur, & hæc disciplina, qua nō alia magis neces-
 saria, velut obiter & in trāscursu gustatur ve-
 rius quā discitur. Moxq; pueri rapiūtur ad
 titulos honoratioris, vnde magistris plusculū
 accedit lucri. **L E O.** Ita nimirū fit, vt qui plus
 æquo properāt in initio, serius perueniāt quō
 volūt. **V R S.** Nec huic professioni suus habe-
 tur honos, quēadmodū cæteris. Alijs enim ho-
 noris causā titulus additur à baculo, alijs à li-
 centia, alij salutantur magistri artium, docto-
 res medicinæ, doctores iuris Cæsarei, docto-
 res iuris Pontificij, doctores vtriusq; tradūtur

insignia, prærogatiuæ, dignitas. At grammaticus nihil aliud est quàm grammaticus, quem admodum calcearius nihil aliud est quàm calcearius. L E O. Quos tu credis à baculo cognomen habere, equidem accepi à bacca lauri dictos. V R S. Si res hæc tibi curæ est, dicã quod ex quodã hierophanta seu mystagogo talium rerum didici. L E O. Percupio. V R S. Is attulit triplicem huius cognominis etymologiã, me sententia non absurdam. A baculo, inquit, dicuntur bacularij, vel quòd adhuc in pristino laborantes, baculis impellantur iumentorum ritu, vel quòd nondum in disciplinis absoluti, opus habeant rectore baculo. L E O. Probabile narras. V R S. Scis autem lauro baccas esse nigras & amaras. Porrò quoniam id temporis etiamnum arrodentes amarum sapientiæ corticem, non dum ad nucleum dulcissimum penetrarunt, baccalaureos appellari placuit. E E O. Istuc etiam probabilius. V R S. Verum mystagogus ille tertiæ sententiæ palmam tribuebat. L E O. Quam tertiã adferebat? V R S. Arbitrabatur dictionem compositam à vacca & laro, vaccalarios. L E O. Bella mixtura vaccæ cum aui. V R S. Imò probabis si cognoris rem omnem. Scis aliquas nationes pro b, sonare v, consonantem, & contrã. L E O. Noui. V R S. Et vacca lac porrigit. L E O. Aiunt. V R. Et larius auis est auidissima. L E O. Istuc me docuerunt E R A S M I prouerbia. V R S. Iam de amabili illo sapientiæ principe dictũ est, Mel

& lac sub lingua eius . vnde quos vehemens
 quidam ardor huius lactis agit rapitq̄, vacca-
 larii dicuntur . L E O. Quin igitur capralarii di-
 cuntur potius, quum lac caprinum à medicis
 præferatur bubulo? v R S. Quia plus lactis red-
 dit vna vacca, q̄ capræ tres, præsertim apud
 Phrysijs. L E O. Pulchre tu quidem hoc ex-
 pedisti. Sed vnde licentiæ vocabulum? v R S. Et
 hoc me docuit ille mystagogus. Qua quidem
 in re vulgus errat periculose, credēs illis iam
 licere quod libet, velut ab omni honesta fun-
 ctione dimissis, eoque nonnulli tum se dedunt
 ocio, quum maxime sint suscipiendi labores.
 L E O. Idem error & me fateor, hætenus ha-
 buit. v R S v S. Atqui secus habet . Hæc li-
 centia non ducitur à licet verbo impersonali,
 sed à licere, quod est ex eorum numero, quæ
 Græci vocant ἀυτοπαθητικὰ, quod genus est
 vapulo, vnde deductum licitari. L E O. Quis
 hoc diuinasset? v R S. Tum enim plurimi fi-
 unt, & velut à licitantibus accersuntur, alius
 ad aulam, alius ad curam pastorem, alius ad
 Abbatiam, alius ad opimam præbendam: in sum-
 ma, alius aliò. Longum est enim omnia còme-
 morare præmia. L E O. Scite tu quidē hæte-
 nus. Sed vnde magistri nostri? v R S. Honoris
 causa Græce dicuntur Theologi, Hebraice, Ra-
 bini, quod Latine sonat magistri nostri. L E O.
 Intellego. Talibus igitur cognomentis hono-
 randum censes & grammaticū? v R S. Quid
 nistales quales fuerūt Donatus & Seruius di-

cantur doctores grammatices, quum proclis
 uius sit vel in triplici iure doctoris nomen, q̄
 semel boni grammatici titulum promeruisse.
 L E O. Da Seruios, dabimus honores. V R S. Ie
 mò tu da honores, ego dabo Seruios. Honos
 enim non solum alit, verum etiam gignit ar
 tes. Adderem dictator & locū honoratum in
 cōfessu, & insignia reliquaq; debita viris præ
 claris ornamenta. L E O. An tibi parum est, si
 literatores insigniti literis incedant vt Samij,
 quemadmodū aiunt? V R S. Adderem & scho
 lis ipsis mundiciē ac dignitatē, quum nūc vix
 sit hara porcorum sordidior. L E O. Pueris ne
 tātum honoris? V R S. At hi pueri tēpla sunt
 spiritus sancti, in his plantarijs latent senato
 res, magistratus, doctores, Abbates, Episcopi,
 summi Pontifices & Cæsares. Quo infirmior
 est ætas, hoc plus addendum est honoris iuxta
 Pauli doctrinā. Postremo hi paruuli sunt, quo
 rum vnus cuiuslibet offensionem Christus vo
 luit atrocissimo supplicio puniri, & asinis male
 docentibus molā asinariā alligari, itaq; demer
 gi, non in arenā ripæ proximam, vnde posset
 enatare, sed in profundum pelagus. Nūc quod
 est iniuriarum genus, cui nō patimur imbecil
 lem ætatē obnoxiam esse? Nullus ferè tam ab
 iectus, tam ineptus, tam insulsus, tam excors,
 tã indoctus est, quin videatur idoneus formā
 dæ pueritiæ, cuius leuior esset calamitas, si tan
 tum aleret eiusmodi beluas, nisi pateretur &
 tyrannos. Nulli sunt enim plagosiores quàm

qui nihil habent liberalis disciplinæ. **LEO.** Sic
& monarchæ si ratione careât, qua Rem pu-
blicam administrent, ad vim ac tyrannidem
confugiunt. Operosa res est imperare liberis,
& compendiosa philosophia est dicere, sic vo-
lo. **VR S.** Iam illud in pædagogijs penè solè-
ne est, vt aut tenues, quibus non est vnde vi-
uant, aut puerum aliquem nudiusfertius ma-
gistelli nomine donatū, pueris grammaticen,
docendis præficiant, tantum in hoc vt viuat.

LEO. An non pium existimas destitutis opi-
tulari? **VR S.** At ista quidem humanitas in vs-
num famelicum, in tot pueros magna est in-
humanitas. Impia est eleemosyna quæ de rapi-
na cõfertur: & ingratum sacrificium quod ex
pædatione datur. Malefica est beneficentia, quæ
cum multorum iniuria cõiuncta est. Vt est in-
terdum principum crudelis clementia, quum
vni cuiquam condonant facinus plurimorum
malo. Sūt innumeræ viæ, quibus famelicis con-
suli possit. **LEO.** Nascuntur interdum humil-
limo loco generosa ingenia, quæ rei familiaris
angustia submouet à liberalib⁹ disciplinis. An
non humanitatis est hæc euehere? **VR S.** Ma-
xime, sed cum delectu & citra cuiusq̃ iniuriã.
Nūc ferè adsciscuntur ad hoc munus nō alia
cõmendatione, nisi quia cognatus est, aut con-
terraneus, aut compotor, aut alioqui notus,
aut denique, quod est pietati proximum, quia
miserabilis. At interim non miseret tot pue-
rorum. **LEO.** Plerique turpe putant quenq̃

semper in grammatices professione manere.
 V R S. Qui nam id turpius, quàm pictorem ni-
 hil aliud profiteri quàm pictorem? Quanquã
 fieri non potest, vt grãmaticus nihil sit quàm
 grãmaticus, etiamsi in cæteris disciplinis non
 perinde excellat. Nam vt vnus in omnibus e-
 mineat, nec à superis datum est, nec expedit
 vitæ mortalium, vtcunque Græci iactant su-
 um Hippiam. Tum enim cum rebus huma-
 nis felicissime agitur, quum distributis varie
 dotibus, amicitia, iuxta prouerbium, facit om-
 nia communia. Quid enim stultius, quàm di-
 cere manui, nihil aliud es quàm manus: aut ventri,
 nihil aliud es quàm venter: aut tibiã, nihil a-
 liud es quàm tibia: aut naso, nihil aliud es quàm
 nasus? Et pulchrũ est probri causa dicere grã-
 matico, nihil aliud es quàm grammaticus? Est
 aliquid & ventre contemptius, per quod eijci-
 untur crassiora corporis excrementa. Cõtem-
 nat hoc qui volet, & videat quàm floreat cæ-
 tera membra. L E O. Ista sunt euidētiora, quàm vt
 possim refellere. Sed vt ad profitendi rationē
 sese noster recipiat sermo, Nō probas scholas
 publicas? V R S. Imò cum Fabio probo maxi-
 me, modo vitentur ea quæ vir ille non minus
 integer quàm eruditus vitanda commonstrat.
 Nec enim istos probo, qui obscuro ipsi, in ob-
 scurũ angulum contrahunt pueros, ac docent
 impune quodlibet. L E O. Laudatur in hoc ge-
 nere quidam, qui nō ita pridem exorti, mediũ
 genus inter monachos & laicos, domi suę do-

cendis pueris quæstum vberem facere dicuntur, quanquam hoc aucupium & à monachis quibusdam affectari cœpit. **V R S.** Sua cuique sententia est, mihi displicent in hisce rebus latebræ, lucem amo. Tum id genus doctores ferè sunt *αυτοδιδακτοι*, nonnunq̃ indocte docti, nec sui iuris, & illiberaliter educati: ad hæc alieniores à moribus sensuq̃ communi. Quibus rebus fit, vt apud hos natiuus ille vigor & alacritas ingeniorum frangatur, ac deiiciatur ad habitum quendam pharisaicum, qui liberalem & ingenuam indolem corrumpit, seruile quiddam & illiberale inferens teneris animis. Quin & illud nõ raro videmus, eos qui ex talibus nidis emergunt, euadere ceteris insolentiores, min⁹ synceros, magis fucatos, min⁹q̃ liberales. **L E O.** Quid vtilius q̃ vt prima statim ætas formeť ad pietatis disciplinã? **V R S.** Recte, si pietas in rasuris, cingulis, pallijs, piscibus & fabis, morumq̃ tristitia, sita est. At vera pietate nihil est hilarius. Iam vt hodie talis sit monachism⁹, qualis olim fuit, nõ omnes huc alũtur, nec expedit imbecillẽ velutiq̃ latentẽ adhuc indolem immodica tristitia corrumpere, quæ gignit seruile quiddam, & natiuam ingenuitatem vitiat. Paulus non temere monet parentes, ne liberos suos amarulentia contristent. At istorum morosis moribus scio quædam ingenia felicissime nata, fuisse perditã. Nam his potissimum imminent deiiciẽdis, quũ vt in equis, ita in pueris, sæpe felicissima

sint ingenia, quæ grauatim ferunt imperia.
 Itaq; refringunt in afinos, quoniã equis impe-
 rare nequeunt. Adde his & grauius malum. Si
 quem puerum viderint indole cãdida, aut etiã
 re lauta, hunc studiosius frangunt ac deiiciũt,
 veluti generosum pullum ad suæ vitæ institu-
 tum prædomãtes, nec patiũtur abire, sed blã-
 ditijs, minis, terriculamentis, obtestationibus,
 horrendis narrationibus instant, vrgent, ob-
 tundunt, donec vel ad se pertrahant, vel, si id
 nequeant, in aliũ protrudant gregẽ. Quid au-
 tem facilius, quã simplicem ætatem ac rerũ
 imperitam vel fallere, vel terrere? L E O. An
 istud faciunt? V R S. Non refero somniũ, meũ
 ipsius periculũ narro. L E O. Quod obsecro?
 Num quãdo in discrimen venisti, ne fieres vir
 bonus? V R S. Educabar apud hos Deuēturijs,
 nondum egressus annum decimumquintum.
 Eius sodalitij præfectus omnia moliri cœpit,
 vt me ipsorum instituto addicerem. Et eram
 alioqui puer ad pietatem propensus. Ibi pro
 mea puerili sapientia excusabã ætatẽ, sed præ-
 cipue voluntatẽ parentum, quorum iram se-
 rio metuebã, si quid illis inscijs tentassem. Hic
 ille vir egregius, vbi se videt nihil eloquentia
 proficere, admouet exorcismum. L E O. Quid
 fiet obsecro? V R S. Admouet imaginem cru-
 cifixi: ac mihi iam flenti vultu entheo, Agnos-
 fcis'ne, inquit, hunc, pro te passum? agnosco,
 inquã. Per hunc, inquit, te obtestor, ne cõmita-
 tas vt frustra pro te sit mortuus, sed obtẽpe-

rans meis cōsilijs, consulas animæ tuę, nisi ve-
 lis in æternum perire cum mūdo. L E O. Nō
 deiecit puerum tanto ariete? v R s. Planē de-
 iecisset, ni me parentum terror aliō retraxis-
 set. L E O. Ista quidē vis est. v R s. Quod mi-
 hi accidit refero, alij narrent quid ipsis accide-
 rit. Nec dubito quin innumeri sint qui similia
 pericula de se narrare queant. Accedit ad hęc
 quod huiusmodi ferē nihil habent commercij
 cum ethnicis authoribus. Cæterum quāquam
 non censeo Martialem, Catullum, Tibullum,
 aut si qui sunt horum similes, prælegendos
 ætati lubricæ, tamen ad antiquitatis & venu-
 stæ dictionis cognitionem expedit præcepto-
 rem in omni veterum genere diligenter fuis-
 se versatum. Sacratior quidem est liber Psal-
 morū quàm Odarū Horatij, sed ex his quàm
 ex illis rectius discitur sermo Latinus. L E O.
 Verum, hoc hominum genus vnde velles pa-
 rare victū? v R s. Si nihil aliud, vnde regius
 ille Paulus sibi parabat. cōsuebat coria. Quā-
 quàm aliud est vnum alere, aliud ditare mul-
 tos. L E O. Prohibet sacerdotij dignitas. v R s.
 Sacerdotes sunt qui populo Christi ministrāt
 Euangelium. Quid si omnes fiant sacerdotes,
 num omnes viuent in ocio? L E O. At sunt
 viri boni. v R s. At non meliores Paulo. Ve-
 rum agnoscamus dignitatem, num ocium ad-
 fert dignitatem? Scurrarum igitur & ludio-
 rum mira dignitas est. Ocium laudē habet in
 Episcopis & clericis, quanq̄ id nihil minus est

quàm ocium, quum assidue vacent ediscendis
 edisserendisq; scripturis, cognoscendis causis,
 componendis litibus, increpandis improbis,
 consolandis afflictis. Nullū est honestū ocium,
 tantū in negocij genere discrimen est. An tibi
 iusta videtur ab operis manuarijs excusatio,
 quod hypodiaconus sis aut diaconus, quū nul-
 lam operam præstes ecclesiæ, nec huc te pares
 vt præstare queas? Olim certe proprium erat
 monachorum operari manibus. Quod si cau-
 fantur sordidum opificium: si non sordidarūt
 Paulum coria, non est quod illi metuant sor-
 didum opificium. L E O. Quod narras idem
 frequenter audiui à viris insigniter cordatis.
 Sed isti vacant precationibus. V R S. Vacent,
 labor nō multum officit precationi. L E O. Il-
 los certe probas qui constitutis sodalitijs alūt
 in studia tenues, quibus alioqui cum remo, sti-
 ua & rastro res erat futura. V R S. His rebus
 quidam fortasse magis congruebāt. Verum a-
 gedum, piæ mentis arbitror subleuandis pau-
 peribus indulgere. Ad literas accersi nolim,
 nisi vigilantibus cum defectu. L E O. Quur ita?
 V R S. Fateor ex subulco nonnunquam nasci
 regno dignum ingenium, sed vt paria sint in-
 genia, plurimum habet momēti liberalis edu-
 catio. Nec parui refert inter quos verferis à
 puero. Ad liberales autē disciplinas prisci non
 admittebāt, nisi bonis prognatos. Hic pericu-
 lum est, ne venter illectet ad studia literarum,
 quos natura genuit alijs rebus. Iam si quorū

indoles meretur ad hoc honoris vocari, simul
 accedere debet liberalis educatio, sic vt frugali
 tas adsit, non absit mundicies. Nec oportet be
 nignitatem esse sordidam, alioqui hoc non est
 alere, sed torquere. Sed de suis quisq; liberis sta
 tuet quod videbitur. Tuum qua ratione vis in
 stitui? L E O. Primum discet expedite sonare,
 deinde prompte legere, mox eleganter pingere.
 Deinde deligetur morū & ingenij forma
 tor, deligentur sodales proba indole. Alibi par
 cus ero, non hic. Vtriusq; linguæ peritiam ex
 acte perdiscet teneris statim annis. Dialectices
 non patiar esse rudem, nolim tamen ludicris
 illis argutijs ad ostentationem repertis torque
 ri, Rhetoricis aliquanto quidem diligentius,
 sed tamen citra superstitionē exercebitur, scri
 bendi dicendiq; potius vsu quàm anxia præ
 ceptorū obseruatione. Sed prius Geographiā
 perdiscet accurate: Arithmeticen, Musicam &
 Astrologiam degustasse fat erit. Medicinæ tan
 tum addetur, quantum tuendæ valetudini fat
 erit. Nonnullus & Physices præbebitur gu
 stus, non tantū eius quæ de principijs, de pri
 ma materia, de infinito ambitiose disputat, sed
 quæ rerum naturas demonstrat. Quæ res agi
 tur in libris de anima, de meteoris, de animalibus,
 de plantis. V R S. Nihil ne de moribus?
 L E O. Hoc aphorismis instillabitur, præsertim
 ad pietatem Christianā & officia vitæ commu
 nis pertinentibus. V R S. Tot disciplinis one
 ras ætatem teneram? L E O. Faxo vt hæc om
 c. iij.

nia ludens discat prius q̄ attingat annum decimum octauū. **V R S.** Fortasse per artem notoriam. **L E O.** Nequaq̄. **V R S.** Qui potest alioqui? **L E O.** Nihil est necesse, quemadmodum vere dictum est, vt puer omnes disciplinas exacte discat. Quasdam gustasse sat est. Id magno fructu paruoq̄ negotio fiet, si ex singulis præcipua quædam redigantur in compendium. Neq̄ quicq̄ facilius discitur, quam quod optimum est. **V R S.** Pulchre narras. Sed vnde compendiorum artifex? **L E O.** Iam hoc ago, nec ab vno petā omnia, sed in quo quisq̄ præcellit, in eo deposcam illius operam. Ita meus catulus non ludet operam & impensam in friuolis, aut dediscendis, in quibus hodie, deum immortalem, quanta pars ætatis perit? Vbi iactis huiusmodi fundamentis peruenerit ad annum decimumseptimum aut octauum, ipse sibi deliget studiorum ac vitæ genus, ad quod se senserit natura magis compositū. Vix enim feliciter cedit, ad quod quis reluctante genio protruditur. **V R S.** Utinam istā rationem amplectantur publicæ scholæ. Nihil esset iuuetute felicius. **L E O.** Arbitror tibi frequenter ex maiorib⁹ auditū, fuisse tempus quo pueri multis annis discruciabatur modis significandi, & quæstiūculis ex qua vi, & alijs indotissimis nænijs, magnaq̄ ambitione dictabatur, ediscebatur, exponebatur Ebrard⁹ & Florista, quod superat tēporis, ridiculis versiculis trāsigebatur: Ioānis Garlādini græcolatina disti-

cha prælegebatur à sudantibus, Catholicon in omnibus tēplis habebatur. **V R S.** Infelix profecto seculum. **LEO.** An tu credidisses vnā quā fore, vt apud Britannos aut Batauos pueri Græce garrirēt, Græcis epigrammatijs nō infeliciter luderent? **V R S.** Citius credidissem ruiturum cælum. **LEO.** Tanta rerum mutatio mihi spem facit fore, vt vnaquæq; professio, repurgatis his quæ magis faciunt ad quæstum & ostentationem quàm ad eruditionem, tantum ea compendio doceat, quæ digna sint cognitu. **V R S.** Istuc equidē vehemēter opto. Nam nunc video quosdam adeo propensos in has politiores literas, vt fastidiant liberales disciplinas, quasi summa studiorum sit, emēdate loqui. **LEO.** Vera narras. Verum hæc est rerum humanarum conditio, quum ad summum peruenerint, non corrigantur, nisi in diuersum detorqueas, ac propemodum vitio vitium emendes. Ceterum arbitror hanc prauitatem aliquando in suum statum redituram. **V R S.** Nihil existimo desperandum, postquam scenam rerum vsque adeo mutatam video. Tantum vereor, ne nobis quidem sero contingant ista. Verū hic sermo nobis prope modū extra causam feritur, optime Leo. **LEO.** Qui sic? **V R S.** Quoniam nobis hæc, vt dicebā, præpropera cura est. Nos enim de publico iuuerutis formatore loquimur, tuus infantulus adhuc inter matris ac nutricum sinus repit. **LEO.** Verū, sed ab his initijs prima facundiæ

rudimenta Rhetores auspicantur. Nam Quintilianus, vt Gracchorum admirandam eloquentiam nonnulla ex parte acceptam refert Cornelie foeminae supra sexus modum eloquenti, ita Lelij & Q. Hortensij filiam scribit in dicendo paternam elegatiam retulisse. v r s. Hæc illis temporibus recte præcipiebantur, quum Latine Græcæq; loquerentur etiam infimæ plebis opifices, æque atq; docti, nec sermonis genere differebant, sed sermonis elegatia. Nunc à parētibus ac nutricibus quid discere possunt infantes, nisi vulgatam suæ gentis linguam, puta Gallicam, Hispanicam, Germanicam, Britannicam, aut Sarmaticam? L E O. Recte mones. Vtinam vniuersum mortalium genus duabundantaxat linguis vteretur. v r s. Quibus? L E O. Græca & Latina. v r s. Quid de lingua Hebraica? L E O. Eam, quoniã nec admodum late patet, & vt apparet, nec ab ipsis Hebræis fatis tenetur, Iudæis ac Theologis relinquere. Simulq; vereor ne quid Iudaismi cum literis imbibat puer. v r s. Eadem opera verere, ne quid paganismi combibat ex Homero, Demosthene, Vergilio & Cicerone. L E O. Et hoc pro viribus curabitur. Verum vnde, quæso, nobis tot linguarum myriades? v r s. Nõ nouum hoc malum est, õ præclare, Nam olim à diluuiõ, quod Noe temporibus accidit, prisci mortales, ne simili calamitate dissiperentur, coctilibus lateribus & bitumine vice calcis adhibito, ciuitatem extruere adorti

funt, & in huius medio turrim immensæ molis, quæ pertingeret vsque ad cælum. L E O. Vnde tanta bituminis vis? V R S. Non coquebatur ex animantium pellibus cornibusve, ne quid erres, sed in ea regione lacus immensi sca- tent bitumine. Tam structura penetrarat nu- bes. Erat autem hominum immensa vis, neq; quisquã omniũ vacabat operis portione. Illic prorsus euenit quod habet Græcorũ prouer- biũ, ἄμας ἀπὴ τούρου, διὰ ἀπηρεοῦντο σκάφας. L E O. Quinam? V R S. Aliquis è longinquo petebat obsoniũ, alter adferebat lateres. Rur- sus alius inclamabat sitiens, adferte potum, al- ter deferebat bitumen: priusquam ille recurre- ret, hic fame siti ve perierat. Rursus alius po- stulabat ignem, deferebatur aqua. Hic petebat trullam, ille ferebat cucurbitam. Tandem fati- gati tædio, structuram omiserunt, dumq; se si- bi mutuo ludibrio esse crederent, alij aliò de- migrarunt, vt quosq; iungebat lingua commu- nis. L E O. Isti narrationi cõcinit Oedipodis, opinor, ænigma, de animante, quod primum quadrupes est, deinde bipes, tandem tripes, quodq; vocibus omnium animantium sonet, perq; omnia volitet. V R S. Eandẽ ob causam Homerus homines μέροπας appellat, ob vo- cis varietatem. L E O. De linguarũ igitur, vt video, diuersitate nulla spes est. V R S. Ne ex- pediat quidẽ vulgo cõmittere, quod syncerũ ac perpetuũ esse velis. Olim bona pars Europæ & Africæ, cum Asia minore Latine Græcẽq;

loquebatur. Quot barbaricas linguas nobis vulgus ex vna latina reddidit? Quot discrimi- nibus sectus est Italiae sermo? quot Galliae, quot Hispaniae? Praestat igitur has linguas, quibus maxima ex parte commissae sunt disciplinae, tantum ab eruditis seruari, quarum integri- tas non à populo, pessimo rerum bonarum cu- stode, sed è libris eloquentum scriptorum pe- tatur. Verum illud explica, quare ea quoque sol- licitudo tenet animum tuum, vt leuculus tuus

De recte scribendo. proptere legat, nec inscite scribat? LEO. Quo- niam video Fabio quoque cum primis fuisse cu- ra, & simul vtrunque disci potest. Nam vtraque res alteri auxilio est. Scripturam enim ineptam eadem sequuntur incommoda, quae malam pro- nunciationem. Vel Ciceronis orationem scri- be literis Gothicis, solœcam dices ac barbaram. Fit igitur vt aut gratiam amittat quod scri- ptum est, aut omnino reiiciatur, aut lectorem defatiget tædio. Cōsequitur autem vt nec do- ceas non intelligentem, nec delectes ægre le- gentem, nec persuadeas enecto molestia. Et scis quam sint morosa quorundam ingenia, praesertim si scribas occupatis, aut de re per se parum amœna lectori. Quis enim diu pos- sit auscultare balbutientem, cuius sermonem ægre percipias? Contrà vix credi queat, quan- topere comendat rem, elegans, dilucida, distin- ctamque scriptura, latinis elementis latina verba re- praesentantibus. Olim in scholis pleraque dicta- bantur excipienda discipulis, ita fiebat vt cele-

riter scriberent pueri, sed incommode notulis
 & abbreviaturis cōpendium aucupantes. Nūc
 typographorum ars facit, vt eruditi quidam
 ne scribant quidem omnino. Nam si quid su-
 arum lucubrationum literis mandare visum
 est, tam belle pingunt, vt ipsi nonnunquam
 non possint legere quod scriptum est, & ab a-
 manuensi flagitent vt legat, agnoscatq; quod
 ipsi non agnoscunt. Quin & in epistolis prin-
 cipum exemplo, complures vtuntur amanu-
 ensium opera. Sed quid illi facient in episto-
 lis arcanis, quales frequenter incidunt etiam
 regibus: vt omittam quod interdum ad autho-
 ritatem, interdum ad gratiam facit agnita ma-
 nus. Nonnihil habebat momenti, quod Pau-
 lus apostolus Galatis epistolam totam *αυτο-
 γραφορ* misit. Quis non reuereatur si rex sua
 manu descriptam mittat epistolam? Quomo-
 do autem exosculamur, quoties ab amicis aut
 eruditis viris literas accipimus ipsorum ar-
 ticularum depictas? Tum demum ipsos coram
 audire, coram intueri videmur. Quid multis?
 Epistola digitis alienis scripta, vix epistolæ no-
 men promeretur. Multa de suo addunt ama-
 nuenses. Et si dictes ad verbum, tamen abest
 illud secretum, & quædam aliter pronuncias,
 nonnulla suppressis, ne conscium habeas quæ
 nolis. Non est igitur hoc liberum cum ami-
 co colloquium, ne quid interim loquar de fi-
 de scripti. Subscriptionem effingere facillim-
 um est, totam epistolam perdifficile est. Ha-

bet enim singulorum vt vox, ita manus quoq;
quiddam suum ac peculiare. v r s. Quod discis
quemadmodum mirum, ita verissimum esse
fateor. l e o. An parum interesse censes, vtrū
ore suo quis referat tibi mentem suam, an per
internuncium demandet? v r s. Plurimum re-
fert, meo quidem animo. l e o. Mandatarius
ille fieri potest vt mentiatur, vt quædam præ-
termittat, vt aliter referat quàm accepit. po-
stremo vt optima fide referat omnia, oculo-
rum, frontis, vultus & vocis energiam, nō po-
test exprimere. v r s. Persuafisti, plurimū ad
rem facere si puer statim discat quamoptime
scribere, non solum ob causas quas tu quidem
grauissimas commemorasti, verum etiam ob
id quod facilius ac libentius scribit qui scite di-
dicit scribere. Habet enim elegās scriptura nō
aliter quàm insignis pictura suam oblectatio-
nem, quæ tum scribentem in opere, tum legen-
tem in studio remoratur. Verissimum est autē
hic & illud quod dicitur, recte scribendo fieri
vt celeriter scribamus, non multū scribendo vt
bene. l e o. Superest igitur vt inquiramus,
qua ratione fieri possit, vt puer & bene & cele-
riter discat scribere. v r s. Eadē cura me quo-
que iam pridem torquet. Nam optarim ex tot
vrsinis catulis vnum atq; alterum sic educari,
vt ex homine prognati videri possint. l e o.
Ergo communica si quid habes. v r s. Ex me
quidem nihil habeo, cæterum quod ex alijs ac-
cepi, si voles, qualecunq; est, proferam in me

dium, sed hac lege, ne tu celes vicissim, si quid habes rectius. L E O. Polliceor. V R S. Nuper interfui conuiuio grammaticorum, opinor fu-
 isse plures duodecim, diceres non modo iustū, sed & frequētem senatum. Ibi de rebus huius-
 modi ferebātur suffragia. L E O. Conueniebat inter illos! V R S. Adeo, vt rem pulchre gestā arbitrarer si ἀναίματον dimissū fuisset cōciliū. Nunquam vidi calidiorem de re frigida con-
 certationem. Longa rixa fuit, quot essent ora-
 tionis partes, alijs octo in quindecim profe-
 rētibus, alijs ad pentadem, alijs ad dyadem cō-
 trahentibus. In prelijs quamlibet acribus nox ingruens solet conflictum dirimere, hi me-
 dio conticinio fortissime vociferabantur ad ip-
 sum vsq; gallicinium. Nec satis omniū me-
 mini, si iubes, referam quantum hæsit memo-
 ria. L E O. Mihi quidem pergratum feceris. V R S. Aggrediar, & quidem præpostere. Nam sonare primum est, proximum legere, tertiū scribere, de quo primo dicam loco. L E O. Hic quidem nihil refert. V R S. In primis aiebant curandum, vt puero statim exemplum quā-
 absolutissimū proponatur, quod effingat. Nec quicquam vetat, quo minus idem sit imitatu fa-
 cillimū. Nam vulgus scribarum flexibus, con-
 nexionibus, appendicibus, similibusq; friuolis ductibus, quibus velut animi gratia lasciui-
 unt, multum difficultatis addunt scripturæ, fructus omnino nihil. An non vides quanto
 Cottorum manus olim fuerit operosior Ro-

mana, & hodie Gallorum ac Germanorum q̄
 Italorum? L E O. Atqui Græcis successit ista li
 terarum connexio, in minusculis duntaxat.
 V R S. Quid enim istis non succedit? quanquã
 & hanc affectatam esse nolim, multo minus
 feram scripturam crebris notulis decurtatã.
 L E O. Ne Latini quidem prisca notulis huius
 modi caruerunt. Qua de re Probus gramma
 ticus etiam librum reliquit. V R S. Fateor, sed
 in paucis dictionibus, numerorum, ponde
 rum, mensurarum, & aliorum quæ solent idem
 tidem in sermone recurrere. Quanquam hoc
 quoque compendium, multum inuexit dispen
 dij studijs. Nam in huiusmodi notulis vt est
 procliuis notariorum lapsus, ita restitutio per
 difficilis, quod idem vsu venit in Mathematis
 cis, qui formis elementorum signant suas ἀπο
 δέξεις. L E O. Perge. V R S. Primum igitur e
 rit singulas elementorum figuras effingere,
 minusculas simul & maiusculas. L E O. Qui
 dam in elementis affectant obsoletam antiqui
 tatem, velut è duodecim tabulis petitam, aut
 si quid his antiquius. V R S. Isti non minus ab
 surde faciunt quàm faciunt ij, qui verbis iam
 olim desitis delectantur, perinde quasi cum
 prisca Aboriginib⁹, aut Euandri matre loquã
 tur. L E O. Etenim si rem ab Assyrijs ac Phœ
 nicibus Cadmòq; repetas, nec formas, nec so
 nos eosdem comperies. Sunt & qui suū quod
 dam scripturæ genus affectant, ita scribentes
 Latina, vt parū exercitato Græca videri possit.

sint. **V R S.** Ridendos mihi narras, non imi-
tandos, nisi forte placent Apuleij & Sidonij,
aut, vt recentiores attingam, Baptistæ Pij, qui,
quum suppetant probata, splendida, accommo-
dâque vocabula, tamen confictis impudenter
nouis malunt suo more loqui, perinde quasi
nihil possit esse præclarum quod sit vsitatum.

L E O. At quod tandem formularum genus
maxime probas? **V R S.** Maiuscularum absolu-
tissimum exemplū est in nomismatis Roma-
norum, quæ temporibus Augusti, & aliquod
post hunc seculis excusa sunt, præsertim apud
Italos. Nam in prouincijs artificum imperia
non perinde respondent. Minusculas vn-
delibet suppeditat Italia, nisi quod ex omni-
bus eligendæ, quæ & simplicissimæ sunt, nec
ita multum recedunt à maiusculis. Tantum-
dem de Græcis præceptum esto. **L E O.** Quis
bus in rebus potissimum situs est literarū de-
cor? **V R S.** In quatuor, in figura, contextu, se-
rie, & proportione. **L E O.** Figuram ostendis-
se satis est? **V R S.** Non est. Proderit & partiū
ductum ostendere, & quomodo parti pars ad-
apteretur indicare. **L E O.** Dic, oro te, clarius
quod mones. **V R S.** Perlongum sit, Leo, de sin-
gulis disserere, dabo specimē vnde cætera cō-
iicias. **L E O.** Expecto. **V R S.** Alpha maiuscu-
lum Græcis ac Latinis simili figura signatur.
Huius sinistra linea paulo subtilior, calamo
transuerso ducenda à summo ad imum: de-
xtra, crassior, plano, quemadmodum & trans-

uerfa, quæ videtur addita, ne nullum sit discrimen inter Alpha & Labda Græcum. Hæc admonitus puer facilius imitabitur, quàm si tantum ostendas figuram. L E O. Sanè recte. V R S. Alpha minusculum varie pingitur, sed commodissime si primum pingas o oblongum, dorso superne veluti gibbo prominente ad dextram, deinde ab illius summo in gyrum commode flexo calamo, mollem addas semicirculum, inferne nonnihil inflexum o, α. Item b minutulum si velis pingere, ducenda est ex alto recta linea, id primum est, huic annectendus semicirculus, hoc est, inuersum Ϸ, quod si inferne hiet, fiet h' aspirationis nota. Eidem columnæ si addideris lineam infractam, erit k. Rursus eadem si inferne promieant extra versum, & addideris ad dextram inuersum Ϸ, fiet p. Si ad leuam rectum c, erit q. Si nihil annectas sursum prominenti, erit l, nisi quod inferne paulum inflectitur, quo differat ab I maiusculo. L E O. Sat est, habeo specimen, reliqua per me cōiecto. V R S. Superest formularum varietas, quæ maior est in Græcis minutioribus. Deinde notulæ decurtatarum dictionū, quæ res magis pertinet ad prompte legendum quàm ad recte scribendum. Sed primis initijs magis congruunt simpliciora. Huic exercitationi succedit contextus, refert enim quam literam cui iungas. Quædam enim se non sustinent contingere, quædam gaudent contactu, quædam sibimet implicantur, veluti p & o refugiunt cōtactum, f, g, t, & for

taffis aliæ nonnullæ, quibusdam annecti gau-
 dent, vt grande facinus, flagitium, traxit. nec
 tamē hæ miscentur quibuslibet. Græci in pin-
 gendis minusculis feliciter lasciuiūt, literas ali-
 quot inuicem cōplicantes. Idem & in maiori-
 bus tentatum, sed apud Græcos non temere
 nisi in notis numerorum, veluti quum signā-
 tes quinquaginta, delta minusculum includūt
 py, Δ . Apud Latinos tentatum à multis nō
 successit. Profuerit igitur nouo scribæ, si has
 formarum varietates non solum pictas, sed &
 pingi conspiciat. L E O. Super his, vtcunque
 minuta sunt, admoneri gaudeo. V R S. Post
 hæc de serie disputabant, vt intra rectas lineas
 decurrant versus, ne scriptura sit similis Sy-
 billæ folijs, & iuxta Plautinum iocum, litera li-
 teram scandat. Nihil hac inæqualitate defor-
 mius. L E O. Ad istum sanè modū scribit vxor
 mea. V R S. Iā bona pars artis est in propor-
 tione. Ea sita est, partim in partibus figurarū,
 partim in prominentijs, partim in interuallis.
 L E O. Ista nō satis assequor. V R S. Nihil aliud
 accipies quàm specimen rei. A maiusculū cō-
 stat tribus lineis: proportionis est, vt transuer-
 sa æquali spacio distet & à summo & ab imo.
 Rursus indicandum quanto spacio distet imū
 sinistræ lineæ ab imo dextræ. Finge triangu-
 lum æquis lateribus, si detrahas imam lineam,
 eamq; certa portione decurtatam transferas
 in medium, habebis Alpha. L E O. Intelligo.
 V R S. Item in B, erectæ lineæ ceu columnæ
 d. j.

duo veluti ventres annectuntur, sed inæquali tumore, cui si desit sua proportio, offendit figura. L E O. Sic est profecto. V R S. Eadem est ratio in partibus quæ prominēt, aliæ sursum, aliæ deorsum, videlicet ut I sursum eminens, & P deorsum, tantū habeāt lōgitudinis extra versus spatium, quantum intra. c, verbi causa, implet rectum spaciū, huic annexa linea ut fiat q, duplicet illud, aut certe minimo superet. Hic enim nō artē tradimus, sed exemplū adducimus. L E O. Mihi quidem satis est. V R S. Porro interuallum bifariam cōsideratur. Alterum est quod dirimit versus à versu, alterum quod literam à litera: adde si velis tertium, quod dictionem à dictione, quod cōma à cōmate, colon, à colo, periodum à periodo, simul ascriptis notulis quibus distinguuntur. Ut autē proportionis obseruata ratio non hic tantum plurimū confert ad decorem, ita recta distinctio, credi vix potest quātum adferat lucis ad intelligendam sententiā, ut non inscite dixerit eruditus quidam, aptam distinctionē, cōmētarij genus esse. Expedi igitur & huic rei statim assuescere puerum, ita consuetudo vertetur in naturam, ut vel aliud cogitans seruet tamen in scribendo notulas huiusmodi nō aliter quā literas ipsas. L E O. Audio priscos illos nullis interuallis diremisisse dictiones, sed perpetuo contextu produxisse versus. V R S. Fateor, at nec apices olim adhibebant Hebræi, ne Græci quidē, arbitror: nos tamen nō

vsque adeo morosi sum⁹, vt si quid bonę rei res-
pertum sit à recentioribus, grauemur accipe-
re. Hęc diligentia etiam illud adduxit com-
moditatis, quod scripturam apicibus, notulis,
interuallistę distinctam, minus in procliui sit
deprauare. **L E O.** Apparet tamen veteres a-
picibus vsos. **V R S.** Istud qui coniectas?

L E O. Quia narrant Cadmum literas à Phœ-
nicibus primum inuexisse. Eā rem fabula nota-
tatā, quę fingit illū serpētis extincti dentes in
terrā feminasse, ex hac semente subito exilisse
duas galeis & hastis armatas acies, quę se mu-
tuis vulnerib⁹ cōfecerint. Atqui demiror quid
hęc fabula faciat ad literas. **V R S.** Dicam, nisi
molestū est. **L E O.** Imò percupio, si graue non
est. **V R S.** Inspexisti ne vnq̄ os serpētis? **L E O.**
Ne cupio quidē. **V R S.** Mortui, inquā? **L E O.**
Ne mortui quidem. **V R S.** Quis vnq̄ audiuit
Leonem timidiorē? Si tamen inspicias, nu-
meres supernos & infernos dentes, tot repe-
ries, quot literas primum attulit Cadmus.
L E O. Quot? **V R S.** Sedecim, ni fallor. Otio-
sę sunt autem sic vt natę sunt ordine posi-
tę, dissipantur, seminantur, atque ita demum
plures numero varięque digestę, viuunt, a-
gunt, pugnāt. Id si non credis, considera qua-
strage se vicissim conficiunt hodie, qui literas
profitentur. **L E O.** Veriora veris narras. **V R S.**
Quid est autem scriptura, nisi mutus sermo,
perinde quasi nutibus inter se colloquantur
elinguēs? **L E O.** Nihil aliud, **V R S.** Et sermo

nem à serendo dictum aiunt grammaticorum filij. Habes Cadmeæ sementis allegoriã. Nũc excutiam scrupulum qui, vti cõiector, vrit te. Tonorum ac spirituũ notulas, imaginariis esse lanceas & galeas exercitus. L E O. Recte diuinas. V R S. Imò partes elementorum fursum eminentes talium rerum speciem præbent, & si diligentius contemplere, videbis illic nõ solum lancearios ac leuis armaturæ milites, verũ etiam cataphractos, clypeis, ensibus, ac balistis instructos. Verum harum rerum imagines melius exhibet Hebræorum elementa, à quibus profectas fuisse literas nostras vnã cum ipsi figuris, non absurde quibusdam videtur. L E O. Istam fabulam, mihi crede, non narraſti furdo. Cæterum illud adiungas velim, quibus modis puerũ oporteat istis assuescere noscendis. V R S. De agnoscendis elementorũ figuris mox dicetur. Agimus enim, vt dictum est, ordine præpostero. Ad exprimendum pictura singulas, primum est exemplar, deinde commonstratus ipse linearum ductus, præterea manus docentis imposita manui pueri, eamq; regens ac moderãs. Indicauit aliud ad miniculum Fabius, vt eburneæ tabulæ primũ literæ simplices, mox syllabæ ac dictiones, deinde versus aliquot quãscitissime insculpantur, per eos sulcos puer consuescet stilum ducere, donec, iuxta philosophos, actio frequenter iterata gignat habitũ. Nam hac arte didicim⁹ & cæcos nonnullos prompte scribendi facultatẽ

sibi parasse. Eadem opera fiet, vt nec diuaret à recta linea, nec vsquam peccet ab harmonia proportionis. Olim stilo scribebatur in tabulis ceratis, nunc, quoniam calamis aut pennis scribitur, in chartis aut membranis pingitur, alia scribendi ratio est. L E O. Et antiquitas folijs, arborũ codicib⁹, aut linteis cerussatis, aut alioqui leuiter incrustatis inscribebant. V R S. Et nunc sunt qui in tabellis puluere oblitis stilo æreo argenteo ve scribant. Sed præclarus artifex varias rationes cõminiscetur, quib⁹ puerili studio subueniat. Quarũ vna est, si perfectum exemplar membranæ pellucidæ supponatur, super quam puer calamũ ducat sequẽs subiectas lineas. Altera est, si scribendi peritus stilo argenteo cupreõve vestigia literarum imprimat chartæ, deinde puer per eadem lineamẽta ducat calamũ, aut pennã attramento madẽtem. Eadem erit vtilitas si succo ligni cuiusdam figuras præscribas, leuiter purpureas, quas puer tegat atramẽto. Hic prioris scripturæ vestigia coarguent, quantum sit aberratũ à præscripto. Iam quidam vtuntur tabulis, in quibus fila, fidẽsve glutino affixæ, linearum vestigia chartis admotis imprimunt. Eares ad figurarum speciẽ nõ ita multum confert, plurimum tamẽ conducit ad rectitudinẽ versus, & ad proportionẽ partiũ supne inferne prominentiũ. Id cõmodissime fiet, si singuli versus signẽtur quatuor lineis, equalibus interuallis inter se distãtib⁹, intra duas medias

d. iij.

ducentur ipsa literarū corpora:que vero pro-
minēt sursum ac deorsum, intra suum modū
cohibebunt extremæ duæ. Eadem arte licebit
æqualibus spatijs dirimere versum à versu.
Verū vt his adminiculis prodest exerceri pue-
rum, ita nō expedit semper his niti, sed vbi iā
profecerit, consuescat absq; cortice nare, nec
semper linearum ductū desideret. L E O. De
scribēdo videor mihi propemodū satis instru-
ctus. V R S. Vnū illud addam, hæc ita traden-
da pueris, vt se ludere putēt, nō studere. Qui-
dam enim hæc tanta docēt acerbitate, vt pue-
ri prius discant odisse literas quàm nosse. Ad
hæc iuuabit ad picturam interim nō nihil ex-
erceri puerum, ad eam artē pleriq; sua sponte
feruntur, dum gaudent & exprimere quod a-
gnoscut, & agnoscere quod ab alijs expressum
est. Vt autem qui musices periti sunt, rectius
pronuntiant etiam non cantantes, ita qui du-
cendis in omnē formam lineis digitos habet
exercitatos, mollius ac felicius pinget literas.
Si quid super his requiras subtili⁹ exactiusq;
extat liber ALBERTI DVRETI, Germa-
nice quidem, sed eruditissime scriptus, in quo
priscos huius artis heroes imitatus, nomina-
tim Pamphilum natione Macedonē, quū om-
niū literarū, tū Geometricæ & Arithmetices
egregie peritū. Nā sine his disciplinis artē ab-
solui posse negabat: ad hæc Appellē, qui & ipse
ad Perseum discipulū de arte sua conscripsit,
multa præclare tradit de mysterijs graphices,

ex Mathematicorū petita disciplinis, & in his non pauca de figuris elementorū ac ductibus proportioneq; literarū. L E O. Dureri nomē iam olim noui, inter pingēdi artifices primæ celebritatis. Quidā appellant horum temporum Apellem. v R S. Equidē arbitror si nunc viueret Apelles, vt erat ingenuus & cādīdus, Alberto nostro cessurū huius palmæ gloriā.

L E O. Qui potest credi? v R S. Fateor Apellem fuisse eius artis principē, cui nihil obijci potuit à ceteris artificibus, nisi quōd nesciret manum tollere de tabula. Speciosa reprehensio. At Apelles coloribus, licet paucioribus minusq; ambitiosis, tamē coloribus adiuuabatur. Durerus quanquā & aliās admirādus, in monochromatis, hoc est nigris lineis, quid nō exprimit? umbras, lumen, splendorem, eminentias, depressiones: ad hæc, ex situ rei vnus nō vnā speciem sese oculis intuentiū offerentē. Obseruat exacte symmetrias & harmonias. Quin ille pingit, & quæ pingi non possunt, ignē, radios, tonitrua, fulgetra, fulgura, vel nebulas, vt aiunt, in pariete, sensus, affectus omnes, deniq; totū hominis animū in habitu corporis relucētē: ac penē vocē ipsam. Hæc felicissimis lineis ijsq; nigris sic ponit ob oculos, vt si colorem illinas, iniuriā facias operi. An non hoc mirabilius, absq; colorum lenocinio præstare, quod Apelles præstitit colorū præsidio? L E O. Non arbitrabar esse tantum eruditionis in arte pingendi, quæ nunc vix alit

artificē. v r s. Non nouum hoc est, insignes artifices tenui re esse. At olim inter artes liberales numerabatur graphice, nec hanc discere licuit nisi claris, mox honestis, cæterum vetustum ne seruitijs traderetur. Principū est ignominia, non artis, si caret suis præmijs. L E O. Sentio quantum ad omnem facultatē parandam habeat momenti, statim optimis præceptionibus admonitū esse. v r s. His coniuncta est legendi cura, cuius celeritas, nisi primis statim annis paretur, non temere cōtingit homini, quantūuis adnitatur. Vix autem fieri potest, vt lectione delectetur, qui legendo hæret ac laborat. Proinde, vt qui parū expedite scribunt, ad dictandi compendia confugiunt, ita qui difficulter legunt, aut in totum abstinēt à libris, aut si quid coguntur scire, lectorem accersunt. vtrobique perit illud secretū quod præcipue alit ingenium, siue tuas cogitationes mandare literis pares, siue magnorū virorum cogitationes velis cognoscere. Vt autē puer statim per lusum agnoscere discat literarum figurarum, rem adfero dictu humilem, sed tamen à summis viris traditam. Profuerit eas crustulis exprimere, vt diuinanti nomen elementi, præmium sit ipse cibus. Hoc Flacci consilium est. Fabius aliud indicat huic simile, vt ex ebo- re fingantur literarum formæ, atque ex his lusus aliquis pueris gratus proponatur, qualis est nucum, aut talorum, aut si quod aliud genus, quod nisi cognitis ac nominatis elemētorum

De recte
prompteque
legendo.

vocalibus peragi non queat. Quã ad rem ac commodatissimus latrunculorũ ludus, quem hodie Scacorũ vulgus appellat, sic vt hinc Græcæ, hinc Latinæ literæ inter se concurrerent, nisi quod operosior est, quàm vt ætati primæ conueniat, adultioribus aptissimus. Idem efficiunt munuscula, quæ puerorum vestibus ornatus gratia affiguntur, aut in manũ dantur, vt cum voluptate intueantur, contrectent ac nominent. Videmus ætatem illam affici voluptate, si in picturis agnoscãt hominis, aut animantis, alteriusve rei figuram, ac nomen reddant. Simili illecebra poterunt & ad literas agnoscendas irritari. Mox ad syllabarum conuersionem progrediendum, hinc ad dictionũ complexum, postremo ad orationis structurã. Ea res ferè constat memoria, quam volũt esse certam, eoq; negant primæ fidendũ, sed nunc recto, nunc inuerso, nunc confuso literarum, syllabarum ac dictionũ ordine repetẽda subinde eadem & inculcãda, donec certam legendi facultatem & expeditam paratam esse confiterit. Nec ante tempus affectanda celeritas, quo fit vt multũ adferat moræ lectioni incogitans festinatio, dum auditor dubitat quid legerit, dum auribus non assequitur lingua proferantem, dum quædam intermittũtur, quædam perperam sonantur, vnde dum vel alijs reuocantibus, vel ipse tibi diffidēs repetis multa, non parum dispendij secum adfert male captatum compendiũ. Prima cura sit, vt attẽte,

vt emendate legamus: cæterum vt idem faciã
 mus expedite, nec cogitãtes, ac velut aliud agẽ
 tes, dabit vsus. Id quod scite præcepit Fabius,
 Certa sit, inquit, in primis lectio, deinde con-
 iuncta, & diu lentior, donec exercitatione cõ-
 tingat emendata velocitas. **LEO.** Ista præce-
 ptio non hic tantũ valet. **VR S.** Adijciebãt &
 illud, dum legis, in dextrũ flectendos oculos,
 & quodãmodo præcurrẽdũ, diducta in duas
 res animi intẽtione, vt aliud agatur voce, aliud
 prospectu, quemadmodũ qui facit iter nõ hoc
 intuetur quod calcatur, sed quod calcaturus est,
 sic huic posteriora intuenti priora recitanda
 sunt. **LEO.** Demiror quur hoc natura inuide-
 rit homini, vt altero oculo prospiceret in dex-
 trũ, altero in læuũ. Nec video quorsum opus
 sit duobus, quum fabri & balistarij, si quando
 maxime intendunt prospectum, alterum oc-
 cludant oculum. **VR S.** Dicam, si quis te ca-
 sus altero orbaret oculo, nõne gauderes alte-
 rum superesse? **LEO.** Verũ si legas Hebræa,
 in læuum flectendus prospectus. **VR S.** Ni-
 mirum vt in scribendo manus. Verum id mi-
 nimo negotio docet paucorum dierum vsus.
 Noui qui & pedum digitis expedite scitẽque
 scriberent. Quibusdam ea prospectus celeris
 tas est, vt oculis præuolãtibus deprehensa sen-
 tentia, bene legant etiam perperam scripta.
 Quẽdam enim nisi cognito prius sensu recte
 sonari non possunt, etiamsi bene scripta sint.
LEO. Credo, sed plures sunt, qui recte scri-

pta legant perperā v r s. Quod dicam, pro-
digij simile est. Viuit aduc quidam de proce-
rum aulicorū numero, qui nunq̄ legit ipsum
quod scriptum est, sed loci sententiā alijs red-
dit verbis. Rogatus à me num sciret se id fa-
cere fatebatur, se frequenter huius rei admo-
nitum. Quærebā num sciens ac volens id fa-
ceret, negabat, imò nō dissimulauit se sibi hoc
nomine displicere. Addebā qua nam occasione
venisset in eā cōsuetudinē. Num puer habuis-
set præceptorē, qui parandæ copiæ gratia ius-
sisset illū alijs verbis efferre quod legeret, aut
num quid aliud accidisset simile. Negauit. Nā
est huiusmodi musices genus apud Britānos,
vt multi inter se concinant, quorū nullus eas
sonat voces quas habēt codicū notulæ. L E O.
Habet natura suas quasdam arcanas causas,
quas frustra scrutantur homines. Et ipse noui
puerum annos natum duodecim, cætera per-
fectum, hoc tantum habebat prodigiosum,
quòd omnia verba præpostere loqueretur,
quod in nostrate lingua scis esse absurdissimū.
Nam Latine loquentibus, quanq̄ ad decorum
compositio plurimum facit, tamen ad sensum
non refert, siue dicas honora patrem tuū, siue
patrem tuū honora: nihil autē absurdius, q̄ si
quis nostrate lingua dicat, patrem tuum ho-
nora. v r s. Sic est vt dicis. Addunt autē præ-
ceptiunculam, mea sententia, non aspernan-
dam, quæ pariter & ad legēdum & ad scribē-
dum pertinet, nō nihil etiam ad mores. L E O.

Audire gestio. **V R S.** Moris est vt post agnitio-
 tas formulas, & cōtextas syllabas incipiāt scri-
 bere nomina, mox & oratiunculas. **L E O.** Sic
 est. **V R S.** Hoc operæ nolunt infumi in voca-
 bulis inanibus ac nihil significantibus, aut vul-
 go notis. **L E O.** Expecto vt meli⁹ dicas. **V R S.**
 Scis bonam eruditionis partem esse, scire re-
 rum vocabula. Hic supra modum cessatur à
 grammaticis vulgaribus, quorum vitio fit, vt
 adolēcentes post multos annos in grammati-
 ca contritos, vix norint vllius arboris, piscis,
 volucris, quadrupedis, aut leguminis verū no-
 men. Ne domi quidem vllam suppellectilē La-
 tine nominare possunt, adeo vt quum volunt
 sibi dari mantile, dicāt da mihi rem, & aut in-
 dice digito est opus, aut vulgatæ linguæ subsi-
 dio. Idem vsu venit si producantur in officinā
 cuiuslibet artificis, tantū generales rerum vo-
 ces vtcunq; tenent, species prorsus ignorant.
L E O. Istud mihi sanè vsu venit, ac mecum
 alijs quamplurimis. Arborem, legumen, her-
 bam, equum & canem ostendere possum, at si
 quis exigat vt ostendam alnum, aut fraxinum,
 aut ilicem: silurum, scarū aut pectinē: eruum
 aut milium: scolopēdrum, viuerram aut felē,
 hæreo. **V R S.** Sic & in dialecticis pueri nihil
 audiūt, nisi Sortes currit, Plato disputat. Si asi-
 nus volat, asinus habet pennas, & Sortem cur-
 rere est possibile. **L E O.** Quid igitur consi-
 lij? **V R S.** Eadem opera licebit pueris præ-
 scribere, vulgo non obuia rerum vocabula, aut

voces exquisitas, non nunq̄ & bonæ rei quipiam admonentes. Tam facile discitur quid sit lacerta, aut stellio, aut pectunculus, q̄ quid sit canis aut vacca: nec difficilius scribitur. Tempori parce, q̄ vacca mingit, aut canis latrat. Interdum vnica vox continet perfectam sententiã, vt $\sigma\omega\phi\rho\delta\upsilon\alpha$. Id multo magis conuenit obseruari posteaq̄ eò profecit puer, vt integri versus iã sint ad imitationē præscribēdi. Quur enim nõ potius illis præscribitur hoc carmen, Quo semel est imbuta recens seruabit odorē Testa diu, quã illud,

Aut pluit, aut ningit, aut nostra pedissequa mingit. In hunc vsum valebunt celebrium virorum apophthegmata, exquisitæ breuésq̄ sententiæ, prouerbia, ac lepide dicta, cuiusmodi supellex ad omnem discendi facultatē plurimum habet momenti. Quorum si quis singula contemnit, huic occinam illud Hesiodiũ. Pusillum, pusillo si addideris, cito nasci magnũ aceruũ. Et hæc inter lusum licet ediscere, nularum rerum memoria tenacius ad ipsam vsque senectutem hæsurã animo, quã quæ sic infixæ sunt. Vides igitur quãta nobis hic pereat vtilitas. L E O. Video sanè quanta pars ætatis nobis instituentium vitio præterfluat.

V R S. At vereor ne te delassem, si quæ de pronuntiando disserta sunt referam. L E O. Imò hic habebis attentissimum, quãdoquidem hoc erat, quod me potissimũ sollicitabat quanquã & cætera iuuat audisse. V R S. Quanquam erã

De recte pronuntiando.

go puer à nutricibus non discit Latine tamē
 referre dicebāt, inter quas primum inciperet
 æmulari voces humanas: quod ætas illa, quo-
 riam præter imitandi facilitatem nihil habet,
 nescio qua rerum humanarum infelicitate, ci-
 tius prope reddit praua quàm recta. Ac mire
 fit, vt semel infantibus arrepta vitia in adul-
 tam ætatem sic prosequantur, vt ægre queant
 dedisci. Sunt autem oris ac linguæ diuersa vi-
 tia, quorum aliquot nonnullis affixit natura,
 sed plura peculiaris cuique vel negligentia vel
 affectatio: bonam autem huius mali partem
 affert ipsa natio, vt in sonis suum quæq; quid-
 dam habent, Hispania, Italia, Gallia, Germa-
 nia, Britannia, ac bene nobiscum ageretur, ni-
 si singulæ nationes in varias vitiorum species
 essent distractæ. Si labdacismus est impoten-
 tia sonandi caninam literam, multis vitium hoc
 adnascitur, nonnullis deliciae loquendi concu-
 liant. Etenim quum ceteris animalibus lingua
 sit absoluta, homini tot venis astricta est, vt
 quibusdam necesse sit intercidi. Nec hoc suc-
 cedit omnibus. Nam alijs deterius accidit vi-
 tium, alijs lingua nihilo fecius manet inexpla-
 nata. Memoriae proditum est Demosthenem
 eloquentiæ principem, primam artis suæ lite-
 ram sonare non potuisse. Metellum Pontificē
 lingua adeo impedita fuisse narrant, vt men-
 sibus aliquot tortus credatur, dum meditatur
 in dedicanda æde verbis solennibus dicere, or-
 piferæ Cereris. Nam labdacismum, quē scri-

De g

ptores notant in Alcibiade, delitijs non natu
 ræ tribuendum arbitror. L E O. Ab istis or
 tum arbitror, quod pellucidum dicimus pro
 perlucidum, & pellicere pro perlicere, & pel
 legere pro perlegere. v r s. Haud male con
 iectas. Huius literæ difficilior est sonus in in
 itio, & sine dictionis, tum in medio duplicatæ,
 mollior si simplex incidat inter duas vocales.
 Exempla sunt, regula, motor, carrus, oro: Du
 rior, etiam apud Græcos, qui posteriori addūt
 aspirationem, vt $\chi\epsilon\mu\acute{\alpha}\rho\epsilon\tilde{\nu}\omicron\upsilon\varsigma$. Hanc asperitatē
 quidam mitigant supposito σ , vt $\theta\alpha\rho\sigma\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}\omicron\mu$ pro
 $\theta\alpha\rho\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}\omicron\mu$. Idem faciunt hodie mulierculæ Paris
 sinæ, pro Maria sonantes Masia, pro ma me
 re ma mese. Etiam si non defuerunt apud La
 tinos, qui contrā Fusios ac Valesios verterint
 in Furios ac Valerios, atque è diuerso, qui ho
 nos, labos, vapos & clamos dicere maluerint,
 quàm honor, labor, vapor, & clamor. His con
 trarij Eretrienſes, σ , vertūt in ϵ , dicētes $\sigma\kappa\lambda\eta\sigma$
 $\epsilon\acute{\omicron}\tau\eta\epsilon$ pro $\sigma\kappa\lambda\eta\epsilon\acute{\omicron}\tau\eta\epsilon$, atque hinc prouerbij
 iocus in Eretrienſium $\epsilon\acute{\omega}$. L E O. Isto vitio no
 ui plurimos, qui laborent. Verum estne reme
 dium huic incommodo; v r s. Est, si interci
 das plectri retinacula, nisi quod nō vacat per
 iculo tangere venas, hoc est, iuxta prouerbij,
 $\tau\acute{\alpha}\ \acute{\alpha}\kappa\iota\tilde{\nu}\eta\tau\alpha\ \kappa\iota\tilde{\nu}\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}\omicron\mu$. L E O: Quum animantibus
 quibusdā tam mobiles & expeditas linguas na
 tura dederit, demirror homini datam tot astri
 ctam retinaculis. v r s. Multis expediebat nul
 lam omnino linguam esse datam. Nunc neq̄

venarum retinacula, neq; vallum duplex den-
 tium, neq; labiorum oppositi muri satis cohi-
 bere possunt membrum hoc nimium volubis-
 le. **LEO.** Nihil verius. **VR S.** Rursus alijs tam
 est docilis, vt animalium omnes voces indiscre-
 ta similitudine reddant, vt si tantum audias,
 credas vagire puerum, rixari foeminam, tussire
 senem, grunnire porcum, canere lusciniã,
 hinnire equum, latrare canem. Cæterum ad-
 uersus omne linguæ vitium valebit difficultas
 tibus exerceri, quo studio Demosthenes fertur
 triplex naturæ vitium expugnasse. Nã ad ex-
 primendum q̄ linguam habebat inexplanatã.
 & spiritosus erat, & vox infirmior multitudi-
 nis fremitu interfecabatur. Itaque tophis sub-
 ter linguam impositis, versus complures ad-
 uerso monte continuato spiritu resonabat, &
 in litore nonnunquam quum maxime fremes-
 ret mare, dictionem exercebat, vt populi fra-
 gorem assuesceret contemnere. Ita verum esse
 docuit, quod à sapiente quodam dictum est,
 μελέτη πάντα δύναται. Huic si millimum est
 quod indicat Fabius. **LEO.** Quod nam? **VR S.**
 Existimat os puerorum reddi firmitus, ac ser-
 monem expressiorem, magisq; vt ita loquar,
 articulatam si ab his exigatur, vt nomina ac
 versus affectatę difficultatis ex plurimis asper-
 rime inter se coeuntibus syllabis catenatos ac
 veluti confragosos q̄citissime voluant. Hu-
 iusmodi versus Græci χαλεπὸς dicunt. Diffi-
 cultas autem syllabarum ac dictionũ, partim

nascitur ex natura literarū, partim ex conne-
xione, partim ex turba cōcurrentiū consonā-
tum, partim ex his omnibus. ρ, ξ, ψ, & nostrū
f durioris sunt soni, vnde rerum, rex, ξένος,
ψιτταcus & effero, nō admodum facile sonan-
tur. Quēadmodum & μνᾶ, πύλω, βδέω, non
quōd difficultas sit in singulis, sed quod parū
sibi congruant. Turba gignit difficultatē, quā
dicimus glans, & mons. Nam in his sunt duæ
literæ, l & n, omnium suauissime sonantes. Ex
multis simul nascitur difficultas, quā dicimus
ferrum, feruor, fragor, πνύξ, trabs, Thrax,
Xerxes, Artoxerxes, ἀισχροεργής. Numerus
autem literarum in eadem syllaba non exce-
dit senariū, qui tamen apud Græcos ægre re-
peritur. Fraus constat quinq; literis, sed vnam
absorbet diphthongus, strix habet quinq; sine
diphthongo, quemadmodum frons. Scrobs
& stirps apud nos sex literis constant, soluta
duplici: si Græce scribantur, quinq; dūtaxat:
si stirps sonetur, eadem syllaba septem li-
teras complectetur. Apud Græcos vna dictio
profertur, cuius altera syllaba sex literas com-
plectatur, ἀισχροεργής, sed ita vt diphthōgus ini-
tialis separetur à consonantibus sequentibus,
& ou diphthongus pro duabus supputetur.
Versuum, quos à Græcis χαλεπούς appellari
diximus, hoc exemplum fingi poterit, Γραῦρ
χθονίαν ἀισχρός φθόνος ἐξέαγεμ, οὐ ξίφος ἐχ-
θρὸν. Item, Arx stridēs rostris, sphinx, præster,
torrida seps, strix. In huiusmodi difficultatib;

exercitatio reddet linguam ad cetera, tum expeditiorem, tum explanatiorē. At hodie satis esse credunt, si facillimas quasque syllabas tradant, ba, be, bi, bo, bu, & harum similes, quum difficiliore magis sint inculcandæ, *μνα, πῖν, βλε, τλα, αῦρ, κνα, χνο, θνα, πνα, γνα, χθώ, φθι, κτη, τμη, δμω, θλα, σμα, σφρα*, velut *ἰμνημοσύνη, πῖτύω, βδέω, τλάω, γραῦρ κνάω, χνούε θνητός, πνέω, γνώμη, χθές, φθέρω, κτήμα, τμήμα, τμῶλος, δμῶες, θλάω, σμάραγδος, σφραγίς*, & huius generis alijs, quibus exprimendis, nisi protinus assuescat os tenerum, vix vnquam feliciter sonabit. **L E O.** Animaduerti quosdam esse, qui laborent in exprimendo, s, maxime si adhæreat illi consonans, vt est.

Blesi. **V R S.** Hoc est, vt opinor, quod nos blesum vocamus. **L E O.** Ab hoc vitio tam absunt Hispani, quam Eretrienses absunt a Demosthenis vitio. Galli contra solent vel elidere, vel obscurare litteram hanc, lingua vulgari scribentes est, & sonantes et, producta vocali. Græci *ψελισμὸν* appellant, teste etiam prouerbio *ψελήου πιττεύει*. **V R S.** Vitiū hoc leuius est, & a nonnullis affectatur, qui bladios videri studēt. Illa deformis lingue hesitātia, & oris tremor, spasmi species, easdē syllabas iterās. Id alijs accidit in principio dictiōis, alijs in fine, vitiū inemedabile si in etatē paulo adultiorē durauerit, precipuusque labor est in k, q, c, p, & t, veluti quum *κκκκύει*. dicūt pro *κύει*, & *πεπεπεδι* pro *pepedi*, *cacacaue* pro *caue*, *Tutulli* pro *Tullius*,

rursus, Romama p Roma. L E O. Vtriusq; ma-
 li possum exēpla nō illepidā narrare. v r s. Li-
 bet audire. L E O. Sacrifico cuidam insigniter
 hoc vitio laboranti, quū adornaret immolare,
 cōtigit minister pariter eidē obnoxio malo, vbi
 ventū est ad κύριε ἐλέησον, quod apud nos al-
 ternis dicit, multū tēporis absūptū est, priusq;
 ter absoluerent Kyrie eleeson. Tandē sacrifi-
 cus, vt hoc hominū gen⁹ dicitur iracūdius es-
 se: quid fiet, inquit, tun' me derides, an ego te?
 Et exutus amictu sacro, reliquit arā, magno risu
 nostro. v r s. Eodē malo laborare videntur
 ranæ, nunq; absoluētes suū illud κικικικικικεξ.
 L E O. Apparet. Alio quodā die audiui medicū
 in frequētissima schola disputationi presiden-
 tem, alioqui doctū ac vocalē, nec inexplanatae
 linguae, tantū geminabat extremā syllabā om-
 niū dictionū, pro Auicenna pronūtiāns Aui-
 cēnana: pro scriptor, scriptortor, pro dicitur,
 diciturtur: p pharmaca, pharmacaca. Id Græ-
 ci, ni fallor, appellant τραυλισμός, aut βατ-
 ρισμός: fortassis & βαττολογίαι, nisi quod bat-
 tologia repetit orationē. Sic enim apud Oui-
 diū Battus, In illis mōtib⁹, inquit, erāt, & erāt
 in mōtib⁹ illis, Quē imitat⁹ Mercurius respō-
 det, Et me mihi p̄fide prodis, Me mihi prodis
 Nos forte nō inepte dixerim⁹ titubantiā oris,
 cui cognatū est vitiū hæsitatiæ, quam Græci,
 ni fallor, vocāt μογιλαλία. Hæc omnia gra-
 uiora facit ira & pudor, aut alioqui vehemens,
 affect⁹, quumq; alioqui, iuxta Fabiū, pectus fo-

τραυλισ-
μός.

μογιλα-
λία

leat facere disertos, his diuersum quiddā acci-
 dit vt obmutescāt. Noui qui Austro flante sic
 hēsītabat, vt vix duo verba posset eloqui. L E O.
 Vnde hęc mala? v R S. Partim à natura, sed
 multo maior pars à consuetudine praua, præ-
 fertim primis annis hausta. L E O. Ecquod ha-
 bes his vitijs remediū? v R S. Presentissimum.
 L E O. Obsecro quod nam? v R S. Vt taceant.
 L E O. At nulli minus id possunt. v R S. Ergo
 mittātur ad exemplū Demosthenicū, ac dictū
 illud sapientis, μελέτη πάντα δύνανται. L E O.
 Indica rationē. v R S. Accipe, qui laborāt in k,
 recitent subinde carmē in laudem Caluitij, cō-
 cinnatum ex dictionib⁹ cōtinerent literā hęc
 primo loco habentibus. Qui in t, tales versus
 repetāt, ô Tite tute tati, tibi tanta tyrāne tu-
 listi. Aut tales, At tuba terribilē tonitū, tara-
 tantara dixit. Nihil negotij fuerit alios cōsimi-
 les effingere. Profuerit & singulas dictionis,
 & orationis mēbra lente distincteque pronun-
 tiare, per silētia quodāmodo redintegratis lin-
 guæ virib⁹, voce nōnihil ad cantū deflexa. No-
 ui siquidē viros adprime doctos, qui priuatis
 colloquijs deformiter titubabant, è cathedra
 clarius loquētes, nihil ei⁹ vitij præ se ferebāt.
 L E O. Nihil hic valet medicorū ars? v R S. Ar-
 bitror posse nōnihil si nossent omnes muscu-
 los, quorum opificio vox promitur. Qui si fal-
 lant, habemus hic diuam opiferam. L E O.
 Quam ais? v R S. Eulaliam. L E O. Ad diuos
 cōfugere extrema quidem est ancora, & fausti

omnis nomen est. v r s. Quoniã autẽ gram-
matici excipiunt vocabulorũ controuersiam,
labdacismus fortassis erit, vbi quis literã l, ni- Labdacism⁹
mum operose sonat, veluti si quis pro lucet,
dicat ellucet, aut pro salua fallaua, quod vitium
in magnis aliquot viris deprehendi, sed quod
affectationi potuit imputari, nõ naturæ. Dum
enim plus iusto studerent articulate loqui, in
hoc malum deflexerunt. Idem faciebant in li-
tera g, sonantes seraua pro serua. Cui similli- Iotacismus.
mum videri potest, quod Græci vocant Iota-
cismum. Id mihi videor in quibusdam genere
Græcis animaduertisse, nominatim in Geor-
gio Heronymo, qui se Spartanum prædica-
bat: docebat autem Lutetiæ, recenti memoria
plurimis adhuc notissimus. Et apud Latinos
sentias quosdam intorquere os, quoties hanc
student nimium exprimere. Alij quoties sequi-
tur vocalis in eadem syllaba, pro, i, propemo-
dum sonant, g, vt gecit pro iecit, egicio pro eij-
cio. Quanquã enim iota transit apud Latinos
in consonantem, si præcedat in eadem syllaba
vocalem, tamen sonus debet esse medius inter
vocalem & consonantem. Sunt qui simili loco
pro, i, sonant ferè, z, vt pro ianua, zanua: pro
Iesus, zesus: pro iecur, zecur. Rursus alij sic so-
nant tibijs, Virgilij, vt ante secundũ, i, videaris
audire, i, cõsonantẽ. Sunt rursus qui pro, e, so-
nant i, quẽadmodũ pro a, o, de quibus suo lo-
co dicitur cõueniẽtius. Addũt & Mecacismũ, Mecacism⁹
dum plus æquo exprimitur m, incidẽs in finẽ
e. iij.

dictionis sequente verbo, cui⁹ prima sit voca-
 lis, vt, plurimū audet, hic volunt m, euanesce-
 re, vt sonos plurimaudet. Sicut in illo Cicer.
 Quousq; tandem abutere. Tandabutere dici
 volūt. Quod vt nolim refellere, ita credo nō
 nihil interesse inter sonos, quum dicimus, ani-
 mam agit, & quū anima agit. Nam in priore
 nisus sentitur volentis exprimere m. Vnde
 Fabius Admonet m, in talibus syllabis, neque
 prorsus audiri, necq; tamen nō audiri. Idē in-
 ter oris vitia cōmemorat ἰχνότητα, quā exili-
 tatem siue angustia possis dicere, quæ quibus-
 dam adest natura, alijs morbo, nōnullis accer-
 sita, dū arētatis arteriæ circa imas fauces mu-
 sculis vox semiclusis labijs promitur. Cui con-
 trariū est πλατυασμός, quū nimium diductis
 faucib⁹, & ore plus satis patulo sermo promi-
 tur. Quorū illud si natura cōtingat, Aristote-
 les timidæ mētis argumentū interpretat, hoc
 stolidæ. Hollandiæ vulgus ferè summis labijs
 loquitur, Germani superiores contrā, penè ab
 vmbilico voces dicūt. Vnde mihi vidētur hæc
 duo non solum ad vocis exilitatē, verū etiā ad
 oris indecorā vel contractionē vel diductionē
 pertinere. Nā in multis vtrūq; vitiū deprehē-
 ditur, in quibusdā etiā nationib⁹ vt peculiare
 ridet. In nō paucis autē deprehēdas κοίλοσ
 μίαν, quū vox velut è cauo specu, eiq; recessu
 oris resonat. Et hoc vitiū quibusdā addidit na-
 tura, quæ linguā dedit prima sui parte nimis
 astrictam, alioqui latiore, vnde fit vt vox

πλατυ-
 ασμός.

κοίλοσ
 μίαν.

fundatur in latera faucium, atque hinc repercussa
 resonet, qualis umbrarum vox esse fertur, eoque
 qui simulant huiusmodi spectra ex olla fictili
 verba promunt. Quidam habent coruinum quidam
 dam, quidam stridulum, quidam balbum ac senile,
 qualis est edentulorum oratio. Nonnullis totus
 sermo crassior est. Sunt qui voluta intus lin-
 gua nescio quid Hebraeorum resonant. Sunt qui
 syllabas extremas audiri non sinunt, verum eas
 quodammodo deuorent deglutiuntque. Quod ut
 pueri metu faciunt, ne deprehendantur inemen-
 date loqui indicio postremae syllabae, ita qui-
 busdam populare est. Hos Graeci peculiari vo-
 cabulo dicunt *κολοβώταις*, id est, decurtatores. *κολοβώ-*
 Rursum sunt, qui postremas omnes acuant *ται*
 Hebraeorum ritu. Sunt coruicines, quibus sonus
 per nasum erumpit potius quam per os,
 ut omittam quorundam gargalissimum, ructum,
 singultum, crepitum inter loquendum, stridor-
 es, libilos, gemitus, screatus, tusses, risus, qui-
 bus sermonis tenor interciditur. Denique innu-
 mera sunt vitia, quibus a recta pronuntiatio-
 ne disceditur, quam Graeci *ὀρθοέπειαν* appella-
 lant. De quibus incidet postea locus, ut aliquid
 dicamus. Haec in hoc tantum admonui, ut infan-
 tem ab eorum convictu submoueamus, qui vitij
 huiusmodi sunt obnoxij, & si quid vel natura
 traxit, vel consuetudine contraxit huiusmodi vi-
 tiorum, mature corrigatur. Iam est peculiaris
 quidam cuiusque gentis oris sonus, quem proprijs voca-
 bulis notare difficile sit. Quanquam enim Lae-

tini & Græci iisdem penè literis vtuntur, tamen agnoscas Græcum etiam Latina sonantem, & contrà Græcus agnoscit Latinū Græca sonantem. Hanc ob causam Fabius suadet quidem vt puer prius Græcis imbuatur, non vult tamen diutius in his hærere, ne peregrinus oris sonus prosequatur etiam Latine loquentem. Fœdum est enim hominem in ea lingua videri hospitem, in qua natus est: quod si negligētia acciderit, desidīæ crimen est: si affectatione, stultitiæ tribuitur. Nec desunt tamen qui hoc ceu bellum & elegans affectent, sic redeuntes nobis ex Gallijs, vt Latine sonantes vix intelligantur, & si quid habeat ea gens in dicendo vitij, puta volubilitatem linguæ, confusos accentus, aut voces nihil significātes, interiectionum vice subinde mixtas Latinis, id studiose repræsentent, quo valde Galli videantur. Nos quoniā Græca ferè discimus in hoc vt veterum libros euoluamus, potius quàm vt cum vulgo Græcorum fabulemur, præstiterit vtriusq; linguæ rudimentis semel traditis, in Latinis potissimum exerceri, donec confirmatus adolescens iunctis vtriusq; literaturæ studijs, tuto progredi possit. L E O. Et istam fabulam, Vrse, haud quaquam furdo canis. V R S. Nunc si nō est molestū audire, restat commemorare quid illi de sonādis singulis elemētis tradiderint. L E O. Audiam perlubēs. V R S. Atq; operæpretiū est, nūc enim tota ferè pronuntiatio deprauata est, tū apud Græcos, tum

apud Latinos. LEO. Quid audio? VRS. Sic est. LEO. Vnde nam id accidit? VRS. Partim ex corruptela vulgati sermonis, partim hinc quòd soni vocū scribi non queūt. Et scis quàm nihil apud populū stabile, nihil diuturnū. Verum hoc interim mihi credas velim, mox demonstraturo, si pauca de sonis elemētorū perstrinxero. Ordiam autē à vocalibus, quas Latinis esse quinq; notissimū est, a, e, i, o, u, Græcis septē, α, ε, η, ι, ο, υ, ω. Et apud Latinos omnes ancipites esse, apud Græcos duas natura breues, ε, ο. totidē lōgas, η, ω. tres ancipites, α, ι, υ. A, diducto largiter ore profertur, lingua recta suspēsa, hoc est, nec ad palatū superius afflexa, nec in anteriū dentiū vallum impacta, nec in laterali dentiū illisa, nec inter dentiū hiatū inserta, voxq; prodit ex arteria profundiore, feriēs superius palatū. Quur autē vocales dicātur, à grāmaticis iam olim reddita est ratio, vel quòd elegātius sonēt, vel quòd per se sonēt, vel quòd alijs, que cōsonātes vocātur, vocē tribuāt, alioqui mutis, nisi si quid ædāt stridoris, aut strepitus, vnde & semiuocalibus nomē. Sed quur Alpha inter vocales primas teneat, difficilior est quæstio. Quidā aiunt Cadmum ob hoc primum locum tribuisse alpha, quòd Phœnicum lingua bos appelletur alpha. At Hesiodus in paranda re familiari, primo loco secundum domum & vxorem ponit Βοῦν ἀροτῆρα. Hæc ratio per me Casca Cascis arrideat licebit, mihi probabilius videtur, ideo prælatā apud Græ-

Vocalium
sonus.

A

cos inter ancipites, quòd hæc in compositione
 syllabarū præcedit, i & y, quū ipsa nullā sequa-
 tur vocalē in eadē syllaba. Nam in vaco, & ia-
 ceo, prima migravit in vim cōsonātis. Nec ad-
 uertatur huic rationi, quod adfertur ab alijs,
 hoc esse naturale minimeq; operosum loquen-
 di exordiū. In loquēdo siquidē nihil est prius,
 quàm diducere labia, mox nullo alio vel den-
 tiū vel linguæ vel labiorū adminiculo, vocē æde-
 re, quā primā audim⁹ in pueris nascētib⁹. L E O.
E Nec dissimilē in ouib⁹ balātibus. V R S. E, si-
 mili modo profertur, nisi q̄ ore parcius didu-
 cto vox nō erūpit sursum in cælū oris, sed in
 linguā infimā, quæ leuiter ferit vtrinq; dentes
 molares, reductis introrsum labijs. Inter hæc
H duo elemēta, mediū est η Græcorū, quod effertur
 rictu minus diducto q̄ in α, hianti ore ta-
 men ac minus in ima depresso sono q̄ in e. Co-
 gnationē arguit primū, quod apud Græcos, α
 frequēter vertitur in η, & contrā, vt περίηπος
 pro περίαπος, & ἡκτερος pro ἰακτερος. Cōtra τὰρ
 pro τῆω. Apud Latinos ferè vertitur in e lon-
 gum, vt κρη̄τες Cretes, & σπλη̄ρ splen. Id si
 crassiore Minerua tibi demōstrari cupis. L E O.
 Crassissima si potes, atq; adeo, si libet, adipali.
 V R S. Iustū est a, quod sonāt Itali. Immodice
 diducto vel rotundato magis ore sonāt Vues-
 sphali, referētes Ionicū quiddā, qui pro alpha
 sonabāt ω mega, dicētes θαῦμα pro θαῦμα, &
 αὐτὸς pro αὐτὸς: vt alij cōtrā, ω vertūt in al-
 pha, pro τῶν νυμφῶν dicentes τᾶν νυμφᾶν,

μουσῶν pro μουσῶν, πρᾶτθ pro πρῶτος. Itē
 e vertitur in η, vt ηυτε μέγασε, & pro ἐβουλό
 μμη, ἢ βουλόμμη. Hæc nimirū arguūt his lite
 ris vicinitatē quandā in sono fuisse, η vero so
 nuisse videtur apud Græcos, quod nunc sonat
 a, Scotorū, aut Hollādorū quorūdā: neq; enim
 omnes eodē modo promūt, ac de vulgo nūc lo
 quimur, ne quis erudit⁹ existimet hæc ad se pti
 nere. Quū enim hi dicūt ama, mediā vocē au
 dis inter ama & eme Itolorū more pronūtia
 ta, quē admodū alij, quos dixim⁹ Ionicū quiddā
 referre, penē sonāt omo. Nūc fac vt oculis os,
 aurib⁹ sonū obserues, dicā primū Italice, mox
 Scotice, postremo Vuesphalice. L E O. Isthic sū.
 v r s. Ama, ama, ama, fama, fama, fama, Ianua,
 ianua, ianua. L E O. Crassissime profecto dicis,
 sed tamē ad docendū apposite. Verū age dic,
 discernūtūrne hæc apud Græcos? v r s. Vix
 sentias, sed iam admonui pronuntiationē esse
 corruptam. Siquidem quam nunc habent eru
 diti, nō aliunde petūt q̄ à vulgo, scis quali ma
 gistro. verū de his mox. Iam in e pronuntian
 do nō leuiter peccat vulgus. L E O. Quid ita?
 v r s. Quia literā eandē aliter atq; aliter so
 nant, nunc ore cōtractiore, nunc diductiore.
 de nostratibus loquor. Nam Itolorū hic, vt in
 alijs plerisq; correctior est enuntiatio. L E O.
 Expecto exēplū. v r s. Dicā in genere, Quū e,
 finit syllabā, sat recte sonāt, quum adhæret illi
 consonans, vel a sonant pro e, vel η, hoc est, a
 Scotiū, Demo probe sonant & peto: at per

ago, perua, sperma, diductius resonant quàm par est, & in lego contractius efferunt quàm lex, in rego quàm in rex, in rebus quàm in res. Verum id potissimum accidit, quum e excipitur à consonante r : quum enim dicunt aspergo, secunda syllaba, nihil aliud sonare videtur, quàm in sparta prior, & in peruius prima minimū, aut nihil discernitur ab ea quæ præcedit in paruo. Item in pertundo & partu, erro & arra, verro & varro. Idem vitium sequi solet etiam Græca sonantes, ni fuerint diligenter admoniti. Vix enim in πέρω, & παρθένω discernunt primas syllabas. Quāquam hæc felicissime distinguunt Itali. Vix in alia litera magis errat Gallorum vulgus, a pro e sonantium, si quando vocalem excipiat n, aut m. Nam pro quendam sonant quendam, pro valens valans, pro redemptus redemptus, pro emblemata emblemata, pro vando vando, pro ventosus, vantosus, pro tempus tampus. Hunc errorem subinde deprehēdimus in codicibus Gallorum manu descriptis aut excusis. Hic tamen emendatior est Picardorum enunciatio, nec vlli magis peccant, quàm qui sibi mire Gallice videntur loqui. Quod non in aliud monemus, nisi vt protinus dediscant pueri, ne prauus vsus hæreat Latina Græcave sonantibus, nè pro ἔμπος enunciarent ἄμπος, pro ἔντερα, ἄντερα.

I
 εα. L E O. Prorsus ita res habet. V R S. Iam i, minus etiam deducto rictu sonatur, ac penè coeuntibus dentibus, quibus sensim lingua il-

liditur, qua parte sunt genuini, sic vt labia ni-
 hil adiuuent sonitum, sed reducantur potius
 aliquantulum, vt in e. L E O. Teneo. v r s. Et
 hic bifariam peccatur à multis. Siquidē apud
 Brabantos, campestres quidam pro i, sonant
 diphthongum Græcam e, quam euidenter au-
 dis quum nostrate lingua dicis ouum, & quū
 Latine dicis, hei mihi, veluti quum pro via di-
 cunt veia, pro pia peia. Rursus Scoti quidam
 pro e sonant propemodum i, dicentes pro fa-
 ciebat, facijbat. Ea consuetudo sic à puero in-
 hæserat Ioanni Coletto, viro alioqui facundo &
 erudito, vt nec in pronuntiando, nec in scri-
 pto vitaret quamlibet admonitus ab amicis.
 Ne is quidem nouus est error. Siquidem Vi-
 ctorinus Afer obiurgat discipulos suos, quòd
 e, verterent in i. Et rursus i, scriberent pro e.
 Ac prisca grammatici, cūmque his Fabius o-
 stendunt esse quendam sonum medium inter
 e & i, vnde factum est, vt alij hanc, alij illam
 vsurparent in iisdem dictionibus, veluti heri
 & here, aduerbium sono vocalis discerneba-
 tur, ab heri & here nomine. Eiusdem arbitror
 generis, tempori & tempore, luci & luce, ve-
 sperī & vespere aduerbia. Hęc interdū transit
 in consonantem, quam nonnulli, sicut ante
 monuimus, plus satis sonant, sic dicentes iecit,
 quasi dicant gecit, & maiestas, quasi sit mage-
 stas. Idem vsurpant in Græcis dictionibus,
 quum apud Græcos semper sit vocalis, nec vn-
 quam præcedat alteram vocalem in eadē syl-

laba, vt ιατερες, ιαμβος . vnde perperam quidam iambus sonat dissyllabum quum vox $\alpha\mu$
 O φιλαχορ reddat. Sequitur o, similiter ex arteria prodiens, quemadmodum a, lingua recta quidem, sed introrsum modice reducta, nisi quod ore non solum diducto, verum etiam rotundato, quod ipsa elementi figura videtur admonere: quemadmodum i, sua forma monstrat vocis exilitatem: & e, labiorum reductionem veluti pingit. Item A, patens inferne, rictus diductionem pingit. Peccatur & huc a vulgo, nostrate duntaxat. Nam Græci Italiq; recte sonant. L E O. Quo pacto? V R S. Primum Bataui literam hanc promunt ore contractiore quam opus est. Deinde eandem non eodem modo promunt. Rotundius enim sonat in nos, quam in non: in nono, quam in nonne: in omen quam in omne. In posterioribus enim nostri penè sonant pro o, u Vuesphalicum. L E O. Plane sic habet. V R S. At faciam vt clarius etiam rem perspicias. Quod discrimen vulgo facimus inter on, quod est in tondere, & inter un, quod est tundere? Nec aliud sonat o, in rhombus quam u, in tumbo. Item in sunt o, & fontes. Atqui o diductiore rictu pronuncians dum erat. L E O. Quam multa peccamus improdentes. Vel ab asinis discere poteramus huius literæ pronuntiationem, vnde illi apud Græcos nominis initiū, & ipsi sono ὄγκισμός . Item ω mega nihil differt ab o, nisi quod α longum differt ab α breui. Nā pleniore sono pro

fertur, de quo suo dicetur loco. **V R S.** Pro u uero formabis v Gallicū, si labia paululū expor **V** recta iunxeris. Eandē literā rotundiore mugitu sonāt Germani, immodico Vuesphali. Nec defunt tamen apud Italos, qui Gallorum more sonent. Nonnulli labijs ad trium digitorum spatium indecore porrectis, nimirū Batauis contrarij, Romani modice. Nec omnibus feliciter cedit huius vocis affectatio. Nostrates enim quū affectant Vuesphalorū imitari mugitum, non possunt id perpetuo facere, subinde lingua relabente ad inolitam, velutiq; natiuā consuetudinem. Hanc inæqualitatem frequenter animaduerti in sacrificis Britānis. Nos in hac pronuncianda parum etiam nobis ipsis cōstramus, nōnunq; in eadem dictione, velut in nullum, mullum, & Tullium. In prima siquidem audis u Gallicum, in postrema u Vuesphalum. Idem sentire licet in huc & hunc, in illud & illū. Sona Batauice fontes. **L E O.** Fōtes. **V R S.** Sona fundere. **L E O.** Fundere. **V R S.** Quod discernim; audis inter vtriusq; dictionis primā syllabā? **L E O.** Nullū. **V R S.** In rhombo & plumbo, quid interest inter u & o? **L E O.** Profecto nihil. **V R S.** Nūc mihi cōsidera eiusdē literę sonū nō eūdē. Sona, sunt **L E O.** Sunt. **V R S.** Tolle n, & dic futor. **L E O.** Sutor. **V R S.** An non sentis lōge diuersū sonū? **L E O.** Quid nī? **V R S.** Rursus, sona Plumbū Batauice. **L.** Plumbum. **V R S.** Abijce liquidā & dic Pluma. **L E O.** Pluma. **V R S.** Quid simile huic v, cum illo? **L E O.**

Nihil. **V R S.** Idem senties, si ex tundere facias
 tutudi, ex fundere fudi. Verum in his fortassis
 aliquantulum patrocina bitur antiquitas, quæ
 font & dicunt, quàm sunt & dicunt scribere
 maluit. Apparet enim & apud illos paulo son
 nantius fuisse u sequente liquida u aut m, q̄ in
 alijs dictionibus, quemadmodū contra in nō
 nullis medium sonum obtinebat inter u & i,
 vt in optimus, pessimus, vnde veteres has vo
 ces per u scribendas putabāt, optumus pessu
 mus, quod in his aliud quiddā sonaret i, quàm
 quod in opimus & firmus. **L E O.** Probabile est
 quod narras. **V R S.** Tantum de inconstantia.
 Nunc ad cætera propero. **V R S.** V Gallico re
 spondet u Græcorum, vel ipsa teste figura, quæ
 nobis cum illis communis est, nisi quod nos si
 nistram lineā inferne protraximus u y. u Vuc
 sphalico respondet Græca diphthongus ou.
 Argumentum est, quod in vsurpandis Græco
 rum vocibus, veteres frequenter u Græcū ver
 terunt in v nostrum, velut in ὄς & sus, in μὺς
 & mus ὑπέρ & super, ὑπέροχος & superbus.
 Quin & Latini ex syllā fullam faciunt, ex ἀ
 φύα apua. Idem arguit quod Galli vulgo pro
 θύει dicunt tuer, id est mactare vsurpata voce
 Græca, nisi quod abijciunt aspirationē. **L E O.**
 Poteramus istud vel ab aui ridicula discere, cui
 Græcis à cantu natiuo vocabulū κόκκυξ, quæ
 in θέσει cantus non i, sonat, sed u Gallicum, &
 hanc Latini cucûlum, ni fallor, vocant. **V R S.**
 Qui scis an auis hæc non eodem modo canat

apud Græcos, quo apud nos? Sed ad rē. Rur-
 sus ou, vertuunt in v productū, vt μοῦσα mu-
 sa. Hoc adeo verū est, vt prisci Latini, si quā-
 do volebant syllabam haberi longam, addere
 soleāt, o, loumen scribētes pro lumen, noumen
 & floumen pro numen & flumen. Habet autē
 omnis syllaba longa sonum vegetiorē breui.
 Nam producta vocalis, quemadmodū & diph-
 thongus, gemina quodāmodo vocalis est. Atq;
 ex huius rei neglecta distinctione grauissimus
 error, quū apud Græcos, tum vero apud Lati-
 nos extitit. Apud Græcos enim, vt dixi, sunt
 natura longæ, η & ω, cumq; his omnes diph-
 thongi, breues ε, ο. apud Latinos vocales om-
 nes sunt ancipites. Quanq̄ autē Græcus pro-
 nuntiādo confundit longarum ac breuiū dis-
 crimen, tamen scriptura distinguit. Apud La-
 tinos nō idem fit. Qua de re post referā quod
 accepi. Illud notissimū est, v literam apud La-
 tinos frequenter transire in naturam conso-
 nantis, interdum elidi, nonnūq̄ sic admisceri
 consonantibus, vt propemodum euanescat, at
 non quibuslibet. Consonans fit, quoties præ-
 ponitur vocali, vel sibi, vel alteri in eadē sylla-
 ba, vt vanus, venor, vinum, voueo, vulnus, ser-
 uus. Eliditur sequens m, vel n, vt in enimuero
 & inuidia. Docent hoc versus Terentiani, Si
 ue inuidia laudē inuenias, & amicos pares, Et
 Enimuero Daue, nil loci est segniciæ neq; fo-
 cordiæ: In quorum priore nisi primo loco sit
 tribrachus, sininui nō cōstat senari⁹ trimeter,

V cōso-
 nans.

f. j.

Duas

De diphthongis.

sic vt secūdo sit spondeus dia, lau, dia, contra
 Etis in vnā syllabā, in posteriore nisi primus
 locus habeat anapæstū, nō cōstat versus tetra-
 meter. Neutrū autem fieri potest, nisi illic eli-
 das v, hic v cū m, quæ inter cōsonātes fermè
 solet elidi præcedens vocalē. Admiscetur autē
 his cōsonātibus, q, c, g, & s, vt qui, cui, æquor,
 sanguis, anguis, lingua, consuesco, & suauis, si
 adsit synæresis, & faciat dissyllabū: nec tamen
 hic prorsus euanescit. Vulgaris lingua idem
 facit in pluribus, velut quū dicit fatuū, v ad-
 miscetur d. Græci vero quemadmodū pro no-
 stro s, vtcūq; sonant φ, ita v nostrū cōsonans,
 quo reddant non habent, nisi quòd recentio-
 res in hoc abutūtur β, de quo paulopost dice-
 tur. Si quando cogūtur nostra suis literis scri-
 bere, pro Valentino faciūt οὐαλετῖνος, pen-
 tasyllabū. In hunc opinor vsū Aeoles repe-
 rerant digamma, quod medium esset inter v,
 cōsonans nostrū & φ. Item quoties exprimūt
 Quint⁹, nō aliter possūt q̄ κῦιντϞ, quòd eā
 literam velut euanescētem nesciant. Apud il-
 los enim v, nullam præcedit vocalem in eadē
 syllaba, præter q̄ in diphthongo abusiuā, y. In-
 dicauit hoc Quintilianus, in æquor & æquū,
 reddi sonum quem Græci nullo modo possint
 exprimere. Hactenus de vocalibus aliquot.
 Nunc ad diphthongos accingor. L E O. Vt lu-
 bet. v R S. Primū illud manifestius est, quā
 vt vel ab eruditīs Græcis negari possit, pro-
 nuntiationem, quæ nūc vulgo Græcorū cum

doctis est communis, perperam sonare diphthongos aliquot, & simplices item aliquot vocales. L E O. Quas? V R S. Nonne η, ι, υ, γ, αι, οι, indiscreto sono pronuntiant? L E O. Ita mihi videtur, aut si quid est discriminis, vix aures percipiant. V R S. Frustra igitur sunt distinctæ literæ, si sono nihil differunt. L E O. Apparet veteres aliter pronuntiasse. V R S. Rursus aliquot ideo dicuntur proprie diphthongi, quod duæ vocales vt scribuntur, ita sonantur, quod idem in his non fit quæ dicuntur abusiue diphthongi. L E O. Sic est. V R S. Atqui in αι, οι, ει, quid audis nisi simplicem vocalem? L E O. Nichil prorsus. V R S. Ne quid iam disceptem de αυ & ευ, in ου quid audis nisi υ, Vvesphalicū? Nō enim aliud sonat prima huius vocis αιρω̄ q̄ prima huius ερω̄. Nec aliud sonat vltima in θαυμασοι, q̄ vltima in ελληνισι, aut ακονιτι. Nec aliud penultima in αληθεια q̄ in σοφια. Proinde aut frustra discernuntur à diphthongis improprie dictis, aut alio sono proferebantur q̄ hodie p̄feruntur. L E O. Nō habeo quod refellā. V R S. Rursus, quid aliud audis in vltima γραμματικη̄ς, q̄ i vltima, ηλιμακισ. Quid aliud sonat penultima in μιᾱ ρυνα, q̄ in μυᾱ pro musca, & αφυᾱ pro pisce? L E O. Aut omnino nullum, aut perquam tenue discrimen est. V R S. Et tamen extra controuersiam est, literas tota natura diuersas esse. L E O. Demior. V R S. Et quid mouit Latiuos, vt tanto aliter sonarent αυ & ευ, quam Græci? Quid

enim simile παῦλος & Paulus, εὔιος & Euius. Et tamen opinor, hic Latinorū pronūtiatio-
nem emendatiorem esse q̄ Græcorum. Apud
nos enim vtraque vocalis auditur in audio &
euge: à quo sono Græcorū aures intantū ab-
horrent, vt quū nostra sonare conātur, aūdio
dicant tetrasyllabum pro trisyllabo, audio: &
clāudus trisyllabū pro claudus dissyllabo: pro
heu monosyllabo, hēu dissyllabū. Atqui si Græ-
ci recte sonant αυ & ευ, seruandus erat idem
sonus υ, in δυτ & λόγου. At in his nihil au-
ditur quod vllō modo vergat ad sonum f, aut
v, consonantis. Porro quū sua efferūt, in diph-
thongo propemodū sonant f, aut v consonās,
veluti meditans adhærere sequenti vocali, vt
ὄρφευς, βασιλεύς βασιλεύω, εὐαγγέλιον. At-
qui diphthong⁹ nō cōflatur ex vocali & cōso-
nāte. L E O. Quo sono credis hęc veteres ex-
tulisse? V R S. Referā quod in senatu Grāma-
ticorum audiui. L E O. Sat erit. V R S. Cōies-
cturam faciebant ex linguis popularibus, in
quibus vtcunque corruptis resident antiquæ
pronuntiationis vestigia. oī diphthongus Gal-
lis quibusdam est familiarissima, quū dicunt,
mihi, tibi, sibi: aut quum pronuntiant, fidem,
legē, ac regē. Hic enim audis euidenter vtrāq̄
vocalem o, & i. L E O. Sic est profecto. V R S.
Ad eum propè modū sonuisse veteres arbi-
tror, μοι, σοι, ὄι, ποῖ, & κύριοι. Alioqui quorū
sum appellantur diphthongi propriæ, nisi ea-
dem syllaba geminæ vocalis sonū ædat? Atq̄

ob id producitur & diphthongus omnis, vt
 vtraq; possit audiri. L E O. Probabile narra-
 v r s. Iam æi diphthongum euidenter audi-
 re licet in lingua Germanorum, quum nomi-
 nant Cæsarem, quanquam hic Bataui propius
 accedūt ad sonum e, vel ñta, quod penè faciūt,
 vt dictum est, perpetuo in a vocali. Neq; non
 sentitur apud nos diphthongus æ, si Hollan-
 dice dicas ouum, paratus, versutiæ, Maius, fa-
 cinus, seductus, caro. Apud Gallos hæc rarius
 auditur. ov vero arbitror priscis ferè sonuisse,
 quod Batauus sonat, senex, frigidus, & aurum,
 aut eam tunicæ partem quæ tegit brachium.
 Rursum Latinam diphthongū æ audis, quum
 sonat malus, vadit, consilium, sapor. Oe vero
 quum sonat panem, nudum, & rubrum, calli-
 dum, & fragile aut necessitatem : aut si dicas
 Gallice, tribus vicibus, Britannice, nix. Quan-
 quā in his linguis deprehendas & alias diph-
 thongos à Græcis pariter ac Latinis dissonan-
 tes, veluti quum Gallus dicit, melius, parum,
 aut fastidiosum, aut periculosum. Item quum
 Batauus dicit, mendaciū, cervical, aut ianuam,
 aut Iudæum, quum Galli, florem, aut honorē.
 Cui non dissimilem habent Hebræi. In non-
 nullis audias tres vocales, vt quum Galli dicūt
 formosum patrem, in formoso audis, e, a, & u,
 quū dictio sit monosyllaba. In alijs diphthon-
 gum inuersam, vt cum Batauus sonat arundi-
 nem, aut margaritam pro fœmina, audis enim
 i, ante e. Item quum Coloniensis dicit salu-

Bruyt

tem, audis v ante e. Rursus quum Hollandicè dicis, dulce, aut bonum, audis diphthongum nouam, nullis literis exprimendam, sed sonū quendam medium inter o & v. Quum dicis, domū aut murē, audis i post v in eadem syllaba. Aut quum Gallus sonat famā aut fructū. Verum hæc persequi non est huius instituti, præsertim quū nationes quædā nihil omnino sonent absq̃ diphthongo. Ex his autē quæ resculimus satis est intelligi, & diphthongos posse sonari, & olim sonari solitas. L E O. Quæ res abiecit eas? v R S. Nihil aliud, opinor, quā loquendi delicia. Nam mulierculæ quondam elegans habebant, semiclusore, vixq̃ motis labijs sonare verba, sic vt vix audiretur exitus. Diphthongi vero ferè torquent os, multumq̃ resonant, quod nunc habetur indecorum, & vt rusticanum ridetur: inde primū apparet exortas diphthongos improprie dictas: deinde paulatim idem in alijs nonnullis ausæ sunt illiteratorum delicia. L E O. Non leuis incommoditas si quid cui dictes scribendum, aut si quis ex alterius recitatione suum emendet codicem. v R S. Maxima. Quinam sciet is qui excipit, quum audit vulgato more sonari o i v , an scribere debeat i v , i v o e, i v , i v o e, aut e i v o e. L E O. Nequaquā, nisi sit eruditus. v R S. At non semper nobis cum eruditis res est, & quædā voces huiusmodi sunt vt doctus etiā possit hæsitare, velut i ὑμῶν & ἡμῶν: quod si ὑμῶν sones, per v Gallicū aut prope

modum, & ἡμῶν per a Scoticum, hoc est, per
 e diductius, sublatus est error. Habes de diph-
 thongis. Iam longarū breuiūq; syllabarū dis-
 crimen, magna ex parte sublātū est, & in Græ-
 corum & in Latinorū pronuntiatione, quum
 olim plebes imperita exploserit atq; exhibila-
 rit histrionem, qui paululum se mouisset extra
 numerum, aut si versus pronūtiatus esset vna
 syllaba breuiore aut longiore, quod à Cicero-
 ne literis proditum sciunt omnes, qui literas
 sciunt. Ex quo colligitur, & recitatorē serualle
 spatia syllabarum, & illiteratam multitudinē,
 præsertim vrbānam, aurium sensu diiudicasse.
 Nunc quis offenditur vel apud Græcos vel a-
 pud Latinos, nisi si quid arguat accētus, quod
 in multis nō potest: imō frequenter accentus
 ducit in errorē, dum facit videri longam quæ
 breuis est, & contrā. Qui vero docti nunc dis-
 cernūt an dicas plāne impostori, an plāne, aper-
 to, an planē, affirmās, quū in prima dictione sit
 pyrrhichius, in secūda trocheus, in tertia spon-
 deus? Rursus an dicas malo pro vitioso, an ma-
 lo pro poti⁹ habeo, an malo pro arbore, siue po-
 mo, quū in prima voce sit iābus, in secunda tro-
 cheus, in tertia spondeus. L E O. Nō satis asse-
 quor, quæ fuerit illa ratio, saltādi ad vocem alie-
 nam. V R S. Audita referam, iudicij periculū
 penes alios esto. L E O. Θάρετα. nō hic agitur a-
 pud prætorē. V R S. Scis quosdā dictos Mimos,
 inter quos celeberrimi fuere, Publi⁹ & Labe-
 rius. L E O. Scio. V R S. Hi simul & recitatoris

De quan-
 titate syl-
 labarum.

& histrionis officio fungebantur, pronuntian-
 tes versus sibi cognomines, hoc est mimi mi-
 mos, & ad propriam vocem gesticulantes. Erat
 aliud histrionū genus, qui muta gesticulatione
 repræsentabāt poetarū longas fabulas, sic vt
 spectator intelligeret argumentū saltationis.
 Quo de genere diligenter tradidit Lucianus.
 Rursus erat recitatorū genus omnium hono-
 ratissimū, qui sua recitabāt populo sine gesti-
 culatione corporis, nisi quantū oratori conce-
 ditur, vocem, oculos, vultum, & corporis mo-
 rum sentētijs accommodare, sic Virgilius, sic
 Horatius, sic Plini⁹ sua recitabāt populo, sic &
 Philemon suam ipsius fabulā populo recitasse
 legitur, quū nemo saltaret. L E O. Quatenus
 isthuc oratori cōceditur? V R S. Si vino lapsan-
 tem ac balbutientē narres, indecorum fuerit
 eam rem corporis gestu referre, aut si mulie-
 ris, pueri, senis, Germani, Galli, Britanni ver-
 ba referas, ridiculum fuerit ipsa pronuntiatio-
 ne mulierem, puerum, senem, Germanū, Gal-
 lum, aut Britannū exprimere? L E O. Iucun-
 dum quidē esset. V R S. At non protinus bo-
 no viro decorū est, quod delectat. Plato & Fa-
 bius concedūt, vt modice vox loquentis ad ea
 quæ narrantur accōmodetur: veluti si recites
 ex historia, lugentē, minitantē, blandientē, la-
 sciuentē, satis est aliquam rei similitudinē ap-
 parere in oratione. At fit interdū, vt aliquid lo-
 co additū ex vocis aut gestus alieni faceta imi-
 tatione gratiam habeat. Postremū genus est,

quum vnus recitat fabulã, & ad huius vocem
 histriones personati, gestus attemperant. Hu-
 ius generis erat Roscius, quem accepim⁹ cum
 M. Tullio decertasse, vtrum ille sæpius verbis
 alijs eandem efferret sententiã, an ipse sæpius
 variatis gestibus repræsentaret. L E O. Vnde
 colligis hoc fuisse genus histrionũ? V R S. Pri-
 mum ex ipsis Terētianis fabulis, in quarũ cal-
 ce recitator dicit, valete & paludite, Calliopius
 recensui. Si singulæ personæ suas voces pro-
 munt, quis est locus Calliopo? L, E O. Dicis
 nonnihil. V R S. Accipe grauius argumentũ.
 Ex Hecyræ prologo liquet eum qui præfatur
 solere fabulas emere, easq; recitaturũ ediscere.
 Alioqui si singuli suã portionẽ sonabãt, quur
 vnus hæc præfatur? Rursus qui præfatur in
 τὸν αὐτὸν τιμωροῦμενον, queritur nõ haberi ra-
 tionẽ suæ senectutis, ad quẽ deferrẽtur fabule
 turbulentæ. Nam nunc, inquit, nouas qui scri-
 bunt, nihil parcunt seni. Si qua laboriosa est,
 ad me curritur. Si lenis est, ad aliũ defertur
 gregem. Quõd si quis contendit hæc ab eo di-
 ci, qui suo periculo fabulã emere ac proferre,
 quiq; præcipuas fabulæ partes agere soleret,
 nõ inficior & illud fabularũ fuisse genus, quo
 singuli personati sua verba sonabant apposite
 gesticulãtes. Quod accepi refero. Nunc ad id
 quod intermissum est redeo. Quũ audis, legi,
 qui scis an prior longa sit, an breuis? Rursus
 quũ audis θεοφίλω, nõnne Latin⁹, credat pe-
 nultimã productã, nimirũ accẽtu Latino de-

ceptus? L E O. Prorsus. V R S. Accentus igitur incertus est index spatij syllabici, præsertim in Latinis polysyllabis. L E O. Est igitur alia ratio dignoscendi? V R S. Erat olim sine controuersia, nunc ea propè in totum obsoleuit. L E O. Quod aliquando fuit, potest instaurari. V R S. Sunt quidam adeo crassi, vt non distinguant accentum à quantitate, quum sit longe diuersa ratio. Aliud est enim acutum, aliud diu tinnire: sicut aliud intendi, aliud extendi: quanquam nihil vetat eandem syllabam & acutum habere tonum, & productum tempus, velut in vidi, & legi, præteritis. At eruditos noui, qui quum pronuntiarent illud ἀνέχου καὶ ἀπέχου, mediam syllabam, quoniam tonum habet acutum, quantum possent producerent, quum sit natura breuis, vel breuissima potius. Et ferè qui Græca legunt, accētus obseruatione confundunt spatium moræ, sic enuntiantes μενέλαος, quasi penultima sit breuis, & μενέδημος, quasi duæ postremæ sint breues, quemadmodū in θεόδωρος, παρὰ κλητος, ἔιδωλα, alijsq; innumeris. Nec ita multis cōtingit sonare Græca, vt accentuū simul & morarū rationē obseruēt, vel in carmine. Loquor autem non iam de vulgo, sed de eruditissimis quoq;. Minus est erroris in Latinis, sed tamen illic quoque tonus acutus ac inflexus obscurat cæterarum sonum, vt in vidēbimus, congruit accentus cum quantitate, at in legebāmus, sola penultima videtur esse producta, quum se

cunda sit æque longa: in amauerimus sola antepenultima, quum ea sit breuis, secunda producta. **LEO.** Omnino sic obtinuit vsus, quæ dediscere difficillimū est. **VR S.** Atqui qui degustarunt musicam, nullo negotio distinguunt inter longam, breuem, & inter acutam & grauem. Nihil enim est aliud pronuntiatio, quàm modulatio quædam vocum numerosa. Est enim & in oratione soluta pedū ratio, licet nō perinde certis astricta legibus vt in carmine: quæ si cōfundatur, nō magis erit oratio quàm cantio catio, in qua graues cum acutis, longæ cum breuibus temere cōfunduntur. Vnde quidam priscorum grammaticorum non inscite dixerunt, accentum esse animam dictionis. Et tamen hodie talis est etiam eruditorū pronuntiatio, qualis esset illa ridicula cantio. Scis opinor canere cithara. **LEO.** Vtcunque. **VR S.** Nonne frequenter imam chordam pulsans producis sonos, & summam tangens breuibus insonas? **LEO.** Frequenter, quanquam hoc discrimen euidentius est in flatili musica. **VR S.** Vnde igitur nos sumus vsque adeo ἀμουσοι, vt omnes acutas syllabas sonem⁹ productiore mora, graues omnes corripiamus? Vel ab asinis licebat hoc discrimē discere, qui rudentes corripiunt acutam vocem, imam producūt. **LEO.** Idem propemodū facit cuculus. **VR S.** Quatuor enim rationibus curatū est à priscis, vt omnes syllabæ, quantum licet, clarius audiantur, ne qua suffugiat aures, aspi-

ratione, tono, productione & diphthongo. Clarius enim auditur prima in hero q̄ in ero. Et magis auditur li in ligo, quàm in intello. Et sonantior est prior in μῶμϑ̄ q̄ in μόνϑ̄. Itidem in amāuerimus, sonantior esse deberet ma secūda, quàm a, prima, in ama sit iambus, uerimus tribrach⁹, nisi ϑ̄ prima triū acuitur, & ob hoc sonantior, quasi musicus per breuem longam & tres breues sonet, re fa re re re, amāuerim⁹s. In hac dictione sonantiores sunt secūda, quia producta, & proxima tono acuto, licet breuis. Quoniam autem vocales principes sunt sonorum, diphthongum audibilio-rem faciunt duæ res, gemina vocalis, & productio moræ. Sonantior enim est prima in audio, quàm in adeo & vdus, in δῖνος, quàm in βῖϑ̄ & ἰδω. Horum si nihil obseruatur, quid est oratio, nisi incompositus vocum strepitus? Iam intentio vocis & productio percipi non potest, nisi ex aliarum comparatione. Potest enim eadem esse breuis & longa, grauis & acuta, si ad alias atque alias cōparetur, veluti vox pueri grauis, acutior est voce viri acuta, & sylaba breuis sic pronunciantis vt Cartusiani pronūciant psalmos festis diebus productior est longa, volubili lingua pronūciantis quem admodum sacrifici quidam expediunt preces solennes, dum ad alia quæ sunt cordi festināt.

L E O. Intelligo. V R S. Quin & idem inter dicendum nunc lentius pronūciant, nunc celerius, nunc demissius, nunc clarius, vtcunque

fermonis ratio postularit. Nam & oratores in exordijs in quibus oportet sedatam esse dictionem, longiore mora pronunciant syllabas, quàm in affectibus vbi iam incaluit oratio.

Atque adeo in hac oratione. Primum optimam spem de se præbebat, sobrius, quietus, placidus erga socios, obseruans & officiosus erga maiores, mox in diuersum versus, cœpit amare, potare, rapere, prodigere turpiter omnia: prior pars lentius sonatur quàm posterior.

L E O. Fit idem à musicis. **V R S.** E proximis igitur petenda est & tonorum & morarum differentia. **L E O.** Quæ proportio est breuis ad longam? **V R S.** Dupla, vt aiunt grammatici, verum in dicendo non est necesse tam exacte rationem obseruare, veluti fit in concentu musico, aut veluti si quis saltet ad citharam. Sat est si longa, sensibili mora distinguatur à breui. Nam fieri potest vt vna longa respondeat duabus breuibus, aut amplius: rursus vt respondeat vni breui & dimidio. Iam sunt dictiones duriores, quæ plus spatij postulant quàm alia, præsertim monosyllabæ. Diutius enim sonat, stant tristes, quàm stant acies, non solum ob consonantes in eandem syllabam coeuntes, verum etiam ob sequentem syllabam, qua excipit, difficiliorem. Item plus moræ desiderat prima in structus, quàm prima in legero.

L E O. Liberasti me magno scrupulo. **V R S.** Imò qui exactius super hisce rebus conscripsere, docent in quibus syllabis sufficiat vni

cum tempus, in quibus vnum semis, in quibus duo semis, in quibus tria. L E O. Audio nouam musicam. V R S. Haud tamen absurdū est, quod adferunt. Si vocalis, inquit, natura breuis est, & sequitur vnica consonans, eaque simplex, vnicum tempus obtinebit, vt cāput, λόγ[⊕]. Rursus vbi vocalem natura breuem, muta cum liquida sequens, aut alioqui geminata, reddit ancipitem, tempus erit vnum semis, vt lachryma, recludo, cygnus, Atlas, τέκνον, τέκμενα, ἀναμνίσκω. quod à quibusdam obseruatur etiam in diuersis dictionibus, vt Tribulāq; traheāq;. Item, Terrāq; tractūq; maris. Sed potissimum si tres sint consonantes, aut prior sit s, habeatve inclusam, vt præmia scribe, a produci poterat, nec aliter produci volunt quidam quàm elisione s, & littora Xerxes, quia sequitur duplex. Iam quæ natura vel posita longæ sunt, harum duo sunt tempora, vt dos, mors. Rursum si vocali natura longæ adhæreat vna consonans in eadem syllaba, in his tribuunt moræ tempora duo semis, hoc est, duo breuia, & semibreue, vt sol. Porro tria tempora volunt esse, quum vocalem natura longam duæ consonantes sequuntur, aut vna duplex, vt mons, rex. Huiusmodi multa referebant ex authore Prisciano cuius authoritas si cui parum grauis est, habet simile quiddam Quintilianus libro nono, tractans de compositione. Testatur enim non omnes breues ac productas esse pares, sed esse bre

ues breuiores, ac breuissimas: contra longas,
 longiores, ac longissimas. exempli gratia pro-
 ducit versiculum Maronis ex Tityro,
 Agrestem tenui musam meditaris auena.
 Quanquã hic nostri codices habent Syluestre
 pro Agrestem, verũ id nihil ad rem: In Agre-
 stem duæ primæ syllabæ natura breues sunt,
 & tamen gre, secunda, facit priorem longam.
 Dat igitur, inquit, aliquid ex suo tẽpore. Quo-
 modo? ni habet plus quàm quæ breuissima,
 qualis ipsa esset detractis consonantibus, nũc
 vnum tempus accommodat priori, & vnum
 accipit à sequenti, ita duæ natura breues, po-
 sitione sunt temporum quatuor. Concurfus i-
 gitur mutæ & liquidæ in gre, tardiozem red-
 deret syllabæ pronunciationem, etiam si nulla
 consonans sequeretur: nunc quia sequitur st,
 duplicatur tarditas, vel triplicatur potius, cu-
 ius portionem transfert in primã naturã bre-
 uem: tametsi Priscianus non tribueret primę
 duo tempora, sed tempus vnum semis, nec se-
 cundæ tribueret amplius, nisi ob vocalem ve-
 trinque cinctam gemina consonante. Verum
 hæc minutiora sunt, potuisset enim omnibus
 breuibus geminum tempus assignari, si ita
 placuisset senatui populõq; Grãmatico, ita ni-
 hil opus fuisset temporis vnus sectione. Alio
 quanto post Fabius non inficiatus, à scriptori-
 bus traditum, finalem breuẽ pro longa accipi,
 aures tamen, inquit, consulens meas intelligo
 multũ referre, vtrũne longa sit quæ cludit,

an prò longa. Neq; enim tam plenum est dicere, incipientem timere, quàm illud, ausus est confiteri. Atqui si nihil refert, breuis an longa sit vltima, idem pes erit. Verum nescio quomodo sedebit hoc, illud subsistet. Quo moti quidam, longæ vltimæ tria tempora dederūt, vt illud tempus quod breuis ex longa accipit, huic quoque accederet. Nec solum, inquit, refert, quis cludat, sed quis antecedit. Vides Quintilianum sensisse discrimen inter longam & longiorem, breuem & breuiorem etiam in finali commatis clausula, quanto magis id sensurus in cursu perpetuo vocum, aut in media dictione. Quòd si veterū literæ nullum indicassent discrimen, tamen ipse naturalis aurium sensus non fineret aliter iudicare. Quis enim non omnino stupidis auribus non intelligat, $\kappa\upsilon$ minus habere difficultatis in $\kappa\upsilon\omega\rho$ quàm in $\kappa\upsilon\kappa\lambda\omega\psi$, quum vtraq; sit breuis: rursus tardio rem esse sonum in $\kappa\lambda\omega\psi$ quàm in $\omega\rho$, quū vtraque sit natura longa, sed illi morā addūt, quibus cingitur, consonantes à fronte duæ, à tergo duplex: huic additum ρ , non difficultatem addit, sed iucunditatem. Præterea quis nō sentit $\omega\rho$, facilius esse soni, quum dico, $\kappa\upsilon\omega\rho$ $\epsilon\rho\tilde{\alpha}$, quàm quum dico $\kappa\upsilon\omega\rho$ $\tau\rho\epsilon\chi\epsilon\alpha$. Item tardius sonare $\kappa\lambda\omega\psi$, quum dico $\kappa\upsilon\kappa\lambda\omega\psi$ $\sigma\rho\alpha\tau\eta\gamma\tilde{\alpha}$, quàm quum $\kappa\upsilon\kappa\lambda\omega\psi$ $\delta\rho\tilde{\alpha}$. In $\kappa\upsilon\omega\rho$ $\epsilon\rho\tilde{\alpha}$ sex sunt tempora, in $\kappa\upsilon\omega\rho$ $\tau\rho\epsilon\chi\epsilon\alpha$ sex semis. In $\kappa\upsilon\kappa\lambda\omega\psi$ $\delta\rho\tilde{\alpha}$, septem tēpora, in $\kappa\upsilon\kappa\lambda\omega\psi$ $\sigma\rho\alpha\tau\eta\gamma\tilde{\alpha}$, nouem semis, vt $\kappa\lambda\omega\psi$, syllabę dimidiū

temporis accedat ob moram, quam adfert cōsonantium collisio. L E O. Haud proclive sit ista discernere. V R S. Nihil facilius. Atq; adeo miror hoc homini musico videri, qui noris quomodo vox, quam hodie maximam vocāt, diuidant in lōgam. Rursus quomodo longas in breues, breues in semibreues, semibreues in minimas, & has insuper secant in plusq̄ minimas. tum nō ignores quomodo proportionibus, quas illi modos hodie vocant, varie producant aut accelerent pronuntiationē. Quāq̄ hac subtilitate nihil est opus. Res fuerit euidens, si iuxta musicos, breuem feces in semibreuem, ita in caput, erit brevis: in lacryma, brevis cum semibreui: in da & fle, duę breues: in sol, duę breues & semibreuis: in stirps & rex, tres breues. L E O. Intellego. Verum hęc exquisitam varietatē negant obseruari in carmine pronūciando, sed in oratione prosa nihil vetat. At ego multo minus arbitror obseruari posse in multorū cōcentu, præsertim imperitorū. Hinc enim, ni fallor, natū est, quod chorus Ecclesiasticus nec in Psalmis recitandis, nec in Canticis solennibus, vllū habet breuium aut longarum delectū, ne tonorum quidem admodum magnam rationē, sed omnes pari temporis mora sonant, ne dū alius aliud sonat, inæqualitas vocū pariat indecorā cōfusionem. Et in cantu, si quando vocibus imparibus vtūtur, inæqualitatē eam nō ex natura syllabarum, sed ex suo arbitratu metiuntur.

Quanq̄ hoc genus cantionis nō recipiūt, qui religionis sunt austerioris, sed spondeis pronūtiant omnia. Non dubito tamē, quin Ambrosius suos hymnos obseruatis syllabarum modulis canendos instituerit, eamq̄ cōsuetudinem arbitror valuisse, donec crassior literarum inscitia, & inconditus vocū tumultus cōpulit ad hanc inæqualem æqualitatem confugere. Quin audiui cōcionatores ex hoc genere, qui quo pluris habeantur ā populo, nouū aliquid ac prodigiosum cōminiscuntur, eodem tono, pari mora pronūtiātes syllabas omnes, paribus etiam interuallis, quasi singulæ syllabæ singulas absoluerēt dictiones, magna quīdem admiratione plebis imperitæ, sed æque magno tum risu, tum tædio doctorum hominum. Hoc enim vere est, quod ait Cicero, latrare, non loqui. Verum vt ad institutum nostrā recurrat oratio: quemadmodū in productione syllabarum plurimum habet momenti facilitas aut difficultas literarum vnde conflantur, ita neq̄ quicq̄ vetat, quo minus in eodem sermone, nunc citatior, nunc lentior sit pronuntiatio, modo in cursu verborū, quā Græci συνέπεραρ appellat, inter vicinas proportio discernat moras temporum, ita in modulandis tonis non est eadem ac perpetua ratio, vt omnes acutas fones iisdem chordis, seu graues, aut circumflexas: licet enim pro sensuum & affectuum varietate, nunc intensiore, nunc depressiore linguæ sono vti: ex proxi

me præcedentibus ac proxime sequentibus dis-
 tinguere vocis modulationē fat erit. Nō enim
 semper pari spatio vox acuta vltra grauē in-
 tenditur, sed vtcunq; cōmodum est, aut vt fer-
 monis natura postulabit, remissior aut arden-
 tior. Interdum enim ad semitonium, interdū
 ad tonum, nonnunq; ad ditonum, aliās ad τὴν
 διὰ τεσσάρων, aut διὰ πέντε tollitur. Quidā
 etiam altius, sed iam indecore, nec citra speciē
 insanix, quæ hoc est euidentior, quo id faciūt
 crebrius, maxime quum sensus nullam vocis
 mutationē postulet. Tota hæc modulandi ra-
 tio intra heptachordi modos cōsistit. Rursus
 in depressione vocis eadem est ratio, nec anxie
 seruandum est, vt omnes, quemadmodū dixi,
 syllabæ eodem tenore, velut eadem sonentur
 chorda, præter eam quæ acuitur: quod genus
 si dicas legeramus, abominanda, horrenda, nō
 referenda, prima legeramus potest sonari in
 nete (singamus enim hanc esse, quæ grauissi-
 mam ædit vocē) secunda in paranete, tertia in
 paramefe, quarta rursus in paranete. Rursum
 in abominanda, primæ duæ sonari possunt in
 paramefe, tertia in mese, quarta in parypate,
 quinta in mese. Itē horrēda, prima sonari pos-
 test i lichano, secūda in hypate, tertia in pary-
 pate. Deniq; nō referēda, primā sones licebit
 in paramefe, proximā in paranete, antepenul-
 timam in nete, penultimam in paramefe, vlti-
 mam in nete. L E O. Hic desydero meā citha-
 ram. Sed age dic quo pacto discernitur acutus

tonus à circūflexo? v r s. Duplici nota, productione temporis & intentione vocis, vt leniore, ita remissiore. Non huc accersam musicorum subtilitates, qui distingunt tonum ac semitonium, diuidunt per apotomas, dieses, comata, schismata, & diaschismata. Nobis ad hanc rem sufficit discrimen toni, semitonij, si vis & ditoni. Sit igitur hoc discrimen inter acutum & inflexum, quod inter tonum & semitonium, aut si hoc videtur obscurius, quod inter tonum & ditonum. Et hoc discrimen Latini prorsus negligunt, quum quoties penultimam naturam longam excipit vltima breuis, in priore loco sit circūflexus accentus, non acutus. *V*idi, primam habet acutam: *v*idit, primam habet circūflexam, illud perinde sonat quasi dicas fa re (nam docendi gratia, crassius est loquendum) hoc quasi dicas fa mi, aut si syllabam, cui tonus additur, conferas cum præcedente, acutus perinde sonabit, quasi dicas re mi, perfecto tono: circūflexus quasi dicas mi fa, quia semitonium est. Quod si cuius aures sunt ebetiores quam vt hanc sentiunt differentiam, sit acutus fa vt, aut vt fa, circūflexus fa re, aut re fa, prout syllabam intendendam cum præcedenti aut sequenti conferes. Hæc quum discreuerint veteres & vsu & præceptis, an non piaculum est nos hoc discrimen in totum negligere? Quis enim nunc discernit pronuntians inter has, crêta, mûsa, Rôma, mêta, vêna, nominandi vocandiue casu, & crêta, mûsa, Rôma, mêta, vêna, auferendi casu? L E O.

Certe nemo. v r s. Rursus inter lûctus recto casu, & lûctus paterno casu? Atqui in prioribus est trocheus, & prior syllaba tonû habet circumflexum, ob vltimam breuem, in altera prior habet acutû, propter sequentem productam.

LEO. Audiui veteribus vltimam semper habitam pro ancipiti. v r s. Verû vltimam carminis, non cuiuslibet dictionis, & quod veniatur in carmine, fortasse dabitur & in colis, aut periodis, tametsi ne illic quidê, nisi vt pro breui sonet longâ, non contrâ. In synepia vero nequaquã idem licuerit. Et quâquam euidentius breuis ac longæ discrimen est, vocalê excipiente consonante, vt frûctus & fructus, vt post docebimus: tamê apud veteres finalis vocalis, nulla sequente consequente, manifesto discrimine signabatur. Id esse verû liquet ex Diomedæ grammatico, qui docet o in fine verborum solere produci, Græcorû exemplo, qui vt λέγω dicunt & τῷ τῷ, ita illi dico & cêdo: Post, inquit, vsus intantum obinuit, vocalem hanc haberi pro ancipiti, vt ridiculus esset qui non corriperet. At vnde deprehendebat hoc irrisor ille, si tum pronuntiabant vt nos pronunciamus hodie? Nimirû ex accentu, & mora temporis, præsertim in cursu. Qui producebat, dicebat dico tibi. Iã duæ dictiones habebant sex tempora, & syllaba prior in vtraq; tatum habebat acutum: qui corripiebat, ita sonabat, dico tibi, & eadem dictiones non habebant nisi quinque tempora. Itidem si dicas, amo pecu-

niam, facile dignoscent aures an sones iambos duos & pyrrhichiū, an tribrachū & dactylū. L E O. Monitus sentio. V R S. Nunc aliam accipe fabulam, quæ rem eandem doceat. Quintilianus libro duodecimo narrat rusticū quendam testem interrogatū an nosset Amphionē, negasse. At cuius intererat illum nosse hominem, quum esset minime stultus, suspicatus est id quod erat, rusticū hominem quidem nosse, sed non agnoscere vocem parum rustice pronuntiatā. Itaq; veluti de altero percontans, rogavit an nosset Ampionē, videlicet aspiratio-
ne sublata, & secūda syllaba breuiata: protinus agnouit Ampionē, qui Amphionē non nouerat. Hic accentus quoniam anteit penultimā, non indicat discrimen quantitatis syllabicæ, quū enim penultima sit breuis, in antecedenti tonus sit oportet, siue corripiatur illa, siue porrigatur. Vnde igitur rusticus ille discernerebat à longa breuem? Nec enim refert ad dignoscendī facultatem, quod apud rusticos vitiose corripiebatur. Sic esse pronuntiandū existimabat, hoc mihi satis est, quòd aurium iudicio secreuit breuem à longa. Vnde inquā? Nō accentu, vt modo dicebam, sed mora temporis. Quum enim urbane pronuntiaret Amphionem, Ionicus erat ἀπὸ μίζον, hoc est, spondeus cum pyrrichio: quum Ampionem more rusticorum, trocheus erat cum pyrrichio. Nū hæc tibi videtur satis aperta? L E O. Non habeo quod contradicam. V R S. Accipe

quod his omnibus evidentius est. Tot auctores apud Græcos scriptores de numeris orationis conscripserunt, inter quos sunt Aristoteles ac Theophrastus, si rhetores cōtemnimus: tot apud Latinos, præsertim M. Tullius & Quintilianus. At oratio numerosa, quibus rebus constat? **LEO.** Pedibus opinor. **VR S.** Recte, nã iisdem pedibus constat oratio soluta quibus carmen, nisi quòd non æque certis legibus inter se iunguntur. At pedes vnde constant? **LEO.** Ex breuiũ ac longarũ syllabarũ inter se cōnexionem. **VR S.** Rursus quare discrepat à breui longa? **LEO.** Porrectiore mora pronuntians. **VR S.** Si tum cōfundebatur longarum ac breuium discrimen, quemadmodum hodie facimus, quorsum attinebat celebres & graues viros tot voluminibus præcipere de numerosa dictione? Ac Romæ quidem quoniam Democratia, propter senatus auctoritatem temperata erat Aristocratia: multa apud populum, nonnulla etiam in senatu agebantur. Athenis autem quòd esset Democratia pura, omnia agebantur apud populum. Quòd si plebes imperita non discernebat longas à breuius, quorsum opus erat Demosthenem, olei simul & somni iactura hac sollicitudine discrucuari? Sin indocta multitudo bene modulatis delectabatur, rursus male compositis offendebatur, qua fronte nos nobis loqui videmur, qui præter accentus nullum in syllabis discrimen facimus, atque hic ipse accentus

frequenter in causa est, vt pro breui sonemus longā. Frustra tam operose præcipitur, qui pedes cōgruāt initijs & clausulis, incisorū, membrorum, & periodorū, si nostri arbitrij est pro breuibus lōgas, pro lōgis sonare breues. Quur in medijs vitabāt immodicā syllabarū celeritatē, quæ sic offendebat aures, vt pueriliū crepitaculorū strepitus, vnde Aristoteles eiusmodi cōpositionē chordacē appellat, si vbiq; zonus est, licet sonare productā: vt mulier, faciat dactylū nō tribrachū, & temeritas faciat diiambū, non pæonē quartū, qui cōstat pyrrhichio & iambo. Animula misera perijt, si pronunties vt oportet, offendūtur aures eruditæ concursu breuiū, quasi tu τῆρ χόρλακα saltanti canas, aut τῆρ τετρανολό. At nos hic sonamus diiambū in animula, duos dactylos in misera perijt. Quur quibusdā visum est durius, quod Marcus Tullius in clausula posuerit, balneatori & archipiratæ: Demosthenes, πᾶσι καὶ πάσαις, qui finis est iābici Scazōtis cōstās ex Trochæo & Molosso, si nobis licet, balneatori, tribracho & spōdeo, archipiratæ dactylo & spōdeo sonare. Rursus quur laudatur hæc eiusdē cōpositio, iisdē in armis fui, quod in armis fui, spōdeus iambo præponitur, aut quod iisdē in armis fui, sint duo cretici, si nobis licet, vt ferè facim⁹, sonare dactylū, & dichoreū, in iisdē in, & armis, fui? Siquidē tono decepti, priorē in fui, producim⁹. Aut qua ratione probatur illa Ciceronis clausula, criminis cau

fa, quia spondeum præcedit creticus, si nobis
 permittimus creticū vertere in dactylū, quod
 improbat ab artis scriptoribus? Idem dicere
 possum de clausula Ciceronis, verum etiam no-
 ta, in qua spōdeus succedit anapæsto, si nobis
 liberum est pro anapæsto sonare dactylū, vt
 ferè nunc vulgo sonāt etiam docti. Quur illa
 Ciceronis clausula doctis olim visa est felix, pa-
 tris dictum sapiens, temeritas filij comproba-
 uit, quod vltima dictio dichoreum absoluat, si
 tum liberū erat pro dichoreo sonare pæonem
 tertium, hoc est pyrrhichiū ac trocheum. Sed
 exemplorū plus satis. Vides quantam syluam
 adferre queam, sed hæc declarandæ rei abun-
 de, ni fallor, sufficiūt. **LEO.** Mihi sanè super-
 sunt etiam. Cæterū nunc aures ista non diju-
 dicant. **VR S.** Quid causæ, nisi quod aures ha-
 bemus asininas? quibus nō placet lusciniæ can-
 tio modulatissima. Et tamen istæ aures in mu-
 sarum donis plus quàm asininæ, in saltationi-
 bus ineptis, in ebris cantionibus sentiunt lon-
 gæ, breuis, acutæ, demissæ, mediæq; vocis dis-
 crimen. **LEO.** Sic est: vbi intenderis animū,
 ibi valet. Si hæc sunt vera quæ narras, vt sunt
 profecto verissima, nullus hoc tempore sonat
 Latine. **VR S.** Adde ne Græce quidē, vtcunq;
 nobis placemus. **LEO.** Multi quærunt in vo-
 cibus Græcis, quas vsurpatione, sui iuris fece-
 runt Latini, quæ ratio accentuū sit obseruan-
 da. **VR S.** Istuc expedire perfacile est. Si vox
 deflexa est ad normam Latinæ declinationis,

seruetur accētus Latini regula. Id præterquã
 quod iustius est, etiam commodius est. L E O.
 Quã ob rem? V R S. Quia apud Latinos per-
 petua ratio est, Græci variãt, eo q̃ Latini ferẽ
 spectãt penultimã in polysyllabis: in dissylla-
 bis tonus propè semper est in priore, nec aliũs
 de aliõ migrat, quemadmodũ apud Græcos.
 L E O. Exẽplo rem feceris dilucidiorẽ. V R S.
 Quidã malunt dicere grãmaticæ, grãmatices,
 grãmaticen Græco more, quã Latino. Atqui
 Latine si dicas, tonus semper erit in ea quæ
 tertia est ab vltima, alioqui grammatica, penul-
 timam habebit acutam: grãmatices paternus
 casus, & grammaticæ datiuus circumflexum:
 rursus o grammatica acutum, quanquam in
 septimo casu cogeri esse Latinus. Item qui
 Timotheus dicit Latine, semper acuit antepe-
 nultimam, & hætenus conuenit cum Græcis
 quoties vltima corripitur. Cæterum quoties
 vltima fit longa, tonus migrat iuxta Græcos
 in penultimam, vt Timothéi, Timothéo: in
 Timotheum remigrat in locum suum. L E O.
 Expeditius itaq; dicemus sophia prima acuta,
 & philosophia antepenultima acuta? V R S.
 Sic opinor. Nam quòd Christiani quidã tan-
 tum tribuerunt accentui Græco, vt in metro
 quoque syllabam natura lógam corripuerint,
 velut in idola, & paraclitus ecclesia, & si quæ
 sunt aliæ, condonandum arbitror pietati po-
 tius quã imitãdum. L E O. Explana, quæso,
 crassius, quo sono discernatur natura lóga vo

calis à breui. v r s. Id' ne putes rem nouam,
 dilucide patet in linguis vulgaribus, quę & fo
 no & scriptura discernunt longam à breui,
 longam aut geminata vocali scribentes, aut ad
 dita vocali vertentes in diphthongum. Dic Ba
 tauice album, sentis vnicum i: dic latum, sentis
 geminum, quum tamen dictio sit monosyllaba.
 Audis apud machinas quibus onera tolluntur
 è nauibus, quoties iubēt volui rotam, simplex
 i: quoties vinum postulāt, geminum. Rursum
 dic Batauice lagenam, audis vnicū e: dic Flan
 drice carnem, audis geminum. Item discrimē
 in optimo, & bestia: vltimo & forma calcearia.
 Dic Batauice pellem, audis vnicum e, dic mul
 tum Brabantice, audis duo. Item Batauice pu
 teum, audis u simplex, dic extra, audis gemi
 num, nisi maus hic esse peculiarem diphthon
 gum. Item dic Anglice panem, audis e breue,
 dic Batauice latum, audis ee geminum. Dic
 obesum Batauice, audis e breue, dic simultatē,
 audis porrectum. Dic Batauice rotam, audis a
 breue. Dic consilium, audis diphthongum æ.
 Idem fit in foramine, & vadite: in balneo, &
 lucro. L E O. Iam mihi succurrunt istius gene
 ris exempla innumera. v r s. Quo magis mi
 rum est nos hæc omnia cōfundere seu Gręce,
 seu Latine loquētes. θ η γ natura longū excepta
 prima litera, quid aliud sonat hodie q̄ apud
 Latinos vir: quod natura breue est. Item π υ ε,
 nos sequuti Gręcos male pronūciamus quum
 Germani vocē eam à Græcis sumptam recte

wit
 wijt.
 win
 wijn.
 Vles
 Vlees.
 Best
 Beest.
 Lest.
 Leest.
 Vel
 Veel.
 Put
 Vut.
 Bret
 Breet.
 Vet
 Veet.
 Rat
 Raet.
 Gat
 Gaet.
 Bar
 Baet.

sonent, nisi quòd tenuem vertunt in aspira-
tam. Bataui in u consonans. πᾶς nos male so-
namus, Galli recte, quum humile dicunt aut
passum. L E O. Sic est profecto. v R s. Iam in
θῆς, quod ipsum ad nos fluxit à Græcis, Bata-
uica lingua dum sonat dier, θ mutato in δ,
declarat quid sonuerit apud Græcos θῆς. Ad
hæc quid aliud sonat mus in animãte longū,
quàm in dictione minus breue? L E O. Nihil
prorsus. v R s. Atqui discrimen docet Bata-
uus sonans animantis vocabulum, in quo au-
dis geminum u: si sones simplex, nullus quid
velis intelliget Latine nesciens. Tantum est
discriminis in mora syllabæ, quod nos per-
inde ac si nullius sit momenti, planè negligi-
mus. Nihil enim aliud sonat nobis hodie las
in puellas, quàm in Pallas: es in res, quàm in
verbo es: lis in facilis, quàm in lis, vnde litis:
or in ἔκταρ, quàm in vincor: lus in nullus q̄
palus & salus. Atq; item de cæteris, nec vllò
modo dubitandum quin veteres distinxerint
manifesto vocis discrimine. Ne quis autē ex-
istimet hoc vsque adeo barbaricū esse de quo
loquimur, præter alios Grammaticos & Quin-
tilianus ipse prodidit, Latinos vsque ad Actij
poetæ tempora & vltra, vocalem productam,
per eandem geminatam notare solitos veluti
si scribas, vanus pro vanus, turbaas pro tur-
bas, rees, pro res, lijs pro lis, doos pro dos, sa-
luus gemina vocali pro salus. Si nullum erat
discrimen, vnde priscis tanta huius rei cura?

Nunc vero quid interest inter priorem syllabam in *mála* adiectiuo, & *mála* substantiuo quod illis erat *maala*. Inter finalem *is*, huius verbi *legis*, & finalem *audis*, quod illi *scribebant* *audijs*. Inter *legi à legor*, & *legi à lego*, quod illis erat *leegi*. Inter *viuis* verbum & *viuis* nomen, quod illi *viuijs*: inter *δος* Græcum verbum, & *dos* dotis, quod illi *doos*. Inter *ultima*, manus genitiui, & *ultima*, vulnus.

LEO. Deum immortalem, quantum à recta pronun̄tiatione degenerauimus. VRS. In Græcis propè grauius etiam aberratum est. Quis enim distinguit inter *τύπωμα* indicatiuum, & *τύπωμα* subiunctiuum? Aut quis inter *ας* in *αίνειας*, & *ας* in *λαμπας*: inter *καλος* nomen, & *καλως* aduerbium: inter *κως* & *κως*, si tonum tollas, quum ipsum *ω* ex duobus *o* pusillis conflatum admonere nos debuerit & productionis & soni? Quod si nihil aliud sonabat *o* quàm *ω*, quid sibi vult quod grammatici tantopere prædicant *ω*, grandius quiddam resonans è specu oris? Quid autem facilius quàm eandem vocalem duplicatam, non ictu vocis, sed productione sonare? Id facillime percipiet, qui primum pro vna sonarit duas, quemadmodum solent nondum absoluti musici, quo certius canant ad ictum manus, longam diducunt in duas breues: rursus eadem mora, perpetuo sono pronun̄tiant eandem longam, animo tantum imaginantes geminum vocis ictum. Simili ratione complu-

res breues, aut etiam lōgas cōtinuo sono pronūnciant, nec errant in moris, animo supputātes interualla, non voce. Sic apud Latinos ex tibicen factum est tibicen. Igitur vt recte fones legi à lego, primum fac vocem trisyllabā, & dic léegi prima acuta, deinde pari mora, sed voce cōtinua légi, vt hæc vox quatuor tēporibus extendatur, quū légi à legor constet tribus. Vt recte fones lege à lex, dic léege, mox inflexa priore, lêge, vt dictio constet tribus tēporibus, quum lege verbum constet duobus. Item dic lúctuus trisyllabōs, mox luctūs extento u. Dic máala, mox mǎla quum arboris fructum indicas. L E O. Tu quidem crassissime doces. V R S. Nimirum crassis tradenda. Itidem qui volet assuescere pronuciādis diphthongis, primum diuidat, deinde contrahat in eādē vocem: primū sonet musæ, deinde musæ: primum foenum, mox foenum: primū audio tetrasyllabum, mox audio trisyllabum: primum euge trisyllabum, mox euge dissyllabum, sic vt vtrancq; vocalem liceat agnoscere, quamuis sono confuso. Idem in diphthongis Græcis, vt πάις παῖς. Δημοδένει δημοδένει, οἶνον οἶνον μόυσα, per u Gallicum μόυσα. Similis in Græcis pro doctis est exercitatio. Primum dic ἀινείας, mox conflato sono in longam ἀινείας. Item η, diduc in duo ee ore diductiore, aut in duo a Scotica, & dic γραμματικῆς κῆς, mox perpetua voce grāmātikῆς, memor prioris soni, vt κῆς id sonet quod apud Gallos

sonat sed, apud Zelandos caseus. Similiter
 μύς per u Gallicū, deinde μῦς. Item καλός,
 mox καλῶς. LE O. Video facillime discerni
 vocalē longam à breui, si consonans finiat syl
 labam, vt in audis, legis: at non perinde facile,
 quoties vocalis claudit syllabam. Quum enim
 dico is ab eo, sic enuncio quemadmodū Bataui
 glaciem: quū lis vnde litis, sic effero queadmo ijs
 dum Gallus sonat lilia. At minus est euidentis lijs.
 discrimē in colo verbo, & colo nomine. in mâ
 la substantiuo & mâla adiectiuo: in pūtet à pu
 to, & pūtet à puteo verbo. Accentus enim ob
 scurum habet discrimen, nisi mora prolatio
 nis accesserit, nec ea facile sentitur, nisi in con
 textu, quā, vt dixi, Græci vocant συνέπειαν, ve
 luti si dicas, da bona mâla, ex duabus breuib⁹
 præcedentibus & vna sequēte, sentitur a, pro
 ductū in mâla. Item ex bo, acuto sentitur ma
 circumflexuum. Hinc iocus ille Plautinus, quū
 Sosia heræ minanti magnum malum, mutato
 accentu respondet prægnanti potius esse dan
 dū mâlum, vt quod obrodatur sit, animo, si ma
 le esse occæperit. Verum his in rebus emen
 datior est Germanorum lingua q̄ Gallorum,
 qui finales syllabas omnes ferè producunt, nisi
 si qui vulgatam pronunciationē dedidicerunt,
 atq; item cæteras plerasque: ita sonant caput
 quasi geminū haberet u, & audit, dicit, simili
 ter, maxime vero quū dictio desinit in s. Itaq;
 recte pronūciant salus, virtus & fruct⁹ gignēs
 di casu, quæ nos cōfundimus: at non recte eo

dem sono pronūtiant, dominus & seruus: mus & Iesus recte sonant, at non recte minus & læsus. Recte sonant audis, venis, nescis: at nō recte, audit, venit, nescit, aut nō recte, scribis, legis, dicis. Bene sonant os, mos, flos, at non bene σοφός, κάλος, κύριος. Est igitur hic quod discamus à Gallis, est quod illi vicissim discāt à Germanis. In medijs item ac primis syllabis amant porrigere vocales, velut quum dicunt, arma, licet a, sit positu longa, tamē perinde sonant quasi sit geminum a, aarma sono continuo. Id quo possint commodius, elidunt è duabus sequentibus mutis alteram, sonantes mama pro mamma, & alium pro allium, aduco pro adduco, atero pro attero, valo pro vallo, anuus pro annuus. L E O. Suggestis animo quiddam, de quo frequenter addubitavi. Grammatici distinguunt vocalem natura longam, & positu longam. At apud Latinos quum omnes sint ancipites, eoque dicantur natura longæ quæ positu longæ non sunt, est ne ratio qua per sonū possim dignoscere? V R S. Et hoc te docebit vulgata Gallorum pronuntiatio, qui omnes ferè sonant vt natura lōgas, duas consonātes aut vnam geminam voce separantes à vocali præcedenti. Nos enim vidisti, sonamus, vt penultima syllaba desinat in s, vltima incipiat à t: Gallus penultimam finit in i, & vltimam incipit à st. Rex, lex, fex & pax & natura & positu longas Galli recte sonant: at fax tantum positu longam, nō item.

LEO. Sed præter discrimen soni, vnde liquet positune, an natura sit longa vocalis: v r s. Ex cognatis dictionibus hoc elucebit, in quibus abest altera consonantium, velut in amasti, a, natura longum esse declarat, quod & in amare sit longum, & in amati, quum absunt cõsonantes. Idem apparet in regis, legis, fecis & pacis. Contrà in face, in noceo, vnde noxa, in Arabe & trabe declaratur vocalis recti esse posito non natura longa. Rursus in τέτυφα & τυφθ: manifestũ est v posito non natura longum esse in τυττω, τυψω & similibus. Eadem est ratio in κύκνθ priore ancipite: proinde qui duas consonantes separat à præcedenti vocali, si producte pronũtiat, declarat natura longam esse: sin alteram partitur priori vocali, alteram posteriori, significat posito longã. Qui in κύκνθ sonat priorem breuem, cõsonantẽ vtrancq; iungit posteriori vocali. Sic Horatius Donatura cygni si libeat sonũ. &, Forma captiuxæ dominũ Tecmessæ: cmes, separandum est à te. Quanq; est nõnullis sua quædam pronuntiandi ratio, quæ iuhet consonantes posterioribus vocalibus annectere, seu diducere, velut in Atlas, & aruspex, quoniam prius cõpositum est à τλάω, & α, particula vehementiæ: rectius, τλ, separatur à prima vocali, quemadmodũ in ἄσαχυς. Posterius compositũ ex ara & specio siue spectro, sp rectius annectitur vocali sequenti. Contrà est in abstemio, quoniam dictum est ab abstinentia temeti, s, melius an-

nectitur primę syllabę. Quãq̃ hęc magis per-
 tinēt ad orthographiã q̃ ad pronũtiationem.
 L E O. De vocalib⁹ & accētib⁹ videor mihi sa-
 tis instruct⁹. Superest vt de ceteris itē cōsonã
 tibus nobis edisseras. v r s. Referã quod me-
 moria suggerit. Tres sũt mutarũ ordines, pri-
 mus est p tenuis, b medię, ph aspiratę, quã Grę-
 ci propriã habēt φ: secũdus c tenuis, g medię,
 & ch siue χ aspiratę. terti⁹ t tenuis, g medię &
 th, siue θ aspiratę. Atq; hę potissimũ mutę di-
 cũtur, quòd ne sibilũ quidem, aut stridorẽ, aut
 strepitũ vllũ ædere possint, nisi vocalis addita
 sonũ expediat. P sonatur dum cōpressis labijs,
 spiritus ex arteria prorumpēs diducit os ad-
 dita vocali, quę si præcedat mutã, vocalis ve-
 lut obmutescit: exempla sint, pa, ap: vnde Fa-
 bius hoc tribuit felicitati linguę Græcanicę,
 quod nullam habeant vocem desinentē in vllã
 lam mutam, nec in m, quę & ipsa velut obruit
 vocem ore compresso. Consimili ratione pro-
 mitur b, nisi quòd leniore compressu labiorũ
 vox exit, sed paulo largiore spiritu largissimo
 φ siue ph. Euidens discrimen senties, si conti-
 nenter pronunties, pe, be, phe. C vero reducta
 introrsum lingua, & hinc atq; hinc ad mola-
 res illisa, hærentem intra os sonum propellit
 in palatum superius: nec aliter sonatur g, nisi
 quòd lenius exit, & paulo largiore spiritu quã
 chi plurimo flatu proferatur: discrimen sen-
 ties si sonueris co, go, cho. T, sonabis, si sume-
 ma lingua pulsaris supernos & infernos den-

res, eos quos Græci, ni fallor, τομεῑς appellāt modice diductos. D crassius erūpit: th crassissime. Eadem est sonandi ratio in duplicib⁹, vt φαλλω, ξένθ, γάξα: aut in compositis, velut in πύω, πνέω, φράξω. Item in κτάομαι, κτῆ μακνίασα, γνώνι, χνούς, τλάω, βδέω. Rursus in τμῆμα, τμῶλθ, ἄμῶεις, θλάω, θνητὸς & alijs huius formæ. Nunc expendamus quātum in his à germano sono degenerauerim⁹: Græci pro π sonant b Latinū, si in litera præcedat, vt ἔμπορθ emboros, συμπαίζομαι symbezomæ, συμπόσιον symbosion. Id durius fit, quum idem faciūt in diuersis dictionibus, mutato etiam sono ρ in μ, vt ἐμ πρώτῳ embroto, ἐμ πυρὶ embyri. Et hoc mutamur à vulgi delicijs. Nec enim huiusce rei vlla mētio fit apud veteres, vsque adeo ī cæteris minutijs tradēdis penè dixerā supstitiosos. Rursus pro β sonāt v nostrū cōsonās βάτραχθ vatrachos, ἀμερόσιος amurosios, quū p̄babile sit β apud priscos Græcos idem sonuisse quod apud Latinos sonabat b. L E O. Quib⁹ in hāc sententiā duceris argumentis: v r s. Primū est, quod ex tot Grāmatices scriptorib⁹ nemo varietatis hui⁹ facit mētione. Hoc si leue est, dicā aliud. M. Tullius in epistola quadā ad Petū, vt deus monstret eandem vocē apud alios obscœnam esse, quæ apud alios sit verecunda: nec in verbo turpitudinem esse, sed in sensu loquentis, producit bini, & βίβει, quæ Latinis sit pudica, Græcis obscœna. Atqui si βίβει sonabat

tum Græcis, quod vulgo sonat hodie, nō erat vox eadem apud vtrancq; gentem, nihilo magis q̄ apud Latinos bini & vini. **L E O.** Probabile est quod narras. **V R S.** Arguit idem Græcanicarum vocū vsurpatio. Quod enim Græci dicūt βοῦε, nos dicimus bos: & quod illi βοῶν, nos boare: quod illi, τυε βαῖν, nos turbare: quod illi βαλανεῖον, nos balneum. Quid autē infinita persequor? Et si quid detorquemus, in diuersam partē id facimus citius, veluti quum pro βαβαί dicimus papæ'. Hic peccāt & eruditī, vulgus autem, & qui vulgatam pronūtiationē non dedidicerunt, interdum pro b pronuntiant v consonans, & contrā, vt bibit pro viuit, & viuit p bibit. Id peculiare dicitur cuiusdam Hispaniarū regionī. Audiuimus & Gallos aliquot ad eundē modum sonātes. Sunt & apud Germanos, qui pro b sonent p, & contrā, vt pipere pro bibere, & biper pro piper. **L E O.** Frequēter istiusmodi voces audisse meminī. **V R S.** Imò & in libris manu descriptis huius pronūtiationis vestigia sæpe deprehendimus, vt pabtismus pro baptismus, & velle p belle, & bictus pro pictus, βατθ pro πάτος. Sed pl⁹ etiā est erroris in c, cui respōdet apud Græcos κ. Aliud enim sonat Latinis quū præcedit e, i, y, æ, œ, q̄ cū antecedit, a, o, v, vt in cæres, cinis, cynicus, coelū, cæcus. aliud in canis, colo & curo. Nam in illis vulgus nostratium penē nihil discernit inter c & s, vt vix aures dijudicent cœnæ dicas à cœna, an fene à se

nex: & utrū silicem pro lapide, an Cilicē pro gente: citum à cio, an situm pro positum. In Sicilia, primæ syllabæ sonum ægre dignoscas à sono proximæ. Qua quidē in re minus peccant Itali, præsertim Romani, qui tametsi nō profus eodē modo sonāt c, ante vocales omnes, tamen ita pronūntiant, vt manifesto discrimine dignoscas c, literā ab s, linguam in latus dentium læuum intorquentes in Cicero, Cæsar, & Cyrus. in alijs tamē minus est crassitudinis, vt in canis, colo & cura. Difficilior autē est huius literæ distinctio, quoties præcedit s, vt in scio & Scytha, resciscit, asciscit, quam tamen euidenter ac feliciter exprimūt Romani, nos mire cōfundimus. Nos hic & alio peccamus modo, spiritū addentes c, quoties antecedit s, & sequitur a vel v, schando sonātes profcando, & schutū pro scutū. Quin & Græci vsuū crassius sonāt, quasi vergens ad γ, ac sibili non nihil meditando, quoties præcedit vocales aut diphthōgos ε, ι, κ, υ, α, ει, οι, υ, ῥ in ceteris. Nec dubiū quin hæc differentia profecta sit à vulgo, quū nemo veterū id scripto prodidit, quādo tamē alijs de rebus minutissimis plurima cōscripserint. Ex linguis autē popularib⁹, quas cōstat olim lingua Græca pmixtas fuisse, cōiungere licet, κ̄ ante vocales quasi libet perpetuū suū obtinuisse sonū. Sic Germani vulgo sonāt Cæsarem, Bataui silicem, sic Picardi ici, quod imitatum est à Græco ἐκῆ. Nec me fugit hæc Gallia partem ob pronuntiationem rideri à

cæteris, retinet tamen manifestiora Græcæ La-
 tinæq; linguæ vestigia. Rursus si quis audiat
 Anglum petentē osculum, agnoscet Græcum
 κῦσαι, in qua voce nos pro v Græco sonamus
 u Gallicū. Et in nostrate lingua, quoties illud
 tenue volumus exprimere, pro c scribimus k,
 non aliter sonantes eam in ky, quàm in ka, ve-
 luti quum diminutiue dicimus, puellā, aut pue-
 rum non diminute, aut nosse, aut pectere, aut
 mentum. Et Angli dicunt iugulo, aut regem,
 aut serua. Nec defuere Latini, qui non patie-
 bantur c præponi a, vt ca, sed κα scribendum
 censuerunt, quod ab eruditis reiectum est, nes-
 gantibus hic opus esse litera Græcorum com-
 modatitia, quum c suum natiuum sonum ad
 omnes vocales deferat. Probabile est igitur &
 apud Græcos κ, & apud Latinos c, eodē fuisse
 sono, quacuncq; vocali sequente. Nam Latini k
 propemodum pro superflua duxerunt, quem-
 admodum & q, quibus vix utebantur, nisi quū
 vnica litera signarent totam dictionem, vt Q.
 pro quinto, k, pro kalendis. Atqui superuaca-
 nea non est, si nostrum c crebro proxime ac-
 cedit ad vocem s. Postremo vel à ranis discere
 licet quod narro. Nam his hæc litera peculia-
 ris est, quum audimus illas quotidie modulan-
 tes illud suum βεκεκεκεξ κοδξ κοδξ, in quo
 non percipitur illud crassius, & ad γ sibilūq;
 vergens, quod nunc audimus in vulgata Græ-
 corum pronuntiatione. L E O. Certum est ar-
 gumentū. Nam ranæ non mutant cantionem

Meyf kin
 kindt.
 kennē.
 kemmē.
 kynne.
 kyl.
 kyng.
 kiep.

suam tot iam seculis, quum homines nihil si-
 nant esse diuturnū. **V R S.** Non absurde dicis,
 siquidem raris lingua summa religata est, po-
 strema quæ fauces spectat libera, vt aliter so-
 nare nō possint. Iam mediā quæ est γ, vel g, La-
 tini non semper eodē enuntiant sono. **L E O.**
 Qui sic? **V R S.** Quū dicis vaga, vago, exiguus,
 nonne aliud audis, quàm quū dicis, vage, vagis?
L E O. Prorsus. Nā in ga & go & gu, audio ne-
 scio quid crassius ac spirātius. **V R S.** Itē aliud
 audis in lego quàm in legis, legit, in lōgas q̄ in
 longis. **L E O.** Sentio. **V R S.** Similiter in Græ-
 cis aliud audis, quum dicitur, θεολόγῳ, θεολός-
 γου, θεολόγα, quàm cum θεολόγε, θεολόγοι.
L E O. Vt nos quidē sonam⁹. **V R S.** Huic ma-
 lo succurrit Germanorū pronūtiatio, qui sono
 per omnia simili dicūt, lego, legis, legit. **L E O.**
 Video quemadmodū ex corruptis libris, itidē
 ex linguis quālibet vitiatis posse quædā depra-
 uata restitui. **V R S.** Atqui nos Bataui ridem⁹
 hic Germanos, quasi vitiosum sit, quicquid di-
 uersum est. **L E O.** Ad istam rationē nihil nō
 esset vitiosum inter homines. Verum vt hic re-
 cte sonant g, ita perperā sonant quum dicūt,
 caudeo pro gaudeo, & cades pro gades. **V R S.**
 Ita sanē sonant quidam, qui vulgatam pronun-
 tiationē dediscere aut non potuerunt, aut ne-
 glexerūt. Verū ex malis si quid inest boni de-
 cerpere sapiētis est. Nos tamē graui⁹ peccam⁹
 in aspirata χ siue ch. **L E O.** Tātūmne pecca-
 torum? Expectādus est annus Iubileus. **V R S.**

Fortassis excusabitur ab aliquibus quòd pro
 mij sonam⁹ mihi, rursus pro mihi michi, quo
 iure veteres in Hebræis vsi sunt, quo sonus
 sit vegetior, vt in Ioahim, & Ioachim. Verum
 quòd pro ὑπόχρυσον ὑπόχρυσον, pro Christe
 sonam⁹ criste, pro chrisma crisma, quis feret?
 L E O. Nemo, nisi qui nescit discrimen inter
 Christū & cristas. V R S. Sunt ex aduerso qui
 aspiratū pronuntiāt etiā cribrū. L E O. Isto no
 mine Germani superiores male audiūt, quum
 & id si quod est, vitij multis modis cōpensent,
 & ab Italis profectū videatur. V R S. Scio quid
 dicas. Arriū quem epigrāmate ridet Catullus,
 qui pro cōmodis dicebat chōmodis, pro insi
 dijs hinsidias, ex cuius immodico flatu tantū
 erat discriminis, vt poeta timuerit, ne postea
 quàm ille Syriā petens nauigasset Ioniū ma
 re, iam non Ionium diceretur, sed Hionium.
 Et olim fuerūt apud Græcos, qui vitabāt aspi
 rationem, Iones opinor: & apud Latinos pri
 scos. Et ne quid existimemus sub sole nouum
 esse, sunt hodie qui spiritum addunt vbi nihil
 opus, & spiritum adimūt vbi erat addendus.
 Quorum hoc posterius Flandriæ parti gentili
 tium est, qui mira cōstantia spiritū addunt te
 nuibus, & adimūt aspiratis. Is error velut agna
 tus hæret illis etiam Latine Græcève sonan
 tibus. Quemadmodū enim vulgata lingua di
 centes herum subtrahunt spiritum, & sonant
 honorem, ita quum dicunt honorem addunt:
 ita Latine loquentes vlulam vocant hululam,

eer
 heer

& humilem vniuersalem. **LEO.** Pulchre pensant vitiū vitio. **VR S.** Audiui Florentiæ in professione publica constanter pronuntiantē, chorus, cholidus, & champus, quū tamē ea ciuitas procul absit à mari, etiā si plus satis vëtorū immittit imminēs Appennini dorsum. Arbitror tamē nō fuisse Florentinū. Contra cæteri Itali vix distinguunt hominē ab omine, quod nos ingenue distinguimus, & vtriq; alteros ridemus, quū peccemus vtrique. Ac ne solī nos in pronuntiādo labi videamur, sunt apud Italos, qui ex publico sermonis vsu pro laudo sonāt laldo, pro audio aldio. Rursus qui pro de^o degus, pro eum egum, siue echum: ad hęc qui more Hebręorum plerasq; syllabas extremas acuto sono pronuntiat. Mentior nisi his auri- bus audiui Romæ sacrificos ad hunc modum pronuntiantes, quūq; narrarē in cōuiuio quid audissem, existimās id inscitix vitiū esse, risere quidā, & protinus agnouere cuiates essent qui sic pronuntiasent. **LEO.** Equidem arbitrabar nos solos barbaros sonare barbare. **VR S.** Hodie vulgus nusquā non est barbarū. Quin & chi nō prorsus idē sonat in χαῖρε, χῆρας, βραχὺ, χοῖρος, χῆρ, χερῶνισος, quod in χῆρα, χοῖρος, & ἐνοῦχ. Illic enim audis nescio quid sibili, quod in posterioribus non audis. **LEO.** Num id recte? **VR S.** Nō vlla ratio, sed delitiæ morem hunc inuexerunt, mea quidem sententia. **LEO.** Apparet. **VR S.** Quod dicam à pri- scis traditum est, γ si sequatur aspirata χ, aut

alterum γ, aut ξ, sonat medium quiddam inter μ & γ, vt ἐγχειρίδιον, ῥόγχι, ἄγγελο, λὺγξ, σφίγξ enchiridion, rhonchus angelus, lynx, sphinx. Adeoque non conuenit his literis in eadem dictione, vt si prior syllaba desinat in μ, vertatur in γ. Nam ab ἐμ & χεῖρ cōpositum est ἐγχειρίδιον. Quod si post γ succedit κ, vtriusque literæ sonus mutatur, velut in ἀνάγκη, λυγκίς. Nam in his γ propemodum sonat μ, & κ propemodum γ: propemodū dixi, quod non ad plenū exprimitur μ & γ, sed medium quiddam inter vtrunq;. Simile quiddam auditur & apud Latinos, si literæ g, succedat n, aut alterum g, aut c, aut q, velut in magnus, agnus, pignus, cygnus, magnes, agger aggero, ancora, anquiro. Ac veteres quorum est Victorinus, adeo putabāt nobis hic deesse literam, medio sono inter g & n, vt pro aggerem & suggestum, scribendum existimarint, angerem, & sungenstum. Rursus pro ancora, agcora: pro ancylia: agcylia. Verum n litera nostris auribus blandior vicit. Illud certe constat, Italos emendate loquentes, aliter sonare magnus, agnus, quàm nos sonamus. Nec enim sonant agnus, vt a per se sonet, nec ag, nus, vt g hæreat priori vocali, sed pro g, audis quiddam quod neque sit prorsus n, neque prorsus g, sed è duobus mediū quiddam. Ex eodem fonte nascitur, quòd quidam scribere maluerunt anquiro quàm acquiro, quòd q vim obtinet eandē cum c & k. Ea varietas de

clarat illos, nec prorsus sonuisse g, nec prorsus n, sed mediū quiddā. Idem dicebāt de ecquid, nunquid, nanq;, tanq;, quanq; & similibus. Vis enim literæ q, sic m vertit in n, vt g sonū admisceat. L E O. Hæc mihi vidētur argutiora, q̄ pro nostra regione. v R S. Simile quiddā tradunt de sono medio inter m & n, si sequatur p, b, aut ph, vt in ampullis, Lycambes & Amphimachus. Ausculta, vt sonos auribus dijudices. Quid audis quum sono Lycambes? L E O. N. v R S. Quid quum Lycambes? L E O. Prorsus m. v R S. Quid nūc? Lycābes. L E O. Nec m, nec n. v R S. Bene habet quòd hæc inter nos aguntur lingua: nam calamo non possint exprimi. L E O. Nisi vocalis esset calamus, quales erant illi plus satis loquaces, qui Midæ auriculas sic traduxerunt, vt hodie quoq; prouerbio celebrentur. v R S. Sic est. Sed ut pergamus in t, d, & th siue θ, vide quot modis peccetur. Germani superiores th subinde sonant & scribunt pro t, protheus pro proteus. Contra nos sonamus t pro th, vt in Theologus, Timotheus, & Phaeton, Phlegethon, alijsq; innumerabilibus, sed multo magis quum aspiratæ, adhæret consonans alia, vt pro θΥΗΤΟΣ sonamus ΤΥΗΤΟΣ, pro ethna, etna, pro θρέφωτρέφω, pro thraces traces: & in totum ægre asuescimus huic aspiratæ sonandæ, quam feliciter exprimunt Angli in initio, quū sua lingua dicunt furem, in fine, quū dicunt fabrū ferrarium. Nā his vocibus velut inimitabilibus so-

Thief.
Smyth.

Tfamen.

lent hospitem prouocare. Qui crasse docent, monstrāt θ propemodum sonare, quod nobis sonat ts, quam syllabam nostra lingua facillime sonat in tsa, quū duabus syllabis dicimus, simul. L E O. Agnosco. V R S. Quin frequenter d & t, differentiam confundimus, veluti quum pro David, sonamus Dauit, & ad Petrū, ad te, at Petrū, at te: quod idem facimus in b, nonnunquam sonantes pro abste, apste, quum d & b crassius sint sonāda. Porro quod Græci τ sonant, vt nos d Latinū, quoties præcedit μ, in ἐντὸς & ἐντετα, arbitror eos eodem iure facere, quo pro π sonant b Latinum in ἐμπορθ. Nam quod pro ti, sonamus ci, quoties excipit vocalis, fortassis veterum auctoritate probatum est in Laurentius, & patientia, quum idem apud Græcos nequaquā fiat. De duplicibus duobus ξ & ψ, iam per occasionē diximus, quas Galli ægre pronunciant, duntaxat in initio dictionis, salmus sonantes pro psalmus, & senia pro xenia: nos hic certe sumus feliciores. Et Gallorum quorundam vulgus hic addere solet e, exenia pro xenia, epsallo pro psallo. Idem faciunt in st, sp, pro sto sonantes esto, pro specto expecto. L E O. Isti non in Gallis tantum animaduertere licet.

Ti.

V R S. Scio & ante dictum esse, cum quibusdā Hispanis hoc illis esse commune. Et vna tantum Gallix pars habet quod dico, ne totā in me concites. Tertia duplicium est ξ, completens in se σ & Δ, si Δ crasse pronuncies. Vn

Z

de Græci quidam pro γάξα scribunt γάσσα, pro μελίξαρ μελίσσαρ. Alij rursus διὰ vertunt in ξα: inde nobis etiam ξάβολθ pro διάβολθ. Hæc literam, quoniam non reperitur in Græcis dictionibus, Latini ferè vertunt in geminum ss, ut in patrisso πατρίξω, & in musso μύξω. Eam germani & feliciter & frequenter vsurpant lingua vulgata, quemadmodum & Sarmatæ videntur ea delectari. Nos tamen loquentes interdum vsurpamus illius sonum ubi nihil opus: id ferè perpetuo quoties s, incidit inter duas vocales, pro læsa dicentes læza, pro vise vize, pro illuso illuzo, pro risi rizi: quod vnde venerit in nostram consuetudinem, non satis queo coniectare, quum Romani non varient in huius literæ pronuntiatione, nec causam video mutationis, nec ab ullo veterum tale quicquam sit traditum. Nec enim sa debet aliud sonare in musa quàm sonat in salus: nec so aliud in viso quàm in solus: nec se aliud in vise, quàm in sedeo: nec si aliud in risi quàm in sileo. Nec huiusmodi rei quicquam est apud Græcos, quibus σ sonum suum perpetuo obtinet locis omnibus. L E O. Atqui quosdam audio pro simplici s, sonare geminũ. V R S. Atque adeo scribunt quoties antecedit longa vocalis, ut in caussa & læssio. Ad eum modum scribere solitum ferunt M. Tullium. L E O. Fortassis hinc nata est varietas. V R S. Fieri potest, quanquam reclamatione Romanorũ consuetudo: at nos idem facimus, etiam si cor-

repta vocalis præcedat, vt in nisi & miser. Quibus autem hic vsus à pueris inolitus est, similiter peccant & in Græcis, sonantes μέζορ, pro μέσορ, & μουζα pro μουσα. L E O. Video rem operosiorum esse quàm putarã emendate pronuntiare. Verum nondum explicuisti quo pacto sonandum sit ζ. V R S. Recte mones, nam exciderat. σ lingua pone dentes superiores appressa profert lenem sibilum, qualem ædit serpens minitans & erectus, vbi quis imprudens propius ad nidum accesserit, vnde litera figuram habet eius animantis sibilum ædentis, S inflexo corpore deterrentis. Vnde & exhibendi verbum deductum. Huic sibilu accedit sonus Δ, sed crassior aut lenior potius. Quem admodum in ceteris duplicibus sibilum antecedit habitus oris quo sonatur p, aut c. Demissior autẽ quur hæc litera tantopere displicerit Dionysio rhetori, qui tradit eum ferarum esse sonum, & vix homine dignum, quũ Græci in plerisque dictionibus ε vertant in σ, sicut attigimus supra: rursus quoties incidit η geminum, maluit in geminũ ω vertere, pro γλώττα γλώσσα, pro θέτταλθ θέσσαλθ, pro τὺ, σὺ sonantes. Nã si ideo displicet, quòd hunc sonũ à serpentibus didicerũt homines, displicere debet & k, quæ ranarum est & cocycis: & b, quæ est ouium: & m, quæ est bouum: & o, quæ est asinorum, & ε, quæ est canum rixantium: & a, quæ est puerorum vagientium. L E O. Atqui ne desit omnino patronus Dionysio, præci

Latini videntur illam elidere soliti. Quod ge-
nus illud ex epigrammate quod refert Plinius
in historia naturæ, Reginae Iunonis supremi
coniugis templum. Item illud ex Ennij versio-
bus quos adducit A. Gellius,

Doctus, fidelis, suavis homo, facundus suoque
Contentus atque beatus, scitus, secunda loquens
in Tempore. **V R S.** Quid mihi narras En-
nios quasi hodie non idem faciant in oratio-
ne soluta Galli, quod Ennius fecit in carmine:
prorsus elidentes s, quum incidit inter voca-
lem & consonantem: in fine vero sic obscuran-
tes porrecta in immensum vocali, ut vix sen-
tias, velut in est & dominus, in quorum prio-
re, eliso s, sonant geminum, aut triplex potius
eee: in posteriore, u, trium vocalium habet spa-
tium. **L E O.** At mihi videntur viri iusti pari-
ter ac prudentes Hispani, qui quod Galli pec-
cant in s, abunde pensant, nihil sine hac li-
tera pronunciantes, ac sæpius eam in eandem
dictionem infulciantes. **V R S.** Vera narras.

L E O. Si ludere vacaret, dicerem Gallos, quo-
niam non assueuerunt sibilis ob serpentium il-
lic raritatem, metu ac religione vitare literam,
ne prouocatum cognato sibilo noxium animal
frequētius eò demigret. Contrà Hispanos, ut
viros fortes, & serpentium sibilis assuetos, adeo
contemnere illos, ut etiam obsibilent, quo ab-
sterreat, quomodo solent quidam oppedere to-
nitruis. Quod si nunc in re tam seria fas esset io-
cis indulgere, poteram & illud aduersus Diony-

sum proferre, quod matres ac nutrices hac
 litera, quam illi vipeream vocat, somnos accer-
 sunt infantibus. Sed mittamus & iocos, & re-
 centiorū delicias ac fastidia, quot homines tot
 sententiæ. Magis me mouet, quod priscis illis
 tantopere displicuerit, qui parce literam hanc
 admiscuerunt, in tantum vt quidam totas o-
 das conscripserint ἀσίγμως, hoc est, nusquam
 admixto σ. Quin & Pindarus fertur hanc li-
 teram infamasse versu, πειρὸν μὲρ ἤρειπε σχοινὸς
 τενεῖ φωνήεντα διθυράμβων καὶ τὸ σᾶρ κί-
 βδαλον ἄνθρωποι. Iam & illud admiror, quū
 ζ respondeat gemino sigma, in hoc enim ver-
 runt Latini, quur tantopere probetur erudi-
 tis, vt Quintilianus homo minime surdus, vix
 aliam putet spirare suauius, vt in zephyris &
 zopyris. L E O. Dicam quod venit in buccā.
 V R S. Vt lubet. L E O. Ipsa se mollit: vt quæ-
 dam si modice sumas lædunt, si copiose pro-
 sunt, vt de lactucis & testudinibus est proditum:
 quemadmodū n, in manna iucundius so-
 nat q̄ in maneo: & m in māma mollius est q̄
 in lama. Tum vis literæ Δ, admixta temperat
 asperitatem sibili. L E O. Nihil absurdi loque-
 ris. Superest f, de qua superius per occasionē
 non nihil attigimus. Sed pleniorē explana-
 tionem data opera in hunc distulimus locum.
 Et hanc quidā iudicarunt superuacaneā, scri-
 bentes philius, phacio, phacies: mox ph, serua-
 ta est Græcis dictionibus, phama, Phaeton.
 Phœbus, Philippus, Pamphilus: Latinis dicata

f, felix, facio, fibra. Quanquam ne hic quidem fatis constantes sumus. Nam famam, fugam & furem per f, scribimus, quum Græcis sint φήμη, φυγή, φώε. Quod si prorsus idem sonat f, quod ph, siue φ, constat literam esse superuacaneam. Rursus si nihil interest in sono, qui conuenit, vt φ, numeretur inter mutas, f locus datus sit inter semiuocales? Ad hæc quid opud erat Æolibus digamma, quum haberent φ: aut nobis quum suppeteret f? Fatentur enim omnes Claudium Cæsarem iure addidisse digamma Æolicum, quod nostro f, inuerso notabatur ꝑ, vtcūq; vicit cōsuetudo. Ad hæc, quū authores quidā tradāt apud nos v, cōsonans eam habere vim, quam apud Æoles habet digamma: sequitur has literas sono variasse, quando constat v consonās, sonare diuersum quiddam ab f. L E O. Sic apparet. v r s. Iam Priscianus non omnino malus author, scripsit nō nihil esse discriminis inter ph & f. Quod euidētius facit Quintilianus libro primo, referēs iocū Ciceronis ex oratione pro Fūdano, testē Græcū, opinor, irridētis, quod primam eius nominis literā sonare non posset, phundanus dicēs pro fundano. At M. Tullius magis erat irridendus, si Græcū φ, & Latinū f, nihil sono discrepāt. Idem Fabius libro, ni fallor, 12, cōmemorat hanc literā Latinorū inter eas, quæ parū felicitis sūt soni, quod inter dētes effletur, vnde fieri putat, vt sermo Latinus ne possit quidē ad iucūditatē Græcā

nicæ pronūtiationis aspirare. Atqui si in hac litera paria faciunt Latini cū Græcis, ridiculū est quod Fabius hoc argumēto persuadere conatur, nos Græcis inferiores esse vocum suavitate. Adde his quod Terētianus docens huius literæ pronūtiationē, euidēter indicat discrimen inter ph, & f, quū enim docet aspirationem in initio vocalibus additam, aut cōsonantibus quatuor à tergo adiectam, non mutare literæ sonū, sed tantum aspirationis gratiam addere. Sotadeo metro, sic rem explicat, Quia non adijcit literulis nouum sonorē, Sed Græcula quædam scholicæ nitela vocis. De f lōge aliter loquitur, referā enim illius carmē, Imum superis dentibus apprimens labellum. Spiramine leni, velut hirta Graia vites. Hāc ore sonabis, modo quæ locata prima est. An non hic duplici nota discernit φ ab f, primum quod in f, labiū inferius apprimitur superioribus dētibus, deinde quod spiritu leniore profertur, vetuti studio vitandi Græcā aspirationē, quæ est in φ, in cui⁹ sono labijs vtrisque diductis spiritus vehementior erūpit. Et haud scio an probabile sit, percōtatorē illum qui ex Amphione sustulit aspirationē, de quo supra meminimus, ex Amphione fecerit, Amfionē, quæadmodū alter ille Græcus ex Fūdano fecit φundanū. Quæ si vera sunt, triplici varietate distincta sunt, ph, f, & v cōsonans. L E O. Quæ ratione possunt aurib⁹ discerni? v r s. In ph, magis stringūtur labia, priusq̄ erūpat spiritus,

is erumpit vehementior labijs ac dentibus la-
 tius diductis: in f lenius, dentibus penè coeū-
 ribus, & inferiore, vt dictū est, labro superio-
 ribus dentibus affixo, vt inter hęc litera, velut
 effletur, in v consonante, multo etiam mollius
 effertur aspiratio, q̄ vel in φ, vel in f, idq; didu-
 ctis & labijs, & dentibus in exitu vocis. Nunc
 auribus obserua sonos, & oculis os meum in-
 tuere. Dico pha, fa, va. Rursum phama, facio,
 vado. L E O. Papæ manifestū video discrimen.
 V R S. Superest scrupulus, quid Æolib⁹ sonue-
 rit digamma, tum autem an hodie recte sone-
 mus v consonans. Primum vbi iaceo sonamus
 conflatis primis vocalibus, præter ia nihil au-
 dimus in sono noui. At quū idem facimus in
 vadit, velo, vino, volo, vuln⁹, aliud quiddā fen-
 tiunt aures. Sona iā, duabus syllabis. L E O. Iā.
 V R S. Contrahe. L E O. Ia. V R S. Fac idem in
 vā. L E O. Vā. V R S. Contrahe simili modo.
 L E O. Sentio sonū primæ syllabæ in nostratis
 bus verbis, quū dicimus, vigilare, molle, vinū, wacken
 & habitare. V R S. Vna igitur nobis deest, si weeck.
 recta est horum temporū pronūtiatio. L E O. wyn
 Dic clarius. V R S. Inter ph & f, nonnihil in- wonen
 teresse in confesso est. L E O. Est. V R S. Inter f,
 vero & v cōsonans multū interesse res ipsa lo
 quitur. L E O. Vt nos quidē sonamus. V R S. wit
 Atqui quum Batauus sonat, album, aut latum, wijt.
 aliud audis vi, quàm quum Latine dicis, vide: vraghen
 rursus aliud quū Batauus dicit percontari, a- wracken
 liud quum vlcisci, aut stringere, L L O. Recte. wringhē.

Verum id scribūt per geminū vv. v r s. Nī
 mirum differētīæ causa. Nam & illis est v cō
 sonans eo sono quo Latine loquētes efferim⁹,
 vet
 veet
 weet
 wet
 veluti cū dicūt, pinguem, aut, simultatē. Con
 trā quū dicunt, scito, aut legem. Alioqui quæ
 vocalis duplicatur initio dictionis, nisi mutet
 naturam: Nunc accipe & illud argumentum.
 L E O. Hic sum. v r s. Quam grammatici dili
 genter indicent affinitatē literarū inter ipsas,
 veluti quū pro i, ponitur v, vt in optum⁹: pro
 aspiratione f, vt in fordeo pro hordeo: pro s,
 t, vt in mertare & pultare: pro v, o, vt in dicont
 pro dicunt, ac similibus innumeris, nusq̄ mē
 tionem faciunt affinitatis inter f & v cōsonās,
 tanta est soni vicinitas, vt si paulo lenius so
 nes f, fiat v: si paulo pressiorib⁹ labris v, fiat f.
 L E O. Non leue, per musas, argumentū. v r s.
 Ad hæc apud Aulum Gelliū libro xiiii. cap. 5.
 grāmaticus vbi præscripsisset legē, per quam
 nomina desinentia in vs, si proxime antecede
 ret i, vocandi casum inflecteret in i, non in e,
 vt egregius egregi, quemadmodum Virgilius
 Virgili. diuus, riuus & cliuus & huius generis
 alia hoc lemmate excepit à regula, quoniā nō
 simpliciter desinerent in us, quemadmodum
 Virgilius, sed in eam quæ per duplex v scribi
 tur, ad cuius literæ sonū declarandum reper
 tum esset digamma Æolicū. Quod si id tum
 sonabat, uus in riuus & cliuus, quod hodie no
 bis, nihilo magis erat opus exceptione in ri
 uus quàm in Rufus, quū esset manifestus cō

sonantis sonus ante u posterius. L E O. Per
 suades alium fuisse fonū, Quid igitur censes?
 v R S. Censor esse non ausim, at diuino vete
 ribus propemodū sonuisse f, quod Græcis so
 nat φ, & quod hodie f, sonat Phrysonibus: so
 nat enim asperius q̄ nos, qui & v cōsonās vti
 nos f, veluti quū dicunt, muscam, volare, me
 tuere, quæ nos per v consonans sonamus le
 nius. Porrò v consonans sonuisse quod apud
 Æoles & Claudiū Cæsarem digamma. Id de
 niq̄ propemodū sonuisse, quod apud nos ho
 die sonat w geminū. Nā quod in vulgata pro
 nuntiatione, v consonans sonamus aliquanto
 lenius, quā f, apparet ex iisdē delicijs ortū,
 quæ pro ἐμφορος sonāt emboros, & pro βίβει,
 vini. L E O. Quib⁹ indicijs isthuc colligis? v R S.
 Ex ijs quæ iam commemorauī, tum ex lingue
 nostratis vestigijs, quam constat Græco Ro
 manoq̄ sermone permixtam esse. Innumera
 sunt locorū vocabula à vico dicta, vt quū di
 cimus, comitis vicum, pastorum vicum, fontii
 vicum, in quibus vltima scribitur per v du
 plex, vnde colligere licet quid olim sonuerit
 Latinis v consonans in vicus, vanus, & riuus.
 L E O. Verisimillimum est quod narras. v R S.
 Item quū vulgata lingua nominas vinum, de
 prehēdis quid in vino sonuerit prima syllaba.
 Idem arbitror esse quū dicimus violentiā, q̄ q̄
 corruptis, vt solet literis aliquot. Rursus quū
 pro vacare dicimus vigilare, & quū sonamus
 ventū & ventosum. Similiter quum apud nos
 i. iij.

flicch
 flieghen
 fresen

Cōtwyck
 harder
 wyck
 Bruyns
 wyck.

Ghewelt
 waken
 wint
 windich.

Swaer
 Sweren
 Qvvelen
 Dvvaes
 Tvyee
 Vloeyen.
 Vloet.
 Vifch

velut euanescit v, illi scribunt per geminū w,
 vt quū dicūt graue, iurare, vexare, fatuum, du-
 os. Nam apud nos pluribus literis additur, q̄
 apud Latinos. Cōtrā quum apud Latinos ha-
 betur f, Phrysones & Angli quidam vertunt
 in f, nos in v consonans, vt hodie sonant Lati-
 ni, velut in fluere, fluctu, pisce, & similibus in-
 numeris. Nam in pisce & hinc deriuatis, p, te-
 nue mutauimus in ph, pro qua scribebant f,
 nos rursus f, vertimus, in v consonans vt nūc
 profertur. L E O. Certa narras, mira tamē, &
 haud scio an omnibus credenda. v R S. Hinc
 est quòd Germani spirantiores Latine loquē-
 tes confundunt interdum has literas, v conso-
 nans & f, quū efferunt conuidit pro confidit,
 & fideo pro video. Nec mirum videri debet,
 si quod tradidimus nō est perpetuo verū, sed
 fallit in quibusdā dictionibus, quū non igno-
 res quanta sit sermonis vulgo crediti volubili-
 tas & inconstantia. L E O. Cætera facile corri-
 gerētur, nimirū vt aliquo discrimine sonem⁹
 f, in filius, & ph, in Philippus. Ceterū illud du-
 rum, si quis p van⁹ sonet wan⁹, aut pro riuus,
 riuus, atq; itē in cæteris, quæ per v consonans
 efferuntur. v R S. Nec est necesse, vt prorsus
 exprimam⁹ vulgatā Germanorū pronūtiatio-
 nem: satis est si paulo lōgius recedam⁹ à sono
 f, & aliquāto propius accedamus ad sonū v vo-
 calis. Nam inter f, & v cōsonās fuisse dissonā-
 tiā euidentiorē q̄ nūc est & illud arguit, quòd
 nusq̄ altera in alterius vicem succedit, quod

tamen in cæteris fit passim, inter quas vel tenuis intercedit cognatio, velut in *Βούλομαι* & volo: rursus in eo quo veteres, teste Fabio, pro hœdo dicebant fœdus, pro hordeo fordeum. Verum non occurrit vbi vel f, mutarint in u consonans, vel u consonans in f. L E O. Non dum animū omnibus scrupulis liberaſti. Veteres qui meminerunt de digamma Æolico, veluti Quintilianus, Priscianus, Aulus Gellius, & ni fallor, Victorinus, exempla proferunt in quibus u antecedit seipsam, vt in vulgus & seruus, riuus & diuus. Quòd si litera Æolica nō alibi locum habet, quid sonabit u, in vanus, Venus, vino, & volo? v r s. Et in his eundem sonum indicat epigramma, quod Ioannes Torstelius, vir suo seculo magnus, Romæ sibi visum fuisse testatur, in quo bis fixit, scriptum erat pro vixit. L E O. Nil miror, fortasse Germanus quispiam aut Phryso posuit: quasi nos Romæ non deprehenderimus in huiusmodi monumentis insignes solœcismos. v r s. At qui non sic elaberis, ô bone, Terentiani versus audi, Vt vade, veni, vota refer, teneto vultum, Creuisse sonū perspicis & coisse crassum, Vnde Æolijs litera fingitur digammos, Quæ de numero sit magis vna consonantū Vocalis in istū mage quàm versa sit vsum. Audis hic in exemplis va, ve, vu? quo minus autē posuerit vi, metrum obstitit, quāquā dicere poterat videto vultum, atque in his u mauult esse novam literam Æolicam, quām ex vocali muta

tam. LEO. Nondum exemisti scrupulū. Præ
 A. Gellio & Quintiliano contemnere possem
 Terentianū, & quod ait de digammo, potest
 ad vltimū exemplū pertinere, videlicet vultū.
 Nam epigramma nihil me mouet. Aul. Gellij
 sentētiā retuli, Quintiliani verba subtexam.
 Nostri, inquit, præceptores, ceruon seruonq̃
 u & o literis scripserūt, quia subiecta sibi voca
 lis in vnum sonum coalescere & confundi ne
 quiret, nunc uu gemina scribūtur, ea ratione
 quam reddidi, neutro sanè modo vox quā sen
 timus efficitur. Nec inutiliter Claudius Æoliā
 cam illam ꝑ ad hos vsus literā adiecerat. Ex his
 Quintiliani dictis perspicuū est, fuisse quendā
 sonum quē nec ꝑ redderet Græcū, nec ꝑ Lati
 num, nec u consonans. Rursus constat u con
 sonans aliud sonuisse in vado, venio, video &
 volo, quā in riuus aut seruus: & hunc sonū
 Latinis literis notari nō potuisse, eoq̃ peregrī
 nam literā à vicinis Æolibus mutuo sumptā,
 quam Δίγαμμοι appellant, quæ ne videretur
 eadē cum ꝑ Latina, inuersa est ꝑ. Ea loco vtri
 usq̃ u, ponebatur in serꝑs, nec aliās videtur
 habuisse locum. Nos autem nihil discernimus
 u, consonantem, siue præcedat u, siue alias vo
 cales, etiamsi hoc discrimē Quintilianus signi
 ficat fuisse perquā tenue, sentimus, inquit, &
 tamen erat aliquod, cuius gratia Romanus
 Imperator putarit literam aliunde accersen
 dam. v r s. Sic vr̄ges, quasi meditatū ad hoc
 certamē accesseris. Cogemur itaque quartum

addere sonum,phu,fu,vo,vu, vt ph in phuga spiritum obtineat Græcanicū : f in fundo flatum Latinum: u in volo crassius quiddā quāmf: u, in seruus longius absit à sono f, quāmu, in seruos, ac propemodum sonet, quod apud Barbaros & olim sonabat u geminatum. Quade re satis, opinor, ante dissertum. L E O. An satis non liquet. Nam Victorinus tradit Æolicum digamma eandem esse litterā quam Hebraei dicunt Vau, eamq; respondere nostræ u, consonāti: sed libet quod in scholasticis disputationibus solenne est dicere, acquiesco, quo reliqua peragas. V R S. De g, igitur dictum est, inter illius cognatas propemodū conuenit inter grammaticos, è literarū catalogo iure submouendā esse, nihiloq; iustius videri vt inter literas numeretur, quāmsi apud Græcos spiritus toni'ue nota in literarū ordinem accerseretur, quum interim, inuitis grammaticorū centurijs propè dixerim, regnet in medijs literis, præposita vocalibus lenius sonās: rarius enim postponitur in aliquot barbaris & interiectionibus, veluti in ah, vah, oh, & proh, non sine rixa tamē grāmaticorū, cauillantiū id per apocopen fieri, quū integrę voces fuerint, aha, vaha, ohe, & prohe: alijs dicētibus nihilo magis præcipi posse, quomodo scribēdæ sint interiectiones, quāmprescribi potest alienis affectibus, quorū illæ sunt notæ: consonantibus vero postposita vehementius sonat. Postponitur autē c, t, p. Semper autē r apud Græcos,

si consonans hæc sit vocis initium, rursus in
 medio geminatis $\xi\xi$, additur posteriori, vt in
 choris, thymū, phyllis, & rhetor, & catarrhus.
 Nec raro medijs vocalib⁹ interferitur, quo so-
 nus sit vegetior. Siquidē Aul. Gellius citat per
 uetustos codices, quos existimabāt fuisse Maro-
 nis $\alpha\upsilon\tau\omicron\gamma\epsilon\acute{\alpha}\phi\omicron\nu\epsilon$, in quibus ait se vidisse versu
 sum hunc ex secundo Æneidos libro,
 Exultat telis, & luce coruscus aëna,
 ita fuisse scriptū, vt superne inter a & e, h lite-
 ra fuerit annotata, a^hena. Similiter in illo versu,
 Aut folijs vndam tepidi dispumat a^heni.
 Quod idē in nihil & mihi factitatū, iam prius
 admonuim⁹. Adeo vero nō est superuacanea,
 vt Æolū exēplo Latini quoq; huius vice subij-
 ciant s, dicētes, vt modo dictū est, pro hordeo
 fordeū, & pro hœdus foedus. Latini in Græcis
 vsurpādis nō raro vertūt in s, quū pro $\upsilon\epsilon$ di-
 cunt sus, pro $\upsilon\pi\epsilon\epsilon\beta\iota$ superbus, pro $\xi\epsilon\pi\omega$
 serpo, pro $\epsilon\pi\tau\epsilon$ septē, pro $\xi\xi$ sex. L E O. Mirū
 istos adeo contēpsisse spiritū, quū videamus &
 arbores diffringi, & tecta subuerti, & mare in-
 tumescere, & terræmotus cieri spiritu. Verū
 illud adde, quomodo promendus hic flatus?
 V R S. Quid ni superne? L E O. Nō hinc ambi-
 go, quāq; & ructus superne erūpit: Sed quib⁹
 & quomodo temperatis organis? V R S. Id in
 arteria, musculis, & faucibus sitū est, tam mo-
 rigeris, vt animo nōnunq; aliud agenti tamen
 obsequantur. Puer virilem vocē ædere nō po-
 test, sicut nec mulier, nimirū ob angustia trās-

itus. At vir constrictis musculis, quū libet, vocem ædit puerilem. Et alioqui contractis aut dilatatis faucibus & arteria pro suo arbitratu, magis exilem aut grandiorē emittit. Nec igitur summis labris ædendus est flatus, qualē solent, qui pultem plus æquo feruentē refrigerant, nec ab vmbilico ducēdus, vt solēt Germani quidam, tantū efflantes venti, quantū molæ farinariæ circumagendæ sit satis, sed moderate proferendus ē faucibus, neq; fatigandus pulmo, velut in spiritosis, ac labore anhelis. Sūt enim in quos illud ē satyra possis dicere. Tunc immensa caui spirant mendacia folles. Et sunt rursus qui moleste ferant sibi inhalari spiritum alienum, qui nonnunq̄ obolet alium, cepas, aut falsamēta, aut polypum, vt absit scabiei contagiosæ, aut pestilentia, alteriūſve morbi periculum, quum nullus sit facilius quàm per habitum transitus. L E O. Vnde mihi videtur modestiæ causa natum, quòd quidā ore presso loquuntur, quæ res mulierculis verſa est in iocum oris pusilli. V R S. Ab eadem modestia natum arbitror, quod olim oculis semiclusis inuicem intuebantur. Id indicant picturæ nostrates ante annos ferè centū ædite, tali forma nobis exhibētes, si quos intelligi volunt ab improbitate vehemēter alienos. L E O. Emoriar, nisi istuc in picturis mediocris antiquitatis sepenumero miratus sum. V R S. Verū vt hoc ineptū sit, tamē est in oris & oculorum diductu quædā decora mediocritas. Me pue-

ro sese sic stringebant mulierculæ, vt insectas diceres. Ea res quū esset inepta, videbatur cum primis elegās, simulq; quod erat cōsequēs, verēcundū habebatur quā minimū cibi capere. Ad id enim cōfert mediij corporis strictura. At è diuerso, parum decorū est mulierē distinctā videri, Virtus est mediū vitiorū vtrinq; redactū. Idem obseruandū in diducēdo rictu, in dilatādis faucibus, in promēdo spiritu. Peccant qui nihil aspirāt, peccant qui aspirāt omnia, peccāt qui lenius quā sat est, peccāt qui plus satis, sed grauissime peccāt qui præpostere id faciūt. Nec quiuis flatus est aspiratio literaria: cōcitatus, anhelus, aut qui procul semotis loquitur, vt solent nautæ rusticiq; maiore spiritu loquūtur, quā qui cum proximis cōfabulatur. Verum hoc nihil ad grammaticum. Alioqui nullius literæ sonus absq; spiritu promitur. De spiritu satis videmur nugati. Addamus his, si videtur, reliquas semiuocales l, m, n & r, inter quas ῥ Dionysius γενναϊοτάτην appellat, quū sit asperioris soni. Nam linguæ fastigio in palatum superius vibrato tremulis ictibus fragorē reddit, qualem audimus in lapi de magno impetu perpulso funda, aut iaculo balista excusso, aut baculo virgæ celeri motu per aerem acto. Vnde in dictionibus quibus celeritatem, impetum, aut asperitatem significare cupimus, hanc literam admiscemus, veluti Græcis in ῥᾶμ, ῥίπη, κρούω, χαμᾶρρον, τέχω, τεραχὺς, τερόμῳ, βέμω: Latinis in ra-

pio, ruo, roto, fulgur, tonitru, torrens, ructus, horror, fremo, frendo, strido. L E O. Itane voces ad rerum quas significant, similitudinem efficiunt sunt? Arbitrabar fortuito natas, aut certe pro arbitrato iustituentium. V R S. Imò referunt ipsis elementis ipsorum sono quod significat, verum nihil est necesse rem totam, ut est, voce representari, satis est aliquam similitudinem apparere: quæ si non appareat, tamen aliquid causæ subest, cur huic rei vocabulum hoc sit impositum. Bellum, apud nos ominis gratia blanda voce sonatur, quemadmodum apud Græcos Furiam dicuntur Eumenides. Ita qui lenitatem aut lentitudinem declarant, amant l, ut Græcis λείον, λίχηρ, Latinis, lentus, labi, lenis, lubricus. Quæ vero magnitudinem, m, qua nulla spatio maior litera, gaudent, ut Græcis μέγας, μακρός, apud Latinos, magnus, mōs, moles. L E O. Quis igitur leonem dicimus potius quam reonem? V R S. Vel ominis causa, vel quia in longum porrectum est animal nullius proceritatis. L E O. Si vera narras, oportebat cuiuslibet rei in quavis lingua idem esse nomen. V R S. Nihil est necesse. Quum enim sufficiat qualiscumque rei representatio, potest eadem alijs atque alijs modis effingi, veluti quum Græce dicis χαινω, Latine hio, Batauice ghen, in singulis sentis expressam oris diductionem. L E O. At quum μακρόν & μικρόν, quum diuersa significant, eandem habent consonantem? V R S. Affinitas inter contraria poscebat

hoc, sed per a, quod ample sonat: & i, quod exiliter, notatur discrimen. Ad hæc quoniam eiusdē rei multæ sunt qualitates, satis est si ab vna quapiã harum sumatur vocabulum, nec absurdum sit, si res eadem lingua pluribus vocabulis signetur. Verum fatius est vt hanc disputationem in aliud tempus reijciamus, vel quia vix habet exitum argutatio, vel quia ad id quod instituimus nihil habet momenti. Aliàs dabitur ocium si libebit. L E O. Tuo arbitratu, sed absolue quod orsus es. V R S. De l,

L dicam, itaq; si linguã valide tendas in eam palati partem quæ dentibus supernis est proxima, moxque diducas os, erumpit blandus ille tinnitus, sonantior tamen in medio ac fine quàm in initio dictionis, vt sol, mel, volo, lego, nisi

M quum finit syllabam, vt foluo, saluus. M vero, compressis inter se labijs, mugitū quendã intra oris specū attractis naribus ædit, sonantissima in medio duplicata, vt mamma: in fine prorsus obmutescēs, vnde μύζα dicitur Grecis, & Latine mussare, qui tacite loquuntur, nec audent vocem claram ædere. Hinc & mutum

N dixerunt Latini. Superest n, quæ ad palati cõuexum inhærēte lingua, gemino naris & oris spiritu vocē explicat, maxime tinniens in medio geminata & in fine dictionis, aut syllabæ, vt in manna, mandragora & nomen. Vnde & tinniendi verbum Latinis, elementi vocē exprimens, fortassis & ganniendi. Docet autem Fabius, olim diu fuisse rarum femiuocales du

plicare, vt in allijs, lallare, Tullius, manna, sana & curro: & probabile est veteres sic fuisse loquutos vt scribebant. Nam eam rationem Quintilianns indicat optimam, vt ita scribantur dictiones, quemadmodum sonantur. Contra vocales, vt dixi, productas geminabant.

LEO. Isto pacto Gallos video posse defendi, qui palium dicunt pro pallio, mama pro manna, sana pro sanna, anum pro anno, panū pro panno, torens pro torrens. Quanq̄ hoc non in liquidis tantum faciunt, Ex concursu quarumlibet consonantiū aliquam elidūt, aut certe obscurant, dū capa dicunt pro cappa, lipus pro lippus, batus pro battus. v r s. Ridiculū sit nunc nostram pronunciationem ascissere, quæ Ciceronis etiā ætate erant absoleta. Nec minus tamen peccant, licet diuerso vitio, quī pro simplicibus sonant geminatas, cōma pro coma, cōmedo pro comedo, cōminus pro cominus, collo colo, pro, bonnus pro bon⁹ curro pro curo, rippa, pro ripa, pro pene penne, pro anus ann⁹, camellus pro camelo, mustella pro mustela, suadella pro suadela. Si vetustas patrocinatori errori, antiquū est & hæc ita sonari. Etenim ni fuisset hic error, Victorinus nō riseretur cū suis discipulis, quòd in his dictionibus consonantē perperā geminarēt. Quamquam idem author indicat, consonantem duplicadam Sicilica notula signari solere, quæ cuiusmodi fuerit, nec mihi satis liquet, nec refert quum is scribendi mos iam olim exoleuerit.

Nihil, opinor, superest præter y, qua Latini non vtuntur, nisi in Græcis dictionibus, sonū illius fuisse medium inter i & u, Gallico more pronunciatum iam indicauimus. Vnde nō defuerunt, quorum est Victorinus, qui y literam nobis necessariam esse iudicarunt, in gy^{la}, mysera, proxymus, optymus, sylla: pro quibus nos gula, misera, proximus, optimus, & fulla sonamus, quanquam sylla est vsitatus.

LEO. Utinam libeat & illud addere, quod solent literarū doctores. VR S. Quid nā? LEO. Ut exemplo proposito præceptiones, velut in speculo nobis ostendas, exigāsq; num satis vel intellexerim, vel meminerim, quæ tam multa differuisti. VR S. Nihil grauabor, verū id lingua fieri non potest, nec est vnde petamus calamum, atramentum, & chartas. LEO. Imitabimur veteres pastores, qui teneris arborum corticibus inscribebant suos amores, spina, opinor, vtentes pro stilo. VR S. Non commitemus vt cuiquam in nos damni dati sit actio. Est mihi vagina recens, ac versuū aliquot capax, & stilius adest, quanq̄ non in hunc vsu paratus. LEO. Utinam sic abuterentur omnes suis armis. VR S. En scribe.

Optimā quæq; diēs miseris mortalibus æui.
Prima fugit, subeunt morboi, tristisq; senectūs,

Et labor & diræ rapit inclementia mortis.

Nunc audi pronuntiantem, oculis in vaginā defixis, auribus ad vocem attentis. LEO. Ad

sum,sona. V R S. Vides & audis in optima pri-
 mam longam & acutam. L E O. Naturane, an
 positus? V R S. Id hoc loco nihil refert, quando-
 quidem tonus est in antepenultima. L E O. Re-
 cte. V R S. In secunda syllaba ti, audisti ne sonum
 medium inter i, & v Gallicum, quemadmodum
 in heri? L E O. Plane. V R S. Tertiam vides bre-
 uem, addita ueluti semicirculi nota, sursum por-
 rectis cornibus, ne putetur auferendi casus.
 L E O. Video, sed quare media non habet notam?
 V R S. Quoniam accentus arguit illam esse bre-
 uem, Latinis dū daxat. L E O. Quare in quibus-
 dam prior habet circumflexum? V R S. Quonia natura
 longa est, nimirum diphthongus, & syl-
 laba sequitur natura breuis. L E O. Quare hic
 addis notam productionis? V R S. Quoniam
 tonus ipse demonstrat esse porrectam, qui nisi
 in longis non habet locum, idque vel in fine, vel
 in proxima finali. Eadem de causa, quod nullam
 habet notam, quonia inflexus accentus in ea-
 dem dictione non antecedit nisi natura lon-
 gam. L E O. Sed prestat ut tu me perconteris.
 V R S. Agam, si lubet, grammaticum, tu disci-
 puli personam sustine. L E O. Hoc sane ma-
 lebam. V R S. Dies quare priorem acuit? E E O.
 Quia sequitur natura longa. V R S. Adde, &
 preceat breuis. Quoties enim vltima natura
 longa est, non refert qualis syllaba preceat,
 secus esset si prior esset longa non positione,
 sed natura. Nunc sona mihi posteriorem syl-
 labam, es. L E O. Dies. V R S. Probe, quasi sit

geminū ee, & sono Gallico. Atqui vulgus non discernit æs in eo vnde est æris: in dies & fa-
mes, in es à sum. Quur in miseris prima acui-
tur? L E O. Quia penultima natura brevis est,
eòq; notam nō habet. V R S. Rursum sona mi-
hi miseris. L E O. Miseris. V R S. Sentis'ne te
hic his peccasse? L E O. Qui? V R S. Primum se,
nō oportabat aliud sonare inter duas vocales,
q̄ sonat in sedere. L E O. Exciderat. V R S. De-
inde ris, sonandū erat veluti duplicato ij, quē
admodū sonas Batauice glaciem. Nūc denuo
sona. L E O. Miseris. V R S. Pulchre. Sequitur
mortalibus. In mor, quam vides notam? L E O.
Brevis, & ei⁹ notulæ dimidiū. V R S. Quid sibi
vult? L E O. Quia syllaba mor, positu lōga est,
non natura. V R S. Vnde id doces? L E O. In
promptu est, quū dicimus émori. V R S. Quid
in tā? L E O. Virgulam iacentē, quę doceat na-
tura longā. V R S. Quur præterea nihil? L E O.
Quoniā syllaba non definit in consonantem.
V R S. Li, quur nullā habet notā? L E O. Quo-
niam accentus præcedens, indicat esse breuē.
V R S. Quid si dicas mortalis? L E O. Circūfle-
ctam tā, natura longam, sequente bus natura
breui. V R S. Quomodo sonas bus? L E O. Nō
v Vuesphalico, sed Gallico, nisi q̄ non itidem
porrigo labra, neq; proferam sonū. V R S. Do-
cilē agis discipulum. Æui, quur priorē nō cir-
cumflectit, sed acuit? L E O. Quoniā sequitur
ultima natura lōga. V R S. Quid si positu tan-
tum esset lōga? L E O. Circūflecteretur. V R S.

Da exemplū. L E O. Vt si dicas ^{âÿÿm}. V R S.
 Hic natura breuis est. L E O. Sôrex. V R S.
 Prima, quur inflectit tonū? L E O. Quoniā na-
 tura longa sequentem habet natura breuem.
 V R S. Qui si dicas, prima luce? L E O. Acuam
 primam, & mā addā virgulam, primā. V R S.
 Quanq̄ & hoc superuacuū æque atq; in bre-
 ui, sed fugit, quur acuit priorem? L E O. Quo-
 niam breuis natura breuem præcedit. V R S.
 Quid si dicas fugit heri? L E O. Inflectam fū.
 V R S. Quur? L E O. Quoniā natura lōga pro-
 ximam habet natura breuē. V R S. Quur pri-
 ma morbi, caret nota breuis? L E O. Quia p-
 ducitur. V R S. Quin igit̄ addita est nota por-
 rectæ, sed breuis & semis? L E O. Quia positu
 longa est, non natura. V R S. Quur prior acutū
 habet potius q̄ inflexum? L E O. Quia & ipsa
 positu longa est, & sequit̄ natura longa. V R S.
 Vnde scis esse positu longam? L E O. Quia
 deduci videtur à moriendi verbo. V R S. Quid
 sibi vult diphthongus in posteriore? L E O. Vt
 discernat̄ à genitiuo singulari. V R S. Tristis
 que, quur priorem habet circūflexam? L E O.
 Quoniam natura longa est. V R S. Verum,
 sed sequitur longa. L E O. Positu, non natu-
 ra. V R S. Vnde accentus alter? L E O. Ex
 quē coniunctione, quæ proximam è graui fa-
 cit acutam, quod idem faciunt ne, & ve. V R S.
 Senectūs, vides longe aliud sonare vltimam
 quā in mortalibus. L E O. Quid ni videam?
 Hic Gallos imitor excepto tono. V R S. Et,

quur nullum habet accentum? L E O. Opinor
 quòd vt coniunctiūcula adhæret illi quod cō-
 nectit, quod idem accidit in nonnullis præpo-
 sitionibus, quæ sic annectuntur suis casibus,
 quasi sit vnica dictio, vt in armis, in bello, ex
 dibus. Item in dissyllabis, vt super omnia, præ-
 ter omnes, antediem. Nam in vetustis codicib⁹
 etiam scriptura coniungit hæc. V R S. Com-
 modus es discipul⁹ qui vicissim & doces. Quid
 si lâbor inflexisses? L E O. Iam ex nomine fe-
 cissim verbū. V R S. Dirai, quur acuit prio-
 rem? L E O. Quia longa natura præcedit lô-
 gam. V R S. Qui fit igitur vt Græci circūfle-
 ctant *μοῦσαι* L E O. Quia *αι*, & *οι* in fine di-
 ctionis, pro breuib⁹ habentur, dūtaxat quod
 ad accentus rationem attinet. Ea lex non est
 apud Latinos. V R S. Quur igitur nō scribūt
μοῦσαις inflexe? L E O. Obstat addita conso-
 nans. V R S. Quur in dirai pro æ scriptum est
 ai? L E O. Vt distingueres genitiuum à nomi-
 natiuo plurali. V R S. Quum, mortis, longam
 habeat ante breuē, quur nō inflectitur prior?
 L E O. Quia positu lôga est, nō natura. V R S.
 Vnde id coniectas? L E O. Quoniam à Græco
μῆρος, & inde mori, vt ante dictum est. V R S.
 Nunc rursus si libet ausculta me sonantē hos
 versus,

Optima quæq; dies miseris mortalibus æui,
 Prima fugit, subeūt morbi, tristisq; senectus.
 Et labor, & diræ rapit inclementia mortis.

L E O. Auscultaui non oscitanter. V R S. Pri⁹

mum, animaduertis' ne quasdam productas so-
 nare tono acuro, vt æui, quasdam inflexo, ve-
 lut in p̄ma & tr̄stis. L E O. Sensi discrimē.
 v R S. Deinde breues aliquot acuto tono, vt
 dles m̄seris, fūgit, lābor, rāpit. L E O. Qua in
 re peccant Latini quum Græca pronuntiant
 v R S. Nec illud te fugit, me nihilo productius
 sonuisse natura q̄ positu longas. L E O. Sensi,
 verum admonuisti, subtile discrimen hoc non
 seruari in metris, qui suis currūt legib⁹. v R S.
 Et in quæq̄, sensisti elidi u, licet non penitus.
 L E O. Sensi & hoc. v R S. Iā in æui, duo sen-
 sisti, & diphthongi vestigium, & sonum Æo-
 licæ literæ. L E O. Sensi tenue quiddā. v R S.
 In prima fūgit, arbitror animaduertisse te dis-
 crimen inter inflexū tonum & acutū. L E O.
 Non hic tantum. v R S. Quin in, subeunt, nō
 te latuit, opinor, aliud sonare u q̄ in mortalis-
 bus & senectus. L E O. Videbar audire ou dis-
 pththongum. v R S. Idem audis in sunt, le-
 gunt, audiūt. Euidētius erit discrimen, si tol-
 las liquidam, & sunt vertas in sutor, & eunt in
 vter. L E O. Papæ', quantum interest. v R S.
 Verum hoc fortassis excusabit vetustas quę in
 huiusmodi ont pro unt solet scribere, legont,
 cupiont. Rursus in optima, deprehendisti o
 semoueri a pt. Sic efferunt Itali, nec liquet
 quam ob causam, quum sint duę mutę. Et in-
 certum an ab opto deducta vox sit, nec satis
 constat naturāne producatur prima an posi-
 tu. L E O. Quid igitur? v R S. In his in qui-
 k. iij.

bus nec ipsa vocalis, nec diphthongus, nec cognatio dictionū dissoluit ambiguitatē, pro natura longis habemus, quemadmodū in trīstis.
L E O. Pergratū feceris Vrse, si Græcū distichum tantū, ad eundē modū excusseris. **V R S.** Est disticho locus, en tibi carmen. Hesiodi,
 Αἰδώς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει
 Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἢ δ' ὀνίησι.
 Nunc oculis obserua scripturam, vocem auri-
 bus. **L E O.** Istic sum.

Αἰδώς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει
 Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἢ δ' ὀνίησι.

L E O. Nouū pronūtiandi genus. **V R S.** An nō aliū audis sonum in αι quā in κε, aut in με?

L E O. Quid ni audiā, ni surdus sim? **V R S.** Audis propemodū eam vocē, quā ædūt Sueui sonantes Cæsarem sua lingua. **L E O.** Maxime.

Nec a prorsus, nec i prorsus, sed tamē utrāq; agnosco literā. **V R S.** Deinde in δῶς, audis δ, aliquāto sonare crassius q̄ d, vulgo sonant Latini. **L E O.** Planē. **V R S.** Ad hæc δῶς, nō hic idem sonat quod in δῶς. **L E O.** Audio longā ex duobus oo minutis cōflatam. **V R S.** Quid in οὐκ?

audis ne Gallicū? **L E O.** Minime. **V R S.** Italicū? **L E O.** Nō. **V R S.** Vvesphalicum? **L E O.** Propemodū, nisi quod o magis resonat, vt quū nos dicimus frigidū. **V R S.** Quid in θῆ?

L E O. θ feliciter aspiratum, & pro κ, propemodum a zelandicū. **V R S.** Quur θῆ grauatur potius q̄ acuitur? **L E O.** Quoniā sensus nullam ibi cōcedit interspirationem. Alioqui trāsisset gra-

cout

uis in acutū. V R S. Quid in κεῖ L E O. Idem
 ferè sonat κ quod in κομίζει, nisi quòd lingua
 nonnihil lentescere videtur ad γ. V R S. Tan-
 tulum fanè dare fas est consuetudini. Nec te
 fugit hic κε præter naturam suam porrigi,
 quod à muta liquidatq; excipitur. L E O. Te-
 neo. V R S. Nec ideo produci μέ, quòd habeat
 tonum acutum. L E O. Vtranz; corripis μέ-
 νομ, priore clarius sonante, posteriore summissi-
 sius. V R S. Quur in ἀνδρα prior acuitur po-
 tius quàm intlectitur ἀνδραῖ. L E O. Quoniā
 positu longa est, non natura. V R S. Atqui Ho-
 mero est anceps. L E O. Sat est alicubi corri-
 pi, vt hanc legem effugiat. V R S. Iam in κο-
 μίζει, nonne aliud sonat vocalis penultima,
 aliud diphthōgus vltima? L E O. In ζει audio
 sonū ex ε & ι conflatū. V R S. Atqui nostro
 vulgo nihil distinguitur inter θι, χεν, μι & ζει.
 L E O. Sic est. V R S. In altero carmine, in ἦτ?
 rursus audis a Scoticū, & in ὀνίησι præter η &
 iota quod suo vtcūq; sono dignoscitur, quum
 nos confundere soleamus, σι nihil aliud sonat
 quàm in σίνεται: alijs sonaturis ὀνίησι. L E O.
 Memini. V R S. Nec ideo corripio penultimū
 η, quòd præcedat acuta brevis, quèadmodū nec
 in μέγα priorē porrigo, quòd tono intēdatur,
 non extēdatur. L E O. Nihil euidētius, si quis
 assuescat. Iamne satis dissertū est, quod attinet
 ad rectā pronuntiationē? V R S. De rhetorica
 pronuntiatione non institueramus dicere, de
 grāmatica non ita multū arbitror superesse,

si iunxerimus distinguendi rationes. Nam & in his peccat vulgatus vsus. Nec iam loquor tantum de incisio, quæ cōmata vocant Græci, deq; membris, quæ cola nomināt, & de periodis, quæ conclusiones aut circumacta dicas licebit, deq; notis horum si scribas: silentij modis, si pronunties, verum etiam de morulis respirationū, quæ tradi arte non possunt, quandoquidē nec in illis tradendis admodum consentiunt grammatici, nec perpetuū est, quod tradunt. Nec enim semper æquale silentium dirimit cōma à cōmate, nec colon à colo. Nec quamuis periodū sequitur æque proluxa respiratio. Quoties enim articuli constant singularis verbis ἀσυνδέτως, neq; nihil, & minimū moræ debet interponi, vt, veni, vidi, vici. Sin duabus ac pluribus vocibus, plusculū interponitur moræ, vt, rem familiarē prodegit, famā prostituit, genus dehonestauit, amicos alienauit, patriā prodidit. Hic commatū cursus quidam, & cōgeries est. Rursus quum prius comma proponitur velut à percontante, & posterius accinitur velut à respondente, paulò longius silentiū intercedet, vt, Quæ tandem spes est illū fore frugī? Num pudor corriget? Iam pridem depuduit. Amicorū cōsilia? Ne parentibus quidē vnquā auscultauit. Ætas grādiōr? Ea semper addidit nequitiā. Interdū ipsa incisio habent leuem incisionē, velut in illo Musonij dicto, Si quid turpe feceris cum voluptate, voluptas abit, turpitudine manet. Si quid hone

ste feceris cum labore, labor abit, honestas ma-
 net. Hic quanquā in vtroq; membro, post vo-
 luptate & labore est diastole, tamē post feceris,
 & post abit, & manet, nō nihil est respirationis,
 quo magis sentiatur ἐναυτίωσις. Rursus idem
 fit in secūdo mēbro. Subtilius est autem quod
 indicat Fabius in Arma, virūq; cano: Primā di-
 ctionē arma, per hypodiasolē separandā à se-
 quētibus, quū vterq; casus, referatur ad idē ver-
 bum cano, cæterū quoniā virū refertur ad se-
 quētia: nimirū hęc, Troiæ qui primus ab oris,
 breuissima interspiratiūcula monēdus est audi-
 tor, sic vt minimū accedat silētio, minimū de-
 cedat breui syllabæ. Vnde & ὑποσυολὴ dici-
 tur, quod breui quoq; nō nihil detrahitur. Quo-
 ties enim ex longa fit breuis, vt, vrbēq; Fide-
 nam, systolen vocāt grāmatici, hoc hyposysto-
 len appellat Fabius, quæ dimidiū tēporis de-
 trahit syllabę, & addit silētio. Rursus post hęc
 clausulam, Atq; altæ mœnia Romæ, quatuor
 aut quinq; temporū spatio vocem suspendere
 licebit, vt velut nouo exordio subijcias, Musa
 mihi causas memora. Interdū & vox nō nihil
 immutatur, vbi particulā à sensū diuulsam in-
 terferis, vt, Hos illi, quod nec bene vertat, mīt-
 timus hœdos: quod nec bene vertat, voce nō
 nihil immutata sonatur. Obscurius est in illo,
 Qui malum, alij: Malum enim, quoniā interie-
 ctionis vicem obtinet, leui submissione vocis
 distinguendū est, nec nō morula, sed breuissi-
 ma. Cæterū in Adelpis Mitio quum dixisset,

Storax, clariore voce, nimirū accersens seruū, interposito iusto silentio, reliqua mutata voce veluti secum loquitur. Verum hæc persequi non est huius instituti, & extant authores unde hæc qui volet possit petere: quod hic agim⁹ illud est, pueros arcendos à more quorundam, qui totum sermonem perpetua linguæ volubilitate, & vt Græci dicunt, ἀπνευσί pronuntiat, quod in Gallis potissimū mihi videor animaduertisse, nonnullis etiam hoc ceu virtutem affectantibus. Rursus alij singulas penè voces longa interspiratione, aut etiam tussī gemitūve dirimūt, nec vllum tam leuiter incisum occurrit, vbi non diutius intersilescant. Sunt autem voces quæ se nullo silentio interposito patiuntur cōiungi, vt cum primis, & homo prædiues, oratio benelonga, vir malefanus, quasi compositæ sint. Rursus aliæ non patiuntur, vt, vxor iussit suo nomine tibi salutē dicerem: vxor à iussit, tenui discrimine separādum est, atque etiam iussit à pronomine suo, ob collisionem consonantium: suo nomine, probe cohærent. At magis faciēdum in duplicibus duplicatis, aut cōcursu duplicatarum, vt syncera pax xenia nō moratur: & pons struēdus: inter pax & xenia, inter pons & struēdus distinctio ferè duo requirit tēpora. Et, Declarāt studiū, in nos suū: Inter declarant & studiū, vix sufficit interposuisse tempus vnum. L E O. Deum immortalē, quàm operosa res est emendate loqui. V R S. Ex his conijciās licebit cetera. Nam,

vt diximus, innumere sunt causæ quæ vel continuationem suadent, vel incisionem dictionū & partium. L E O. Probāsne quorundam, meo iudicio, morosam diligentiam, qui Græcorum exemplo Latinis dictionibus ascribūt spiritus ac tonos, ac præter illorum exemplum, etiam porrectionis aut correptionis notas addunt, h quoq; è literarum ordine submota, huius vice notulā superscribunt aspirandæ literæ: v R S. Superstitiosum scribendī genus audio. L E O. Nō defuere tamē apud Italos, qui genus hoc inuehere moliebantur. Si pateris addā exemplum tuæ vaginæ. v R S. Vel totam accupa.

L E O. Distichon sat erit.

Omniā sūt om̄inū tēnūī pēdēntiā filō.

Et sūbitō cāsū quæ valūerē rūūt.

L E O. Quid tibi videtur? v R S. Hic illud vetus occurrit, μηδὲν ἄγαρ. Primum h, iam tot seculis receptam quid attinet tollere? Deinde signare temporum minutias, nimis curiosum mihi videtur: tonos & productiones aut correptiones in his notare, in quibus causa quæpiam hortatur, probo. L E O. Quot causas adferunt? v R S. Tres potissimum, distinctionem, ambiguitatem, & necessitatem. Distinctio & ambiguitas, quarum vna videtur habere locum in vnica dictione, altera in duabus, pluribusve, suadet addi notam mutati accentus, vt quum dicimus, ponē ratem, vltimæ tonū addimus, vt ponē intelligatur esse præpositio, idem valens quod iuxta: nō imperatiuū à

pono. Nam pōne metum, habet priorem circumflexam. Rursus, penè rem patriam perdidit, quum aduerbium intelligi volo, posteriori tonum addo: quum membrū obscœnū, priorē inflecto, penè rem perdidit. De lâbor & lâbor ante dictum est. L E O. Memini. V R S. Idem licet in palâm dedit, aduerbium indicās, addo tonum in fine: si est instrumentū rusticanum, aut anuli pars, priorem inflecto. Nec eodem modo sono, quum improbum & efferatis moribus aio féræ similem: & quum eum qui non multum abest à forma alterius, dico ferè similem. Ad eundem modum quantitas distinguit dictionem: cēdo, vnde cecidi, longam habet & acutam: cedo vnde cessi, non habet quo discernatur, nisi forte tono cēdo: sed à cēdo, quod pro dic interdum vsurpatur, nota breuitatis discernitur. At cécidi à cado, primam habet acutam: à cedo, penultimam. Item profecto participium est, profectò aduerbium affirmantis: & vūlgo verbum est, vulgò nomen, siue aduerbium. Certo verbum, certò aduerbium. Falso nomen, falsò aduerbium, una nomen, vnà aduerbium: ōs, vnde oris: & os, vnde offis: & ôra ab os, & óra verbum: ergo coniunctio, & ergò nomen pro gratia, Illius ergò venimus. Ita distinguimus rauce & spúrce nominandi casum, & ráuce, spúrce aduerbium: lége verbum à lége nomine: vénimus & vénit præteritum, à venimus, & vénit præsentis: & diuūm à diuū, & deūm à déum,

& numûm à nûmum. Huius generis exempla sunt infinita. Necessitatis exemplû adferunt, quû dicimus intereâ loci, in aduerbio trãsserẽtes tonû ab antepenultima prioris dictionis in ultimam, & proximam dictionem suo tono spoliantes, vt auditor admoneatur, intereâ loci, nihil aliud valere quàm interea. Nam loci, festiuitatis causa adiûgitur. Huius farinę sunt, maléficus, malesânus, sicut malesuâda, ádmódum, propémódum, ínuiçē, propédiem. In dies. Idem fit quoties ex præpositione & aduerbio conflatur dictio, próinde, déinde Similiter in coniunctionibus, ení muero eténim, sí quidem, quandóquidem. Nec ideo statim corripio, ve, penultimã in enimuero, si nim, præcedentem syllabã acuo. Necessitatis exemplû producunt, quum dicimus, homo probus doctûsq;, vt intelligas, q;, coniunctionem adhærere proximæ dictioni præter rationẽ accentuum: posteriorem syllabam acuo: & si pluriû syllabarum sit dictio geminum addo tonum, vt omniumque. Aliter enim effero, ómnium quæ fecit rationem reddidit: aliter, patris ómniumq; cognatorum fauorem amisit. **L E O.** At vereor ne quis nos ebetes stupidósque vocet, si non queamus ex ipso sensu dijudicare, in falso queritur genus humanum: falso aduerbium sit, an nomen, an participium. Aut in illo, Nunc scio quid sit amor: amor, nomen sit an verbum. **V R S.** Sit hoc sanè perspicuû mediocriter eruditís, ac frequãter sic incidût,

vt femidocti labantur, docti non nihil hesitēt:
 an non rectū fuerit illorum errorē, horū con-
 tatiunculam exiguo negotio, redimere? Vul-
 go quantum operæ perit in adiectitijs literarū
 flexibus & lasciuiantibus lineis? Quanto
 facilius est addere virgulam, quæ vt doctis ni-
 hil officit, ita pueris & illiteratis est necessaria.
 Rudis enim ætatis hic negotium agimus po-
 tissimum. His quū dictamus, ab his quum ex-
 igimus dictata, quum scripturam emendatam
 exposcimus, tum hæc superuacanea videri nō
 possunt. Nec tamen in his mihi probatur an-
 xia superstitiosaq; cura, præsertim vbi res agi-
 tur seria, quod non hic tantum præcepit ille
 scriptorum omnium diligentissimus Quinti-
 lianus, sed eum qui bene scribere nititur, cu-
 riosum non esse, sed fuisse oportet, quemadmo-
 dum, vt ait Seneca, quædam didicisse oportet,
 non discere. Tum demum gratiam habet in
 arte negligentia, si successit immodicę diligen-
 tiæ ita vt curam remissam sentias non omis-
 sam. Hæc nimirum est illa docta negligentia,
 quam Terentius mauult æmulari quàm alio-
 rum obscuram diligētiam. L E O. At sunt qui
 putant à magnis authoribus rectissime dictū,
 scientiam mihi seruans, vsum sequor: &, sapi-
 endum vt pauci, loquendum vt plures. V R S.
 Isti tunc fortassis erat aliquid, quum sermo-
 nis ius adhuc penes populum erat, quūque
 ritu foliorum cadentium vicissim ac subnas-
 cētium noua verba gigneret, deijceretq; quæ

fuerant in honore vocabula pro suo arbitrio
 popularis vsus. Quanq̄ nec Cicero, nec Quin-
 tilianus loquuti sunt in plures: Nec enim vul-
 go receptus error, vsus nomen promeretur.
 Nunc vero nihil rei nobis est cum populo: à
 doctis petitur omnis loquendi ratio. L E O. A
 quibus tandem, & quo seculo natis: V R S. Hic
 tibi pro me respondet vetus Græcorum pro-
 uerbum, ὅυτε πάντα, ὅυτε πάντα, ὅυτε παρὰ
 πάντων. A Cicerone nemo negat optimum lo-
 quēdi exemplar peti, nec inficiari possumus eo
 seculo dicendi genus incorruptissimū fuisse,
 quo iam & horror ille nimium priscæ vetus-
 tatis abesset, & nōdum degenerasset Roma-
 næ linguæ synceritas. Non tamen ab vno Ci-
 cerone petam omnia, nec statim quicquid illi
 placuit, pro optimo duxerim, vt rissi dicere
 malim quàm rissi, quia sic ille fertur scribere
 solitus. Nec reijciam si quid vetustiores aut re-
 centiores porrexere melius. L E O. Nunc qui-
 busdam putet quicquid in libris Ciceronis nō
 reprehenditur. Rursus alij si quam scripturā
 in cariosa charta, aut in saxo vetustate semeso,
 aut in nomismate peruetusto reperiūt, eā vo-
 cant in exemplum dicendi scribendiq̄. V R S.
 Equidem hoc hominum genus, ridere soleo
 nō odisse. Delectāt enim nos antiquitatis stu-
 dio nonnunquam & profunt. Nō permittam
 autem illis, vt è suis delicijs, loquendi leges no-
 bis præscribant. Siquidem orthographiæ ra-
 tio nec eodem seculo fuit eadem apud omnes.

Et tamen obsoleta loco intermixta suam habent gratiam, veluti quum citamus priscorum dicta, aut ad illa alludimus. Tum si quid desiderabitur in suppellectile Romani sermonis, quod apud Ciceronem non reperiatur, haud verebor ex Catone, Varrone, Plinijs. Quintiliano, Seneca, Suetonio, Quintio Curtio, Columella, sumere mutuo: Si ab his quoque destitutor, superest Græcorum sacra ancora. L E O. Nihil ne igitur petendum ab horum temporū consuetudine? V R S. Quid ni, si quid habeat recti. Vides quā multa sumpserimus ex Galorum, Germanorum, Britannorum, Italarū vulgari pronuntiatione. Et si mihi disputandum esset in scholis publicis, ineptus essem si nihil tribuerē ibi receptæ consuetudini. Præstat enim balbutire cum balbis, quā & rideari, nec intelligi. Attamen ita cedendū est consuetudini, vt medicus cedit morbo, paulatim alleuians quando semel non potest tollere. Et nunc in scholis feruntur, quæ ante annos tringinta fuissent explosa: Adeo quædam facilius elabuntur quā expelluntur. Quis olim tulisset in templis pronuntiantem Timotheus antepenultima acuta. Aut kyrie eleeson, septem syllabis, & absq; dipthongo? Aut Christe sonantē pro Criste? Nunc probantur etiā, non modo feruntur. Cæterum illa debet esse curarū prima, ne puer Græce Latinēve pronuntiās, ex vulgari sermone vitia trahat quorum minimū esse ferunt apud Romanos, plu

rimū apud Gallos, plus satis apud Germanos,
 nō nihil & apud Hispanos. Anglis in ratione
 pronuntiandi, secundū ipsos primā laudē tri-
 buunt Itali. Sed quid risisti Leo? **L E O.** Rigi-
 re leonum est, non ridere. Dicam tamen quæ-
 res in mētem veniens mihi risum excusserit.
V R S. Narra te quæso, vt ipse quoq; tecum ri-
 deam. **L E O.** Dicam. Non admodum diu est,
 quod me forte præsentē **M A X I M I L I A N V S**
 Cæsar, ab aliquo oratoribus salutaretur, quod
 ex more magis quā ex animo nōnunq; fieri
 solet, quorū vnus erat Gallus, natione Ceno-
 manus, nomen nō exprimā, ne videar homi-
 nem notare cui bene volo. Is orationē ab Ita-
 lo quopiam, vt arbitror, cōpositam, nec male
 Latinam, adeo Gallice pronuntiauit, vt Italis
 aliquot eruditis qui tum aderant, Gallice non
 Latine dicere crederetur. Nominare possim
 ex illis aliquot tibi non ignotos. Quū is per-
 orasset, non absq; incōmodo: Nā in media di-
 ctione sibi exciderat, turbatus, vt cōijcio, risu
 circūstantiū: quærebatur qui ex more respon-
 deret, idq; ex tempore. Nā Galli oratio præ-
 ter expectationem acciderat. Protrusus est ad
 hoc negocij Doctor quidē aulicus. **V R S.** Vn-
 de id liquebat? **L E O.** Pileum gestabat suffultū
 candidis pellibus. Hoc signi. Is hunc in modū
 orsus est. Cæsarea magestas valde caudet fidere
 fos, aliatq; tanto spiritu, tamq; Germanice, vt
 nemo vulgari lingua dicens possit magis Ger-
 manice. Hūc maior excepit risus. Sequut⁹ est
 l. j.

orator Daniæ, quanquam is qui dicebat videbatur Scotus, mire referens eius gentis pronuntiationem. Huic oppositus est Zelandus quidam, deierasses neutrum loqui Latine. **V R S.** Quid interea Cæsar, potuit ne tenere risum? **L E O.** Assueuerat huiusmodi fabulis, nec erat vllius linguæ rudis. Verum hæc eò dico, quod tua dicta confirmem, nihil prius curandum quam vt puer dediscat vitia linguæ gētilitiæ. Super est vt indices quibus id rationibus quamocysime & quam felicissime fieri possit. **V R S.** A p̄sita co licet exemplum sumere. Crebro occinitur meditanti, ac subinde exigitur quod didicit. Si indocilis est, domatur ferula, reddenti quod accepit, cibus præmij loco est. Adhibendus qui linguam habeat emendatam, is admonitus quomodo præeat, conantem adiuuet, feliciter redentem collaudet, relabentem in veterem consuetudinem crebro corrigit: mensis vnus totum hoc negocium absoluet. Profuerit si puer sodalibus vtatur minime balbis, sed incorrupte explanatæque loquentibus. **L E O.** Rationem probo, nisi quod interim periculum est, ne, quoniam perpauci sunt emendate loquentes, post cogatur quod magno sudore didicit, maiore dediscere, itaque fiet vt nec Italis placeat, nec suis. **V R S.** Quod scholis accidit, idem eueniet omnibus cæteris, optima placebunt si non omnibus, certe quamplurimis. Et tamen non improbarim, si cui tanta naturæ dexteritas obtigit, vt quemadmodum Polypus colorem ad

loci subiecti speciem, ita rhetor vocem ad auditorum aures pro tempore accommodet.

LEO. Quibus rebus fiet, vt contingat emendata pronūtiandi celeritas, præsertim in Græcis, quæ ferè grandiores hodie discimus. VRS. Quid assequutus sim nescio, quid quomodo conatus sim aperiam. Quur enim quicquam arcani celem talem amicum? LEO. Muto dixeris. VRSVS. Vt tamen aurito. Postquam literas, syllabas, ac dictiones Græcas factis eram meditatus, ad parandum inoffensam celeritatem his artibus utebar. Adiunxi me quibusdam, quos existimabam castigatissime sonare, finxi me codicum duorum collatione velle castigare librum, persuasi id vtrisque fore commodo: quum in hoc, vt vtriusque codex ex alterius comparatione fieret emaculatio, quemadmodum manus manum fricat: tum ad eruditionem. Sic autem conuenit, vt alternis vicibus recitarem & auscultarem. Principio lentior erat recitatio, deinde, quemadmodum solet, incalescens paulatim lingua sponte ferebatur ad celeritatem. Si mihi cum doctiore res erat, tantum orabam, vt secus quam oporteret sonantem admoneret: Ipse recitantis linguam arrectissimis auribus obseruabam, oculis in codicem fixis. Si quid esset recitatū difficilioris soni, fingebam me non satis percepisse, rogabam que vt repeteret, quo certius eius syllabæ sonitum infigerem animo. Quum ille iam recitando des

fessus esset, & ad me recitandi vices redissent, illius linguā pro virib⁹ imitabar, reprehendēti gratias agebā. Si cū pari negocium esset susceptū, æquis legibus paciscebamur, vt vterq; alterū reuocaret errantē. Ad hoc munus interdum natione Græcū mercede cōduxi, licet alioqui parū eruditū, ppter natiuū illū & patriū sonū. Tametsi doctos aliquot nact⁹ sum, quorū pronuntiationē ego sanē Græcorum quorundam eloquutioni nō dubitē antepone re. Huic exercitationi datū est trimestre spatiū. Nec vllius operæ me min⁹ poenituit vnq;. Nec enim simplex erat huius laboris vtilitas. Excepta siquidem exercitatione pronuntian di, primum ipsa lectio præterq; quod erat alacrior ac vigilatior quā si solitaria fuisset, habebat & illud cōmoditatis, licebat sciscitari, si quid parū intelligerē. Nam & imperitior sepe numero tenet, quod doctiorē fugit. Et nescio quo pacto fit, vt acrius meminerimus, quæ recitari audimus, q̄ quæ taciti legimus, interdū semisomnes. L E O. Nihil verius. V R S. Hac arte euoluimus seu reuoluimus potius totum Demosthenem, totū Plutarchū, totū Herodotum, Thucydidem, Homerum & Lucianum. Nec his contentus, ascui mihi sodalitatē aliquot φιλελλήνων. Conditæ leges ne quis super cœnā, nisi Græce loqueretur, παρανόμως multa dicebat pecuniaria, si quis Latine dixisset absq; veniæ præfatione, assis: si Græce quidē, sed inemendate, assis dimidiū: si bis ad

eundem impegisset lapidē, hoc est, si delabere-
 tur in eum errorē, cuius antē fuisset admoni-
 tus, drachma. **LEO.** Quomodo successit res?
VR. s. Initio submolestē, ne dicā dolo, verum
 pauculis diebus successit facilitas, mox & iucū-
 ditas nō sine fructu, maximo. His artibus hāc
 quātulācunq; dicēdi legēdiq; promptitudinē
 sum adeptus, ad quā tuendā plurimū confert
 alijs prælegere bonos authores. **LEO.** Opta-
 rim tibi fortunā exiliorē. **VR.** s. Etiā' ne exi-
 liorē, quū penē nulla sit? Quo meo merito mi-
 hi precaris tantū mali? **LEO.** Præficerem te
 meo leunculo. **VR.** s. Næ tu planē, quod dici
 solet, boui clitellas, aut si quid est inepti⁹. Quòd
 si literator esse possem, habeo domi quos do-
 ceam. Verū hanc operā tibi polliceor mi Leo:
 Tu quod potes dispice si quē nancisci poteris
 idoneū huic prouinciæ, ego vicissim circūspi-
 ciam, si quid queā: & collatis in cōmune no-
 stris cōsilijs prospiciemus catulis nostris, vt ex
 hominibus nati videri queant. **LEO.** Habeo
 gratiā Vrse, quantū possum maximā, relatu-
 rus etiā vbi vbi dabitur & oportunitas & fa-
 cultas. Quān tibi Leonis occurfus fuerit fe-
 lix nescio: mihi tales Vrsos optarim sæpius oc-
 currere. Onustus tuis officijs domum redeo.
VR. s. Nec ego nihil aufero bonæ sarcinæ. Par-
 pari relatum est. **LEO.** Vnū te velim adiūge-
 re tam multis in me benefactis. **VR.** s. Quòd
 nam? **LEO.** Istam vaginā optarim esse meā.
VR. s. In quem tandē vsurum? **LEO.** Ne mihi

excidāt isti versus tam belli picti. **V R S.** Quid
 ni: vt cū Samijs ridearis literatus miles. **L E O.**
 Ego vero sic vel literatissimus haberi cupiam:
 & si proficiscar in bellum, nolim vllam armos
 rum partem esse mutam, sed & vaginam, &
 ensem, & capulum, & arcum, & sagittas, & lā
 ceam, & bombardam, & galeam, & thoracem,
 & baltheum, & clypeum optarim habere li
 terarum nonnihil, quod me alicuius bonæ rei
 admoneret. Sin domi sit agendū, cuperem tot
 tam vndiq; loquacissimam esse, sic vt & postes,
 & ostia, & fenestræ, & singulæ tessellæ vitreæ,
 & trabes, & laquearia, & pauimenti lateres, &
 parietes, ad hæc & supellex vniuersa, lodices,
 cortinæ, auleæ, mensæ, sellæ, mantilia, disci, cā
 tari, cyathi, cochlearia, pelues, ollæ, chytropo
 des, aliquid loquerentur quod expediret non
 obliuisci: tantū abest, vt me puderet istius va
 ginæ. **V R S.** Aiunt inauspicatum esse, si quid
 huiusmodi rerum, quæ aduersus hostes gestā
 tur, amicus donet amico. Hoc ominis vt vite
 mus, ex donatione cōmutationem faciamus.
 Da tuum ensem & accipe meum, sitq; hoc pi
 gnus inter nos initi literarij fœderis. **L E O.**
 Quod nobis vtrisque nostrisq; catulis bene
 vertat, accipio quod offers, Musis, vti spero,
 bene fortunaturis.

ERASMI ROTERODAMI DE
 PRONVNTIATIONE DIA
 LOGI FINIS.